

Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

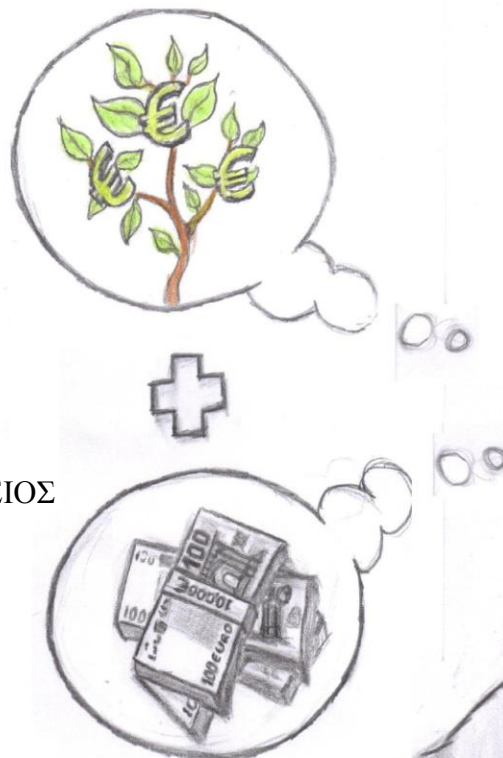
**ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
&
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΜΟΥΖΑΚΙΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΡΙΖΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

Κα. ΧΥΖ ΑΛΙΝΑ

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή

Τόπος, Ημερομηνία

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

2. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

3. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗσελ. ix

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣσελ. x

ΕΙΣΑΓΩΓΗσελ.xi

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ΝΕΟΣ «ΚΑΝΟΝΑΣ» ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

1.1 Εισαγωγήσελ. 2

1.2 Ιστορική αναδρομήσελ. 2

1.3 Ορολογίασελ. 4

1.4 Ποια είναι η σημερινή κατάσταση;σελ. 4

1.5 Τα χαρακτηριστικά της σημερινής κατάστασηςσελ. 5

1.6 Η πολιτική της Ευρώπης για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα & Βιώσιμη Ανάπτυξησελ. 7

1.7 Πράσινη επιχειρηματικότητα στην Ελλάδασελ. 9

Βιβλιογραφικές αναφορέςσελ. 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

2.1 Εισαγωγή.....σελ. 13

2.2 Μη Κυβερνητικές Οργανώσειςσελ.13

2.2.1 Πως ορίζονται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσειςσελ. 13

2.2.2 «Πράσινα» πεδία δράσεις των ΜΚΟσελ. 14

2.2.3 ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε τομείς περιβάλλοντος και οικολογίαςσελ. 15

2.2.4 ΜΚΟ που εξειδικεύονται σε πεδία Πράσινης Επιχειρηματικότηταςσελ.15

2.3 Διαχειριστικοί Φορείςσελ.16

2.3.1 Τι είναι οι Διαχειριστικοί Φορείς;σελ.16

2.3.2 Δράσεις των Διαχειριστικών Φορέωνσελ.16

2.3.3 ΜΚΟ και Διαχειριστικοί Φορείς συνοδοιπόροι στην οδό της Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Επιχειρηματικότηταςσελ. 20

2.4 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσηςσελ. 21

2.4.1	Στόχος των ΜΜΕ στον τομέα της οικολογίας	σελ. 21
2.4.2	Η επικοινωνία ως μέσο διάχυσης πληροφοριών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις	σελ. 21
2.4.3	«Πράσινη Επικοινωνία» Ένα αναπόσπαστο κομμάτι της Πράσινης Επιχειρηματικότητας	σελ. 21
2.4.4	Η χρήση του Διαδικτύου	σελ. 22
2.5	Κράτος	σελ. 22
2.5.1	Πράσινη οικονομία, κοινωνία και πολιτική	σελ. 22
2.5.2	Πράσινη επιχειρηματικότητα και αυτοδιοίκηση	σελ.24
2.5.3	Ο γενικότερος περιβαλλοντικός ρόλος της αυτοδιοίκησης.....	σελ. 24
2.5.4	Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης στην οικοανάπτυξη	σελ. 25
2.5.5	Κατηγορίες των προγραμμάτων για την αυτοδιοίκηση.....	σελ. 28
2.5.6	Σύστημα καληστοπικής περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και προώθησης της Πράσινης Επιχειρηματικότητας	σελ. 29
2.6	Επιχειρήσεις	σελ.30
2.6.1	Ορισμός της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	σελ. 30
2.6.2	Πεδία δράσης των πράσινων Επιχειρήσεων	σελ. 30
2.6.3	Γιατί πρέπει να ενδιαφερθούν οι επιχειρήσεις για τις πράσινες επενδύσεις	σελ. 31
2.6.4	Ποιες επιχειρήσεις πρέπει να ασχοληθούν με την Πράσινη Επιχειρηματικότητα	σελ. 32
2.6.5	Βασικές ενέργειες που πρέπει να κάνει μια εταιρία προκειμένου να χαρακτηριστεί «Πράσινη»	σελ. 33
2.6.6	Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η σύγχρονη πραγματικότητα στον πράσινο τομέα	σελ. 34
2.6.7	Οι μεγαλύτερες εταιρίες παγκόσμιας κλίμακας με οικολογική συνείδηση η μήπως όχι	σελ. 36
2.6.8	Επιχειρηματικές κατηγορίες και ιδιωτικός τομέας	σελ. 37
2.6.9	Οι τομείς της οικοεπιχειρηματικής δραστηριότητας	σελ. 38
2.6.10	«Κριτές» των επιχειρήσεων	σελ. 42
2.7	«Πράσινοι Καταναλωτές»	σελ. 42
	Βιβλιογραφικές αναφορές	σελ. 44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΕΛΛΑΔΑ ΠΥΛΩΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ «ΠΡΑΣΙΝΩΝ» ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

3.1	Εισαγωγή	σελ. 46
-----	----------------	---------

3.2 Πρόγραμμα Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων για την πραγματική οικονομία	σελ. 46
3.3 Πρόγραμμα Intelligent Energy Europe- IEE (Εξυπνη Ενέργεια στην Ευρώπη)	σελ. 50
3.4 Χρηματοδοτικό πρόγραμμα NER-300	σελ. 51
3.5 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»	σελ. 52
3.6 Life+	
Το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων	σελ. 54
3.6.1 Ενδεικτικές Δράσεις του Life+ στην Ελλάδα	σελ. 57
3.7 Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»	σελ. 57
3.7.1 Ανάλυση των τομέων δράσης του προγράμματος	σελ. 58
3.8 Πράσινο Ταμείο	σελ. 61
3.9 Τράπεζες	σελ. 61
3.9.1 Ο διαχρονικός ρόλος των τραπεζών και το νέο πράσινο πεδίο ανταγωνιστικότητας	σελ. 61
3.9.2 Πράσινα τραπεζικά προϊόντα	σελ. 62
3.9.3 Διαθέτουν οι Ελληνικές Τράπεζες ολοκληρωμένη στρατηγική για την αξιοποίηση της πράσινης ανάπτυξης;	σελ. 62
3.9.4 Πειραιώς	σελ. 63
3.9.5 Eurobank	σελ. 65
3.9.6 Εθνική	σελ. 66
Βιβλιογραφικές αναφορές	σελ. 67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΜΙΛΟΣ ΤΙΤΑΝ

Η ΕΤΑΙΡΙΑ «ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ-ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

4.1 Εισαγωγή	σελ. 70
4.2 Όμιλος Εταιριών ΤΙΤΑΝ	σελ. 70
4.3 Δράση του ομίλου σε διεθνές επίπεδο	σελ. 72
4.4 Δράση του ομίλου σε εθνικό επίπεδο	σελ. 72
4.5 CSI- Πρωτοβουλία για τη βιώσιμη ανάπτυξη	σελ. 73
4.6 Κλιματική αλλαγή και βιώσιμη ανάπτυξη	σελ. 74
4.7 Συμμέτοχοι του Ομίλου ΤΙΤΑΝ στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής	σελ. 76
4.8 Θερμική Ενέργεια	σελ. 78
4.9 Ηλεκτρική Ενέργεια	σελ. 79

4.10 Εξοικονόμηση πρώτων υλών	σελ. 79
4.11 Περιορισμός κατανάλωσης- επαναχρησιμοποίηση- ανακύκλωση (3R)	σελ. 80
4.12 Κατανάλωση νερού	σελ. 80
4.13 Σκόνη	σελ. 82
4.14 Εκπομπές αερίων	σελ. 83
4.14.1 Εκπομπή οξειδίων του αζώτου(NO _x)	σελ. 83
4.14.2 Εκπομπή οξειδίων του θείου(SO _x)	σελ. 84
4.15 Διαχείριση λατομείων και βιοποικιλότητα	σελ. 85
Βιβλιογραφικές αναφορές	σελ. 87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

5.1 Εισαγωγή.....	σελ. 89
5.2 Βελτίωση λειτουργίας των ΜΚΟ	σελ. 89
5.3 Διαχειριστικοί φορείς- Όργανα τοπικής πολιτικής με δυναμική.....	σελ. 90
5.4 Προτάσεις για τα ΜΜΕ.....	σελ. 90
5.5 Προτάσεις για Κράτος- Αυτοδιοίκηση.....	σελ. 94
5.6 Προτάσεις για επαγγέλματα Πράσινης Επιχειρηματικότητας.....	σελ. 95
5.6.1 Περιβαλλοντική αποκατάσταση- Απορρύπανση	σελ. 95
5.6.2 Υδάτινο Περιβάλλον.....	σελ. 96
5.6.3 Πόλεις- Δάση	σελ. 96
5.6.4 Διαδίκτυο.....	σελ. 96
5.6.5 Εμπόριο.....	σελ. 96
5.6.6 Βιολογική καλλιέργεια.....	σελ. 97
5.6.7 Βιοενέργεια.....	σελ. 97
5.6.8 Πράσινη χρηματοδότηση.....	σελ. 97
5.6.9 Τεχνολογία.....	σελ. 98
5.6.10 Ανακαλύψεις- Εφευρέσεις.....	σελ. 98
5.6.11 Συμβουλευτική	σελ. 98
5.7 Συμπερασματικά για τον Όμιλο ΤΙΤΑΝ.....	σελ. 99
5.7.1 Συνεργασία & επίτευξη στόχων	σελ. 100
5.7.2 Μείωση εκπομπών αερίων	σελ. 100
5.7.2.1 Εκπομπές Διοξειδίου του άνθρακα (CO ₂).....	σελ. 100
5.7.2.2 Εκπομπή οξειδίων του αζώτου (NO _x).....	σελ. 100

5.7.2.3 Εκπομπή οξειδίων του θείου(SO _x).....σελ.	101
5.7.3 Ενεργειακός τομέας	σελ. 101
5.7.3.1 Θερμική ενέργεια	σελ. 101
5.7.3.2 Ηλεκτρική ενέργεια.....σελ.	101
5.7.3.3 Εξοικονόμηση Πρώτων Υλών	σελ. 102
5.7.4 Περιορισμός Κατανάλωσης- Επαναχρησιμοποίηση- Ανακύκλωση (3R).....σελ.	103
5.7.5 Κατανάλωση νερού.....σελ.	103
5.7.6 Σκόνη.....σελ.	103
5.7.7 Βιωσιμότητα σκυροδέματος.....σελ.	104
Βιβλιογραφικές αναφορές	σελ. 105
<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ</u>	σελ. 106
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	σελ. 107

ΠΙΝΑΚΕΣ- ΣΧΗΜΑΤΑ

Πίνακας 3.1	Κατανομή προϋπολογισμού επενδύσεων ανά Πυλώνα και Κλάδο Οικ. Δραστηριότητας (εκ. €).....σελ.	49
Πίνακας 3.2	Θέσεις εργασίας ανά Πυλώνα.....σελ.	50
Σχήμα 4.6	Μείωση του αποτυπώματος άνθρακα.....σελ.	75
Σχήμα 4.7 α	Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου Λόγος κλίνκερ προς τσιμέντο.....σελ.	77
Σχήμα 4.7 β	Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου Σύνολο μικτών άμεσων εκπομπών CO ₂σελ.	77
Σχήμα 4.8	Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου και λατομεία αυτών Κατανάλωση θερμικής ενέργειας για παραγωγή κλίνκερ και τσιμέντου.....σελ.	78
Σχήμα 4.9	Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου και λατομεία αυτών Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας παραγωγής κλίνκερ και τσιμέντου.....σελ.	79
Σχήμα 4.12	Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου	

	Κατανάλωση νερού.....	σελ. 81
Σχήμα 4.13	Εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου	
	Εκπομπές σκόνης.....	σελ. 82
Σχήμα 4.14.1	Εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου	
	Εκπομπές NO X (ως ισοδύναμο NO ₂).....	σελ. 83
Σχήμα 4.14.2	Εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου	
	Εκπομπές SO _x (ως ισοδύναμο SO ₂).....	σελ. 84
Σχήμα 4.15 α	Συνολικός αριθμός δένδρων που φυτεύτηκαν από τον ΤΙΤΑΝΑ ή δόθηκαν σε τρίτους(σωρευτικό).....	σελ. 86
Σχήμα 4.15 β	Αποκατάσταση λατομείων με τη μέθοδο της `Υδροσποράς.....	σελ. 87
Σχήμα 5.7	Περιβαλλοντικές επενδύσεις	σελ. 99
Σχήμα 5.7.3.3	Εξοικονόμηση πρώτων υλών.....	σελ. 102
Σχήμα 5.7.4	Ανακύκλωση Απορριμμάτων	σελ. 103

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση της έννοιας της πράσινης επιχειρηματικότητας, η ανάλυση των στρατηγικών της και η τεκμηρίωση της επιχειρηματικής αυτής λογικής που την συνδέει με την βιώσιμη ανάπτυξη, σε μια επιχείρηση.

Πιο αναλυτικά, αποτελούμενη από πέντε (5) κεφάλαια, η εργασία μας, αρχικά κάνει μια ιστορική αναδρομή της επιχειρηματικής αυτής στρατηγικής, που ξεκινά από τους πρώτους πολιτισμούς της ανθρωπότητας. Στη συνέχεια, και βρισκόμενοι πάντα στο 1^ο κεφάλαιο, αναλύονται, τα χαρακτηριστικά που επικρατούν σήμερα στην οικονομία, όπως επίσης, ο ρόλος και η σημασία της έντονης αυτής τάσης, για στροφή προς την πράσινη ανάπτυξη. Η πρώτη ενότητα, κλείνει με την πολιτική που ακολουθεί η χώρα μας αλλά και η υπόλοιπη Ευρώπη, για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα(Π.Ε.).

Περνώντας στο δεύτερο κεφάλαιο, ασχολούμαστε με τους βασικούς φορείς αλλά και παράγοντες που σχετίζονται με την Π.Ε., ενώ στο τρίτο, συναντάμε τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα προγράμματα χρηματοδότησης, τόσο κρατικά, όσο και από την Ε.Ε..

Στο τέταρτο κεφάλαιο, μαθαίνουμε καλύτερα τον ΤΙΤΑΝΑ. Πρόκειται για έναν όμιλο εταιριών, που αποτελεί φωτεινό παράδειγμα, για τον τρόπο με τον οποίο μέχρι και σήμερα διαχειρίζεται τις επενδύσεις του, στον τομέα της Π.Ε..

Τέλος, στο τελευταίο κεφάλαιο παραθέτουμε τα δικά μας συμπεράσματα, καθώς και τις προτάσεις μας, για μελλοντικές ενέργειες και κινήσεις, που θα βοηθούσαν στην καλύτερη εκμετάλλευση αυτής της «επένδυσης», οδηγώντας τις επιχειρήσεις στο δρόμο της βιώσιμης ανάπτυξης, φροντίζοντας παράλληλα για το συμφέρον και το καλό όλων μας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σ' αυτό το τελευταίο βήμα μας ,σαν φοιτητές, που ονομάζεται πτυχιακή εργασία, αισθανόμαστε την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε κάποιους ανθρώπους. Είναι η ελάχιστη ανταμοιβή που μπορούμε να τους χαρίσουμε, για όσα μας προσέφεραν, απλόχερα και με τόση υπομονή.

Αρχικά λοιπόν, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους μας τους καθηγητές για την αξιοθαύμαστη υπομονή που μας έδειξαν, τόσα χρόνια, αλλά και για τις πλούσιες γνώσεις τους, τις οποίες μας μεταλαμπάδευσαν. Ιδιαίτερα, ευχαριστούμε τις κυρίες κα. Μπιτχαβά Αμαλία και κα. Χυζ Αλίνα, επιβλέπουσες των εργασιών μας, σε **ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ** και **ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**, αντίστοιχα.

Αναφορικά με την κα. Χυζ τονίζουμε την μεγάλη της προσφορά και βοήθεια στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας και την ευχαριστούμε θερμά για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε!

Τις ευχαριστίες μας, θα θέλαμε να μεταφέρουμε και στην πολυεθνική εταιρία TITAN, για τις πληροφορίες που αντλήσαμε μέσω του διαδικτυακού της ιστιότοπου, και βοήθησαν σημαντικά στην δημιουργία της εργασίας μας.

Τέλος, πολλά μα πολλά ευχαριστώ αισθανόμαστε την πραγματική Ανάγκη, να πούμε στις οικογένειές μας, για όλα όσα στερήθηκαν Αυτοί, για να γίνουμε εμείς αυτοί που είμαστε και να λάβουμε τις απαραίτητες αυτές γνώσεις που έχουμε λάβει. Τους ευχαριστούμε που «μας σπούδασαν» όπως και για όλη την στήριξη την οποία μας επέδειξαν, καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τελευταίες εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά τεχνολογίας, οι καταστροφικές συνέπειες στο περιβάλλον, η αυξανόμενη πίεση των καταναλωτών για πιο ποιοτικά και πιο φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα, η ενδυνάμωση του ρόλου των ΜΚΟ(ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ) στην παγκόσμια οικονομία, όπως και η σταδιακή εξασθένηση του παραδοσιακού ρόλου του κράτους και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην επιχειρηματική ηθική και στην εταιρική διακυβέρνηση, έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση μίας νέας επιχειρηματικής λογικής.

Σήμερα, ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις επιδιώκουν να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, μέσα από επενδύσεις που πραγματοποιούν στην έρευνα και την ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών και πρακτικών.

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί πλέον προτεραιότητα της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτικής, ενώ η πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελεί την σύγχρονη οικονομική δραστηριότητα που λαμβάνει υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση, σαν ευκαιρία και όχι σαν εμπόδιο.

Η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού σχεδιασμού «πράσινης επιχειρηματικότητας» εμπεριέχει το ολιστικό συνδυασμό τεχνικών, επιχειρηματικών και επικοινωνιακών πρακτικών με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελέσει μία μακρόπνοη και βιώσιμη επένδυση.

Το κίνητρο, ανεξάρτητα αν είναι το κέρδος ή η συνειδητή υπευθυνότητα, δεν είναι σε καμία περίπτωση κατακριτέο, αφού κάθε επιχείρηση επιδιώκει να είναι κερδοφόρα.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα, αν και κατά πόσο είναι εφικτό για μια επιχείρηση να διατηρήσει την κερδοφορία της συνδυάζοντάς την με την επιτακτική ανάγκη για υιοθέτηση και υλοποίηση «πράσινων» στρατηγικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΑΣΙΝΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ΝΕΟΣ «ΚΑΝΟΝΑΣ» ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ΝΕΟΣ «ΚΑΝΟΝΑΣ» ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι η προσπάθεια συμβιβασμού δυο βασικών και – φαινομενικά- αντικρουόμενων αναγκών: για οικονομική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος. Στην πραγματικότητα, περιβάλλον και ανταγωνιστικότητα είναι έννοιες συμπληρωματικές και όχι αλληλοσυγκρουόμενες, καθώς η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί ουσιαστική συνθήκη για ισχυρή ανταγωνιστικότητα και συνεπώς βιώσιμη, οικονομική ανάπτυξη.

Σήμερα, ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις επιδιώκουν να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, μέσα από επενδύσεις που πραγματοποιούν στην έρευνα και την ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών και πρακτικών.

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί πλέον προτεραιότητα της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτικής, ενώ η πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελεί την σύγχρονη οικονομική δραστηριότητα, που λαμβάνει υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση, σαν ευκαιρία και όχι σαν εμπόδιο.

Είναι λοιπόν προφανές, ότι έχουμε οδηγηθεί σε μια νέα επιχειρηματική λογική, αυτή της πράσινης ανάπτυξης.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η **πράσινη επιχειρηματικότητα** όμως, δεν είναι κάτι καινούριο, καθώς υπήρχε ήδη από τους πρώτους πολιτισμούς, που είχαν πολύ στενή σχέση με την φύση. Η ιστορία της πράσινης επιχειρηματικότητας λοιπόν, χάνεται στο βάθος των πρώτων πολιτισμών, εκείνων που όλη τους η «οικονομική δραστηριότητα» ήταν άμεσα συνυφασμένη με τη φύση και λειτουργούσε αειφορικά και συνεργατικά με αυτή, στα όρια της μικροκοινωνίας ή σε μεγαλύτερες κλίμακες (πχ στο δάσος, σε παραθαλάσσιους τόπους κ). Μιλάμε για μια εποχή που θα την χαρακτηρίσαμε ως «εποχή της χαμένης αθωότητας». (**Α ΦΑΣΗ-ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ, ΕΠΟΧΗ ΑΡΜΟΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΦΥΣΗ**). Η συνέχεια αυτής της εποχής και οι επιρροές της, βρίσκονται μέσα σε όλες τις φάσεις της ιστορίας. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν εστίες όπου αυτές οι συνθήκες διαβίωσης (εναρμονισμένες με το περιβάλλον), συνεχίζουν να υπάρχουν,

αλλά είναι τελείως αποσπασμένες από το καταναλωτικό και βιομηχανικό επίπεδο της ζωής, της καθημερινότητας και της οικονομικής δραστηριότητας που υπάρχει στην χώρα μας και που γενικά υφίσταται σε όλες τις οικονομικά ανεπτυγμένες επικράτειες. Παρ' όλα αυτά όμως, ακόμα και στην βουκολική εποχή της αθωότητας, ενυπήρχε η νοοτροπία της κατάκτησης της φύσης και συνδεόταν με την υπέρβαση του ορίου της αναπτυξιακής χρήσης του εδάφους.

Με το πέρασμα των αιώνων και την εξευγένιση των πολιτισμών, επηρεασμένοι από αρκετά πολιτιστικά ρεύματα και κυρίως μετά τον Μεσαίωνα, δημιουργήθηκε η αίσθηση της «υποχρέωσης» απέναντι στην φύση. Αρχικά οι κοινωνίες αναγνώρισαν το δικαίωμα, της «ξεχωριστής» ύπαρξής της και σιγά σιγά άρχισε να αναδεικνύεται ως ζωτικός πόρος και να αναγνωρίζεται η αξία της απέναντι στον άνθρωπο, που τελικά περιόρισε τις δραστηριότητές του σ' αυτήν. Έτσι περνάμε στην **Β΄ ΦΑΣΗ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ**, στην οποία και έγιναν οι πρώτες συστηματικές απόπειρες προστασίας του περιβάλλοντος και άρχισαν να αναπτύσσονται οι πρώτες περιβαλλοντικές αρχές. Σημαντικό ρόλο για την συμπεριφορά αυτή, είχαν τα διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα που άρχισαν να αντιμετωπίζουν οι πυκνοκατοικημένες πόλεις(προβλήματα αποχέτευσης - Αρχαία Ρώμη, ύδρευσης και άρδευσης - Μεσοποταμία, σκουπιδιών κ.ά.). Έτσι θα φτάσουμε μέχρι και τον 18^ο αιώνα.

Στην **Γ΄ ΦΑΣΗ**, εμφανίζονται τα πρώτα θεσμικά πεδία πράσινης επιχειρηματικότητας και οικονομικής πολιτικής για το περιβάλλον. Και ξεκινώντας από τον 19^ο φτάνουμε στον 20^ο αιώνα, που συναντάμε την επιστημονική και πολιτική ευαισθητοποίηση, που μαζί με την συμμετοχή των **ΜΚΟ** (ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ), διαμορφώνουν ένα παγκόσμιο σκηνικό για την προστασία του περιβάλλοντος, με αποκορύφωμα την θέσπιση προστατευόμενων περιοχών σε Η.Π.Α. και Ευρώπη.

Έτσι σήμερα, διανύουμε την **Δ΄ ΦΑΣΗ**, που ξεκίνησε από την έναρξη της μεταπολεμικής περιόδου και μεσολάβησαν Διεθνείς Διασκέψεις και Συνθήκες, Ευρωπαϊκές και εθνικές περιβαλλοντικές πολιτικές, η ευαισθητοποίηση του κοινού και της αγοράς στο κοινό μέτωπο υγείας, ποιότητας ζωής και περιβάλλοντος, η δημιουργία κοινωνικής οικονομίας για το περιβάλλον και εθελοντικές πολιτικές ποιότητας και διαδικασίας παραγωγής(βιολογική γεωργία-κτηνοτροφία, περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις-σειρά ISO 1400, EMAS, οικολογικά σήματα-Ecolabel) σε όλους τους τομείς παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, περιβαλλοντική ζωνοποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων – δίκτυο οικότοπων natura (κατόπιν 92/43 Οδηγίας της Ε.Ε.) και τομεακές πολιτικές για το περιβάλλον(Φλογαίτη, 1998), ιδιωτικοοικονομικές πολιτικές για το περιβάλλον και εταιρική κοινωνική ευθύνη. Στην φάση αυτή λοιπόν, έχουμε πολύ ακραία περιβαλλοντικά προβλήματα, που οδηγούν το 1972

στη Διάσκεψη της Στοκχόλμης, το 1992 στη Διάσκεψη του Ρίο, το 2002 στη Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ, με πολλές ενδιάμεσες μεγάλες διασκέψεις, όπως επίσης και στην προχωρημένη νομοθεσία και πολιτική της ΕΕ, η οποία και αποτελεί σήμερα το πλαίσιο για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα.

1.3 ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Σ' αυτό το σημείο, καλό είναι να ξεκαθαρίσουμε στο μυαλό μας κάποιες έννοιες. Μιλώντας λοιπόν παραπάνω, αναφέραμε την έννοια της «**κοινωνικής οικονομίας**». Πρόκειται για την οικονομία αυτή, που βασίζεται στην αναγκαιότητα συντονισμού του κράτους της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών, με στόχο μια οικονομία εναρμονισμένη με τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου.

Αναφέραμε επίσης, την φράση «**προστατευόμενες περιοχές**». Στις περιοχές αυτές, αναπτύσσονται και υλοποιούνται διάφορα προγράμματα διαχείρισης, από πολλούς φορείς. Τόσο στους φορείς όσο και στα προγράμματα, έχει κατοχυρωθεί ο συμμετοχικός χαρακτήρας όλων των ενδιαφερομένων μερών (Τοπική Αυτοδιοίκηση, επιστήμονες, τοπικοί-παραγωγικοί φορείς, περιβαλλοντικές ΜΚΟ). Ο ρόλος των διαχειριστικών αρχών των προστατευμένων περιοχών δεν περιορίζεται στην περιβαλλοντική προστασία. Βασικός τους στόχος είναι η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αυτών, η ανάπτυξη δηλαδή που θα συνδυάζει την οικονομική μεγέθυνση, την κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική διαχείριση.

Σαν συνέχεια της παραπάνω έννοιας χαρακτηρίζουμε και το «**δίκτυο natura**», ως ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, με σκοπό την προστασία της άγριας πανίδας και χλωρίδας από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις. Αποτελεί ένα από τα πιο φιλόδοξα Ευρωπαϊκά προγράμματα για την προστασία της φύσης και ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της Ε.Ε. για την διατήρηση της.

1.4 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ;

Μέχρι σήμερα λοιπόν, η ανθρωπότητα αντιμετώπιζε τον φυσικό περιβάλλον ως μια ανεξάντλητη πρώτη ύλη, με αδιάκοπη ικανότητα να αναπληρώνει αυτά που εμείς ξοδεύουμε για τις παραγωγικές και καταναλωτικές μας πρακτικές.

Ωστόσο, αυτός ο τρόπος σκέψης και λειτουργίας αποδείχθηκε πέραν έως πέρα λανθασμένος. Πλέον η πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελεί μια ρεαλιστική δράση για την περιβαλλοντική διάσταση της αειφορίας. Είναι σαφές ότι οι σταδιακές εξελίξεις και οι ριζικές αλλαγές στην κοινωνία έχουν διαφοροποιήσει την εικόνα της εταιρικής ευθύνης. Σήμερα, πολιτικοί, επιχειρηματίες και επενδυτές έχουν συνειδητοποιήσει ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί το συμφέρον όλων. Όπως μας επισημαίνει και η Χαρά Κοτσάνη με τον Γιάννη Τσάκο (σύμβουλος Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης Επιχειρήσεων -αντίστοιχα- στην εταιρία LDK Consultants) στο άρθρο τους «Πράσινη επιχειρηματικότητα: Πραγματικότητα ή άλλοθι;», «Είναι θέμα επιβίωσης και όχι μόνο θέμα ποιότητας ζωής».

Έχει συνειδητοποιηθεί πλέον από όλους η επιτακτικότητα του θέματος. Η ατζέντα της ανταγωνιστικότητας έχει βρει κοινά σημεία ανάπτυξης με μια προοδευτική στάση απέναντι στο περιβάλλον. Οι σύγχρονες επιχειρήσεις έχουν συνειδητοποιήσει ότι η μελλοντική επιχειρηματική τους επιτυχία στηρίζεται σε θέματα, όπως η αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, η δημόσια εικόνα τους, αλλά και η ικανότητα για ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, ικανών να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές προκλήσεις και προοπτικές. Η προσοχή είναι στραμμένη στο μέλλον με βάση την αρχή της αειφορίας-βιωσιμότητας, μέσα από τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο παρόν, ώστε ο σύγχρονος κόσμος να είναι βιώσιμος.

1.5 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Τα χαρακτηριστικά της σημερινής κατάστασης έχουν ως εξής:

- Βαθμιαία τα περιβαλλοντολογικά αγαθά γίνονται οικονομικά αγαθά και αποτελούν πεδίο δράσης των επιχειρήσεων.
- Το περιβάλλον δεν θεωρείται πια για την οικονομία ως άπειρος και ανεξάντλητος πόρος, ως διαρκώς ανανεώσιμος και αυτοαειφορικός συντελεστής παραγωγής.
- Βιώνουμε πια, μαζί με την οικονομική στενότητα και την περιβαλλοντική.
- Στο παραγωγικό κόστος προστίθεται και το περιβαλλοντικό κόστος, καθώς αρχίζει να αποτιμάται το κόστος όχι μόνο με τις επιταγές των νόμων, αλλά και ως αμιγώς οικονομικό κόστος, άμεσα ή έμμεσα υπολογίσιμο.
- Η περιβαλλοντική παράμετρος υπολογίζεται τόσο σαν ευκαιρία μείωσης του παραγωγικού κόστους, όσο και σαν θετική αξία τελικού προϊόντος.
- Η αγορά και η παραγωγική μεθοδολογία προοδεύουν.

- Η εναλλακτική (μη συμβατική) θεώρηση της παραγωγικότητας, της χρησιμότητας και της ικανοποίησης των καταναλωτών είναι προ των πυλών. Η οικονομία, ηθελημένα ή αθέλητα, παρακολουθεί τις ανάγκες και την ποιοτική μετατόπιση της ζήτησης, στις ανεπτυγμένες οικονομίες.
- Το κόστος της αειφορίας συνυφαίνεται με το κέρδος, μέσα από την συνάρτηση της κοινωνικής ευημερίας με την κατανομή του προϊόντος.
- Μέσα από τις ευκαιρίες της αγοράς επανεγγράφονται με νέους όρους παραδοσιακές μορφές επιχειρηματικών δράσεων. Η πράσινη επιχειρηματικότητα ανταποκρίνεται έτσι στα αιτήματα για ανάπτυξη με τοπικό χρώμα.
- Η επιχειρηματικότητα αυτή προσαρμόζεται σ' όλες τις κλίμακες και τις διαβαθμίσεις της σύγχρονης οικονομίας. Στον τομέα του περιβάλλοντος μπορούν και δραστηριοποιούνται και μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις. Αυτές αποτελούν τον τομέα της πράσινης παροχής υπηρεσιών. Παράλληλα όμως, οι αναλογίες του «μικρού που είναι όμορφο» βρίσκουν εδώ την κύρια έκφραση τους, μέσα στην μικρή κλίμακα της πράσινης επιχειρηματικότητας. Η μικρή κλίμακα είναι αυτή που αναδεικνύει την παράδοση, την τοπικότητα, και την ηπιότητα με όρους ποιότητας και προστασίας του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Οι βασικοί κλάδοι της πράσινης επιχειρηματικότητας, πέρα από τα μεγέθη της, εκπληρώνουν την ανάγκη της συνέχειας και του καινούριου. Έτσι η περιβαλλοντική προσαρμογή των συμβατικών παραγωγικών δράσεων και μεθόδων συνδέεται με την συνέχεια, την σταδιακή εξέλιξη και την μετάβαση, ενώ οι αμιγώς πράσινες οικονομικές δράσεις αποτελούν τον πυρήνα του νέου κόσμου της οικονομίας.
- Τέλος, η πράσινη επιχειρηματικότητα δεν ικανοποιεί μόνο μια προσαρμογή της οικονομίας στις νέες ανάγκες, αλλά έρχεται να γεφυρώσει και το χάσμα μεταξύ οικονομίας και πολιτισμού. Στοχεύει επίσης, στην κάλυψη του πολιτιστικού ελλείμματος της αγοράς. Αντιπροσωπεύει άλλες αξίες, ενός λιγότερου υλιστικού πολιτισμού, με περισσότερο εθελοντισμό και δημιουργική έκφραση, χωρίς υπερκαταναλωτισμό. Αυτή η αλλαγή, μακροχρόνια διαμορφώνει και για την ίδια την οικονομία, με υγιέστερη κατανομή των παραγωγικών συντελεστών.

«Η ιστορία των προσπαθειών του ανθρώπου να καθυποτάξει τη φύση είναι η ιστορία της καθυπόταξης του ανθρώπου από τον άνθρωπο».

M. Horkheimer

1.6 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Όπως είπαμε και στην εισαγωγή του κεφαλαίου μας, η πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελεί μια σύγχρονη μορφή οικονομικής δραστηριότητας, που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επιχειρήσεων για κερδοφορία και ανάπτυξη, αλλά ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση, αντιμετωπίζοντάς την σαν ευκαιρία και όχι σαν εμπόδιο.

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι επίσης, από τους βασικούς άξονες της Ευρωπαϊκής πολιτικής, ενώ εδραιώνεται σιγά σιγά και στην Ελλάδα, στο πλαίσιο συμμόρφωσης με τις κοινοτικές πολιτικές αλλά και εκμετάλλευσης των σχετικών ευκαιριών χρηματοδότησης, που προκύπτουν μέσα από τα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα.

Βασικός, λοιπόν, στόχος της Γενικής Διεύθυνσης για τις Επιχειρήσεις και τη Βιομηχανία της Ε.Ε., είναι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης με δράσεις που ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Οι περιβαλλοντικές προκλήσεις θεωρούνται πια άμεσα συνδεδεμένες με τα ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης, και κάθε ευρωπαϊκή επιχείρηση έχει να παίζει τον ρόλο της στην καθιέρωση και ενδυνάμωση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Στρατηγική της Λισαβόνας, έθεσε τον στόχο για την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής οικονομίας, που θα στηρίζει την ανάπτυξη και θα δημιουργεί υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας. Το πρόγραμμα της Λισαβόνας ανανεώθηκε το 2005, με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, στο πλαίσιο της οποίας ενθαρρύνεται η βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Η νέα στρατηγική, επαναλαμβάνει το σκεπτικό ότι οι παρούσες ανάγκες, πρέπει να καλυφθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπονομεύεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.

Οι προτεραιότητες της ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον αντικατοπτρίζονται και στο νέο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (Competitiveness and Innovation Framework Programme – CIP), που απευθύνεται κυρίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), και ενθαρρύνει δράσεις πράσινης επιχειρηματικότητας μέσω του προγράμματος Innovation. Σκοπός του Eco-Innovation είναι να γεφυρώσει το χάσμα που υπάρχει μεταξύ έρευνας και αγοράς, στον τομέα των φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων, τεχνολογιών και υπηρεσιών, σε ολόκληρη την Ευρώπη, παρέχοντας στήριξη σε οικολογικά, καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, κατά την φάση του λανσαρίσματος και της επέκτασης τους στην αγορά, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εμπορική τους επιτυχία.

Επίσης, υλοποιείται το πρόγραμμα Έξυπνη Ενέργεια Ευρώπη (Intelligent Energy Europe – IEE), σκοπός του οποίου είναι η ενθάρρυνση της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας, η προώθηση των εναλλακτικών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η καθιέρωση νέων πηγών ενέργειας για τις μεταφορές. Το πρόγραμμα αυτό, αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο της Ε.Ε. για την βελτίωση των συνθηκών της αγοράς, ώστε να γίνει εφικτή η εκμετάλλευση όλων των ευκαιριών για την εξοικονόμηση ενέργειας στην Ευρώπη.

Τέλος, μέρος του CIP αποτελεί και το πρόγραμμα «Βοήθεια για την Περιβαλλοντική Συμμόρφωση των ΜΜΕ» (Environmental Compliance Assistance Programme (ECAP) for SMEs). Το πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή νομικής βοήθειας και συμβουλών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ώστε να διευκολύνει την συμμόρφωσή τους ως προς την Ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία. Επιπλέον, το πρόγραμμα χρηματοδοτεί δίκτυα υποστήριξης, διευκολύνει την πρόσβαση σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και υλοποιεί δράσεις για την ενημέρωση των ΜΜΕ σε περιβαλλοντικά θέματα.

Ένα ακόμη ευρωπαϊκό πρόγραμμα που χρηματοδοτεί δράσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αναπροσαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος, είναι το πρόγραμμα Life+ για την περίοδο 2007-2013. Το Life+ αποτελείται από τρία θεματικά σκέλη: α) «φύση και βιοποικιλότητα», β) «πολιτική και διακυβέρνηση σε θέματα περιβάλλοντος» και γ) «ενημέρωση και επικοινωνία».

Στις 16 Ιουλίου 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε, κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης, ένα Σχέδιο Δράσης για τη Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή και τη Βιώσιμη Βιομηχανική Πολιτική, το οποίο έχει στόχο να μετατρέψει τις σύγχρονες περιβαλλοντικές προκλήσεις σε οικονομικές ευκαιρίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πλαίσιο του Σχεδίου προτείνονται συγκεκριμένες δράσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, με παράλληλη βελτίωση της περιβαλλοντικής τους επίδοσης.

Επιπλέον, τον Μάιο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση σχετικής μελέτης για τομεακές προσεγγίσεις ως μέρος ενός κλιματικού πλαισίου μετά 2012. Η μελέτη, με την τεχνική «απόδειξης της σύλληψης» (proof-of-concept) θα εστιάσει σε συγκεκριμένους τομείς της βιομηχανίας και στη δυνατότητα λειτουργίας των τομεακών προσεγγίσεων, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Ειδικά όσον αφορά το θέμα της σχέσης μεταξύ ανταγωνιστικότητας, ενέργειας και περιβάλλοντος, η Επιτροπή συνέστησε και μια Ομάδα Υψηλού Επιπέδου (High-Level Group) προκειμένου να εξετάσει το θέμα. Η ομάδα συντάχθηκε το 2006 και προσέφερε εξειδικευμένες

συμβουλές για τη διαμόρφωση πολιτικής με στόχο τη σφαιρική προσέγγιση για την ανάπτυξη σχετικής νομοθεσίας και κανόνων.

Το 2005 η επιτροπή εξέδωσε «οδηγία για την θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού» (οδηγία 2005/32/ΕΚ), προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο παράγοντας της προστασίας του περιβάλλοντος λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό ενεργοβόρων συσκευών και προϊόντων.

Πέρα από τις δεσμευτικές διατάξεις και οδηγίες, η Επιτροπή ενθαρρύνει και τις εθελοντικές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη Περιβαλλοντικών Συμφωνιών, μεταξύ μερών που επιθυμούν να ασχοληθούν με συγκεκριμένα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Τέλος, στο πνεύμα της ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων για πρωτοβουλίες και καινοτομίες που προστατεύουν το περιβάλλον και προωθούν την οικολογική συνείδηση, η Γενική Διεύθυνση για το Περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχει καθιερώσει τον θεσμό των Ευρωπαϊκών Βραβείων Επιχειρήσεων για το Περιβάλλον. Τα βραβεία απονέμονται σε επιχειρήσεις που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, συνδυάζοντας καινοτομία, οικονομική βιωσιμότητα και οικολογική συνείδηση.

1.7 Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο πλαίσιο του έντονου διεθνούς και ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για την προστασία του περιβάλλοντος και την επιδίωξη συμβιβασμού των εννοιών της ανταγωνιστικότητας και της οικολογικής συνείδησης, αρκετές πρωτοβουλίες έχουν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους και στην Ελλάδα. Αν και μέχρι σήμερα οι «πράσινες τεχνολογίες» δεν έχουν λάβει στην χώρα μας την προσοχή που τους αξίζει, ειδικά στο χώρο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για τις οποίες η Ελλάδα διαθέτει άφθονους πόρους (ηλιοφάνεια, ανέμους), ωστόσο υπάρχει δυνατότητα για την προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη σημαντικών επιδόσεων σε τομείς όπως τα βιοκαύσιμα και η βιομάζα.

Είναι γεγονός ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν ως κύρια δραστηριότητα την παραγωγή πράσινου τεχνολογικού εξοπλισμού ή λαμβάνουν σημαντικά υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση, είναι λίγες και κατά κύριο λόγο μικρομεσαίες (ΜΜΕ). Απαιτείται συνεπώς η δημιουργία ενός ευνοϊκότερου κλίματος για την ενίσχυση του κλάδου, αφενός με την παροχή οικονομικών κινήτρων και αφετέρου με τον σχεδιασμό στοχευμένων δράσεων για την ανάπτυξη πράσινων προϊόντων και τεχνολογιών. Η πράσινη επιχειρηματικότητα μπορεί να ασκηθεί και στην Ελλάδα με τρόπους που καλύπτουν όλους τους τομείς της οικονομίας, στην παραγωγή και εμπορία πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής γεωργίας και

κτηνοτροφίας, στις τοπικές παραδοσιακές επαγγελματικές δραστηριότητες, στις υπηρεσίες ανακύκλωσης, στην αειφόρο παραγωγή ενέργειας.

Επίσης, ακόμη μια παράμετρος που αφορά τις θέσεις απασχόλησης στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, είναι ότι, στην Ελλάδα απασχολούνταν ήδη από το 2008 περίπου 5000 άτομα, κυρίως στους τομείς των ηλιοθερμικών, των φωτοβολταϊκών και των αιολικών. Η εγκατάσταση 2500 φωτοβολταϊκών (αρκετά από τα οποία θα παράγονται εγχώρια) στα επόμενα χρόνια μέχρι και σήμερα αλλά και στο σύντομο μέλλον, αναμένεται να δημιουργήσει ακόμα 8750 θέσεις εργασίας δεκαετούς διάρκειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ΠΡΑΣΙΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ
- «En-thesis» Πράσινη επιχειρηματικότητα, γιγαντισμός και βιώσιμη ανάπτυξη, Νίκος Χαραλαμπίδης Απρίλιος, 2007
- «Καινοτομία έρευνα και τεχνολογία» διμηνιαία έκδοση Ιούλιος-Αύγουστος 2008/Τεύχος 67
- «Πράσινη επιχειρηματικότητα»: Πραγματικότητα ή άλλοθι;(άρθρο)/Χαρά Κοτσάνη και Γιάννη Τσάκος, Απρίλιος 2009
- [http// www.minenv.gr](http://www.minenv.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

***ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ & ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ
ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ
“ΠΡΑΣΙΝΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ”***

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

“ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ”

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποιοι είναι όμως οι παράγοντες και οι φορείς που σχετίζονται με την πράσινη επιχειρηματικότητα; Στο κεφάλαιο αυτό, θα δούμε και θα αναλύσουμε όλους αυτούς που εμπλέκονται στην πράσινη ανάπτυξη, θα μιλήσουμε για την δράση τους, τους τομείς δραστηριοποίησης τους, τον μέχρι τώρα ρόλο τους, αλλά και την αξία τους στο παρόν και το προσεχές μέλλον.

2.2 ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

2.2.1 ΠΩΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Οι ΜΚΟ είναι συλλογικές οργανώσεις, κυρίως στο χώρο της οικολογίας, των θεσμών αλληλεγγύης, ανθρωπιστικής βοήθειας και πολιτισμού. Ένας κλάδος της οικολογίας των ΜΚΟ ειδικεύεται σε θέματα μελετών κοινωνικής οικονομίας και πράσινης επιχειρηματικότητας. Η νομική τους μορφή ποικίλλει. Σε κάποιες περιπτώσεις είναι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και σε άλλες περιπτώσεις έχουν τη μορφή συλλόγων. Σε αρχικό

στάδιο μπορεί να λειτουργούν ως σύλλογοι που ιδρύονται με βασικό στόχο π.χ. τη φροντίδα μιας περιοχής και να εξελίσσονται σε ΜΚΟ σταδιακά με σημαντική παρέμβαση στα δρώμενα της ευρύτερης περιοχής. Η πιο γνωστή ΜΚΟ διεθνούς χαρακτήρα στο χώρο της οικολογίας είναι η greenpeace. Οι πιο γνωστές ΜΚΟ εντός Ελλάδος είναι το Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικής Οικονομίας, η Ecovision, ο Σώλον, ο Ερύμανθος κ.α..

2.2.2 «ΠΡΑΣΙΝΑ» ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΜΚΟ

- Πολιτική προστασία-πρόληψη και ανθρωπιστική αντιμετώπιση περιβαλλοντικών καταστροφών.
- Δημοσιότητα, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, προσέλκυση εθελοντών.
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση και διάχυση πληροφόρησης.
- Συμμετοχή σε όργανα ελέγχου, λήψης αποφάσεως και έκφρασης γνώμης.
- Monitoring-επιστημονική παρακολούθηση, συλλογή στοιχείων και έρευνα.
- Λειτουργική στήριξη φορέων και υπηρεσιών.
- Ανάταξη οικοσυστημάτων, αναδασώσεις, απελευθέρωση ζώων και πουλιών, καθαρισμός της φύσης από απορρίμματα κτλ.
- Προστασία και διαχείριση πολιτιστικών μνημείων, πολιτιστικής κληρονομιάς και κοινωνικού περιβάλλοντος
- Προστασία και περίθαλψη της βιοποικιλότητας και Προστασία των αδέσποτων και εν γένει όλων των ζώων (εργασίας, αναπαραγωγικών, οικόσιτων κ.τ.λ.).
- Διαχείριση και συντήρηση τοπίου και υποδομών θέσεων θέας.
- Φύλαξη ευαίσθητων περιοχών και ενημέρωση αρχών.
- Οικοξενάγηση.
- Άλλες οικοδραστηριότητες (ακτιβισμοί κτλ.).
- Συμμετοχή σε προγράμματα, φορείς, αλλά και συστήματα διαχείρισης απορριμμάτων, εξοικονόμησης νερού, ενέργειας κτλ., εξορθολογισμού της κατανάλωσης κ.ά.
- Διεθνής αναπτυξιακή, ανθρωπιστική και περιβαλλοντική βοήθεια.

- Χορηγίες.
- Καλλιτεχνικές προβολές και οργάνωση εκδηλώσεων στήριξης.
- Νομική και επιστημονική συνδρομή για το περιβάλλον.
- Αξιοποίηση απαξιωμένων χώρων, κτιριακών υποδομών και τεχνολογιών.

2.2.3 ΜΚΟ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Οι περιβαλλοντικές ή οικολογικές οργανώσεις πρέπει να ευαισθητοποιούν, να ενημερώνουν και να ενεργοποιούν την κοινωνία σε τοπική ή εθνική διάσταση σε θέματα περιβάλλοντος.

Είναι σε πολλές περιπτώσεις εξειδικευμένες στα πεδία της δράσης τους, παρακολουθούν τα θεματικά πεδία της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος, διαθέτουν δυναμική αμεσότητας και ταυτόχρονα λειτουργούν σε πολλές περιπτώσεις με θεσμικό ρόλο στα όργανα της διαβούλευσης και παρακολούθησης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

2.2.4 ΜΚΟ ΠΟΥ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΕΔΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να είναι σύμβουλοι σε κάποιες όψεις της πράσινης επιχειρηματικότητας, του ιδιωτικού, του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Μπορούν ακόμη να είναι εταίροι σε δράσεις, καθώς συνήθως αξιοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους από τις χορηγίες και τις συνδρομές. Αυτές οι μη κυβερνητικές οργανώσεις είναι αποτελεσματικές και λειτουργικές για την προστασία της φύσης και την βιώσιμη ανάπτυξη.

Παράλληλα έχουν την δυνατότητα της συμμετοχής σε διάφορα προγράμματα ή σε δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΕΡΠΣ (πράσινο ταμείο που χρηματοδοτεί ειδικά προγράμματα για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, την ενημέρωση του κοινού σε θέματα περιβάλλοντος, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τη λειτουργία φορέων διαχείρισης βιοτόπων, καθώς και μέτρων που συμβάλλουν στην προστασία και διαχείριση των περιοχών αυτών, την απόκτηση των αναγκαίων εκτάσεων για την εκτέλεση των πιο πάνω έργων, τη μελέτη και εκτέλεση έργων ανάπλασης κοινόχρηστων χώρων, την απαλλοτρίωση ελεύθερων χώρων και τη μετατροπή τους σε χώρους αστικού και περιαστικού πρασίνου, καθώς και την απόκτηση και αποκατάσταση διατηρητέων κτιρίων και σπηλαίων και τη διαμόρφωση των ελεύθερων χώρων τους.). Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο των διακρατικών

συνεργασιών της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις υλοποιούν δράσεις με ισχυρές προστιθέμενες αξίες, διαμορφώνουν ένα θετικό περιβάλλον για την πράσινη επιχειρηματικότητα και συνθήκες για την απασχόληση στα πράσινα επαγγέλματα.

Ένας «ορισμός» αυτής της έννοιας για τις Μ.Κ.Ο., που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας είναι το Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικής Οικονομίας.

2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

2.3.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Ο Διαχειριστικός Φορέας, είναι ένα νομικό πρόσωπο, που έχει ως έργο την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στο σύνολο των δράσεων που ασκούνται μέσα ή γύρω από μία προστατευόμενη περιοχή. Για την επιτυχία του έργου του πρέπει να γίνει αποδεκτός τόσο από την τοπική κοινωνία όσο και από τις αρχές. Οι υποχρεώσεις του συνάδουν με την παρακολούθηση, την προστασία, την ανάδειξη και την αξιοποίηση του φυσικού κυρίως περιβάλλοντος.

2.3.2 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

➤ Τοπικό σήμα πράσινης ποιότητας

Πρωταρχικά ο διαχειριστικός φορέας μπορεί να λειτουργήσει σαν ένας συντονιστής και απονεμητής ενός τοπικού σήματος πράσινης ποιότητας και από αυτό να αντλήσει πόρους μέσα από τη διαδικασία της πιστοποίησης και της απονομής. Πρέπει όμως προηγουμένως να έχει καταφέρει να πείσει την τοπική κοινωνία που δραστηριοποιείται στην προστατευόμενη περιοχή και διαμένει εκεί -ή που έχει οργανικά συμφέροντα από αυτήν-, ότι η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με την ανάδειξη του, αποτελούν μια ταυτότητα για την περιοχή. Ότι μέσα από αυτήν την ταυτότητα η τοπική κοινωνία έχει να κερδίσει και μπορεί να την χρησιμοποιήσει και να την απολαύσει σε ένα βαθμό, έχοντας όμως ταυτόχρονα και την υποχρέωση να την περιφρουρήσει.

Η όλη διαδικασία απαιτεί θεσμική και τυπική κατοχύρωση που δεν έχει ακόμη προβλεφθεί. Απαιτούνται γι' αυτό μελλοντικές ρυθμίσεις και συνεργασίες με πιστοποιητικούς και άλλους φορείς, ώστε το σύστημα να είναι έγκυρο και συμβατό με τους κανόνες της αγοράς. Η δράση αυτή μπορεί να συνδυαστεί και με τη χρήση εκθετηρίου και σημείων πώλησης ως πηγή εσόδων του Διαχειριστικού Φορέα.

➤ **Παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών**

Ο διαχειριστικός φορέας μπορεί να έχει πρόσθετους πόρους, παράγοντας ο ίδιος προϊόντα ανάδειξης και προβολής ή διαχειρίζοντάς τα εφόσον έχουν παραχθεί από άλλους, ή επίσης συνδιαχειριζόμενος τέτοια προϊόντα με άλλους επιχειρηματικούς παράγοντες.

Ταυτόχρονα μπορεί να λειτουργήσει είτε μόνος του είτε σε συνεργασία με άλλους αναδόχους ή συνεταιίρους στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών προς τους επισκέπτες των προστατευόμενων περιοχών διασφαλίζοντας πάντα την ποιότητα-προστασία των προστατευόμενων περιοχών και εισπράττοντας μέσα από την παροχή των προϊόντων και των υπηρεσιών μια αμοιβή τόσο για την παροχή αυτή όσο και για την διασφάλιση και την προστασία της περιβαλλοντικής ποιότητας του χώρου. Η εξυπηρέτηση των επισκεπτών μαζί με την υποδοχή αυτών μπορούν να αποτελούν ορισμένες από τις δραστηριότητες του διαχειριστικού φορέα ή συμβεβλημένων με αυτών αναδόχων αλλά και άλλων πιθανών εταιρικών σχημάτων.

➤ **Συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις**

Ο διαχειριστικός φορέας μπορεί και πρέπει να λειτουργήσει για το περιβάλλον με στρατηγική ανταποδοτικότητας σε συνεργασία με τις τοπικές επιχειρήσεις. Αυτή η λειτουργία αναδεικνύει τον διαχειριστικό φορέα σαν ένα δικτυακό επίκεντρο με πλήθος επιχειρηματικών δράσεων, όπου ο διαχειριστικός φορέας μπορεί να συμπράττει και σε διαδικασίες πιστοποίησης που προαναφέραμε.

Η στρατηγική της ανταποδοτικότητας πρέπει να κλιμακωθεί τεκμηριωμένα και με κάθε νομιμότητα, συνυφασμένη με την κάλυψη του πολλαπλού κόστους στήριξης του φορέα προστασίας για την λειτουργία, την προστασία, την αποκατάσταση, την ανάδειξη, την προβολή και την προωθητική διαχείριση, αντίστοιχα.

➤ **Παραχώρηση του σήματος του Διαχειριστικού Φορέα**

Ο διαχειριστικός φορέας μπορεί να εισπράττει παραχωρώντας και το δικό του σήμα σε προϊόντα και υπηρεσίες ανάδειξης με το κύρος και την εγγυητική δυναμική του – εννοείται πάντα με νόμιμη διαδικασία σύμβασης και είσπραξης πνευματικών και άλλων δικαιωμάτων.

Το σήμα της προστατευόμενης περιοχής και του διαχειριστικού φορέα είναι διαφορετικά από το τοπικό σήμα ποιότητας.

➤ **Χορηγίες και δωρεές**

Οι διαχειριστικοί φορείς πρέπει να στραφούν στην αναζήτηση χορηγιών, στη βάση δραστηριοτήτων και δράσεων που να είναι συναφείς και με το πνεύμα των χορηγιών, ώστε να λειτουργήσουν σαν πόλοι για την επίτευξη και των δικών τους στόχων και των χορηγιών.

Οι χορηγίες και οι δωρεές στον τομέα του περιβάλλοντος, με δεδομένη την όξυνση των προβλημάτων στον σύγχρονο κόσμο και στη φύση, θα αυξάνουν, ενώ θα δούμε και σημαντικές ίσως πρωτοβουλίες να αναπτύσσονται πολυμερώς και να βρίσκουν έτσι πόρους για την υλοποίησή τους.

Πηγές χορηγιών μπορούν να αναζητηθούν και από τους απανταχού ομογενείς κάθε περιοχής και από ειδικές δράσεις και συνεργασίες, που συμπεριλαμβάνουν υιοθεσίες προστατευόμενων ζωνών, ειδών χλωρίδας-πανίδας, και άλλες δράσεις, όπως ευαισθητοποίησης, επιστημονικής παρακολούθησης, προβολής κτλ. Για όλα αυτά όμως απαιτείται ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης και μια εξειδικευμένη και ολοκληρωμένη πολιτική χορηγιών.

➤ **Στρατηγικός σχεδιασμός**

Όμως η κύρια οικοαναπτυξιακή δυναμική του διαχειριστικού φορέα είναι να λειτουργήσει σαν ένας στρατηγικός και σχεδιαστικός παράγοντας για την πράσινη επιχειρηματικότητα, στην κλίμακα που αυτή επιτρέπεται στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και για τις δράσεις στην ευρύτερη περιοχή. Έτσι θα προωθήσει τη συναίνεση και θα τεκμηριώσει τον ανταποδοτικό χαρακτήρα της προστασίας του περιβάλλοντος, στην οικονομικά ανταγωνιστική εξέλιξη των άλλων πλευρών και των διάφορων οικονομικών δράσεων.

➤ **Δικτυακό έργο**

Το έργο του διαχειριστικού φορέα μπορεί να είναι έργο δικτύωσης φορέων, δράσεων και πόρων για το περιβάλλον. Έτσι θα μπορέσει να ανταποκριθεί στην πρόκληση όχι μόνο ενός πλαισίου που απαγορεύει την παρέμβαση στη φύση και την καταστροφή της, αλλά και στην ανάδειξη της θετικής της αξίας για την οικονομία και τον άνθρωπο.

Το περιεχόμενο και ο στόχος του διαχειριστικού φορέα, μέσα από την μη επάρκεια των δημόσιων πόρων και υποδομών πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο ολιστικό και εναρμονισμένο με την τοπική οικονομία και κοινωνία στο σύνολό της.

➤ **Προγράμματα και δράσεις**

Ο χρόνος που υπάρχει μπροστά στους διαχειριστικούς φορείς για την εμπλοκή τους όχι μόνο στα επιχειρησιακά αλλά και στα περιφερειακά προγράμματα ή σε άλλες δράσεις και προγράμματα, στο βαθμό που υπάρχουν αυτές οι δυνατότητες και ιδιαιτερότητες, είναι πραγματικά λίγος και γι' αυτό πρέπει με την πρώτη εγκατάσταση να αναζητηθούν όλες αυτές οι προγραμματικές συνέργειες με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Οι συνέργειες αυτές απαιτούν συμπράξεις.

Κάποια «μέτρα» προκηρύχθηκαν είτε μερικώς είτε στο σύνολό τους πριν από την εγκατάσταση των διαχειριστικών φορέων. Εδώ αναφερόμαστε στα επιχειρησιακά προγράμματα, πέραν του ΕΠΠΕΡ, που υπάγονται σε άλλες διαχειριστικές αρχές, ανεξάρτητες από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δυνατότητα των φορέων –και με πολυμερή σχήματα που να συνεισφέρουν στην αυτοχρηματοδότηση των δράσεων- για υλοποίηση προγραμμάτων Life (Φύση και Περιβάλλον).

➤ **Σύμβουλος πράσινης επιχειρηματικότητας και τοπικός πιστοποιητικός παράγοντας**

Ο διαχειριστικός φορέας μπορεί να λειτουργεί σαν ένας σύμβουλος πράσινης επιχειρηματικότητας και θα πρέπει στο μέλλον να μπορέσει να θεσμοθετηθεί και σαν ένας τοπικός πιστοποιητικός φορέας, ώστε να έχει και θεσμοθετημένους πρόσθετους πόρους.

Η θεσμοθέτηση πρόσθετων πόρων είναι ένα κρίσιμο ζήτημα, καθώς πρέπει να συνδυαστεί με την κοινωνική αποδοχή τόσο για τον φορέα όσο και για την προστασία του περιβάλλοντος. Συνεπώς παίζει έναν καθοριστικό ρόλο ο γενικός στρατηγικός σχεδιασμός, τα στρατηγικά εργαλεία, ο χωροταξικός σχεδιασμός, οι γενικές ρυθμίσεις για τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος, που διαχέονται ευρύτερα αλλά και εσωτερικά στις προστατευόμενες περιοχές.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον υπάρχει στις προστατευόμενες ζώνες των περιοχών natura, που έχουν ένα ποικίλο φορτίο οικονομικών δραστηριοτήτων στο εσωτερικό τους σε αντίθεση με τους υγρότοπους ή τους εθνικούς δρυμούς, που αποτελούν πιο παρθένες περιοχές, πυρήνες φύσης. Σ' αυτό το πεδίο ο διαχειριστικός φορέας καλείται να αντλήσει πόρους, χωρίς όμως να έχει ο ίδιος μια λειτουργικά θεσμοθετημένη επιχειρησιακή δραστηριότητα, και καλείται να αντλήσει το μεγαλύτερο μέρος των πόρων από τις περιοχές που προστατεύονται πιο χαλαρά, επειδή οι άλλες περιοχές που αντιθέτως προστατεύονται αυστηρά, δηλαδή ο σκληρός

πυρήνας των περιοχών προστασίας του περιβάλλοντος, δεν αποτελούν πεδίο πόρων ή αποτιμώμενη οικονομική αξία. Αυτή η αντίφαση είναι αναπόφευκτη.

➤ **Συνεταιρισμός με φορείς κατάρτισης**

Η οικονομία προστασίας της φύσης είναι αναγκαστικά και ποικιλότροπα εξωτερική. Οι διαχειριστικοί φορείς από την αρχή τους πρέπει να συνεταιριστούν με φορείς κατάρτισης, να λειτουργήσουν και οι ίδιοι σαν εταίροι σε σχήματα κατάρτισης και παροχής υπηρεσιών με συναφή αντικείμενα με τα δικά τους.

➤ **Πράσινα επαγγέλματα**

Έτσι θα αντλήσουν πόρους από την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και θα οργανοποιήσουν τη σχέση τους με την τοπική κοινωνία με κατεύθυνση στην πράσινη απασχόληση και τη δημιουργία μιας δέσμης πράσινων επαγγελμάτων, συναφών με την προστασία και την ανάδειξη του περιβάλλοντος. Η ανάδειξη του περιβάλλοντος είναι από το ένα μέρος πολιτιστική και επικοινωνιακή αξία και από το άλλο οικονομική αξία που μπορεί με τον τρόπο αυτό να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και συνοχή.

Πρωταρχικά όμως η ευθύνη του διαχειριστικού φορέα είναι να επενδύσει υλοποιώντας μια κεντρική ιδέα με ισχυρή και διαρκή προστιθέμενη αξία -χωρίς να διαχέει την επενδυτική του ισχύ μη έχοντας επιχειρησιακό σχέδιο- που βέβαια θα λειτουργεί ως πόλος ολοκληρωμένης μόχλευσης του εθελοντισμού και της κοινωνικής οικονομίας της περιοχής.

**2.3.3 ΜΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΟΛΟΙΠΟΡΟΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟ
ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

Σε μεγάλο βαθμό οι Διαχειριστικοί Φορείς και οι περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις, μέσα και από την προοπτική μιας διαρκούς, άτυπης και θεσμοθετημένης συνεργασίας μεταξύ τους, μπορούν να λειτουργήσουν σαν παράγοντες πρόληψης επικοινωνιακών επεισοδίων στον τομέα της αποδοχής και της συναίνεσης των τοπικών κοινωνιών για την περιβαλλοντική διαχείριση. Μπορούν επίσης να λειτουργήσουν σαν παράγοντες στρατηγικού προσανατολισμού των τοπικών κοινωνιών, ώστε να προκύψουν δυναμικές και καινοτομίες, καθοριστικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη και για την ανάδειξη της τοπικότητας στην οικοεπιχειρηματικότητα.

2.4 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

2.4.1 ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως και ο ρόλος τους είναι γνωστά. Τηλεόραση, ραδιόφωνο, τύπος και φυσικά το διαδίκτυο. Σκοπός τους είναι η πληροφόρηση και ενίοτε η γνώση των πολιτών. Στον τομέα της οικολογίας τα ΜΜΕ έχουν σκοπό να ευαισθητοποιήσουν και να ενεργοποιήσουν τους πολίτες, καθώς είναι κοινά αποδεκτή η μεγάλη δύναμη που διαθέτουν και η ικανότητά τους να αναδεικνύουν ένα γεγονός, πρόβλημα ή οποιαδήποτε πληροφορία και να της δίνουν την δική τους διάσταση.

2.4.2 Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΔΙΑΧΥΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ο τομέας της επικοινωνίας, καθώς διαμεσολαβεί στις νοοτροπίες, τους θεσμούς και τις συμπεριφορές και καθώς συμβάλλει στην ανάδειξη ευκαιριών και προοπτικών, παίζει καθοριστικό ρόλο στη δυναμική της πράσινης επιχειρηματικότητας.

Παράλληλα στον επιχειρηματικό χώρο των μέσων και των προϊόντων της επικοινωνίας υπάρχει ένα ισχυρό μερίδιο αγοράς, που αφορά πολύπλευρα το περιβάλλον και την πράσινη οικονομία, από τις ειδήσεις και τα οπτικοαουστικά ντοκουμέντα κατανόησης του περιβάλλοντος, ως τις διαφημίσεις και τα κοινωνικά μηνύματα.

2.4.3 «ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ»

ΕΝΑ ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η επικοινωνία λειτουργεί σαν εξωτερική επίδραση, δηλαδή σαν εξωτερική οικονομία ή επιβάρυνση, σε σχέση με το περιβάλλον, επειδή διαμορφώνει τη συνείδηση του καταναλωτή και τις προτιμήσεις του, καθώς ορίζει πολιτικές και νοοτροπίες. Με την έννοια αυτή νομίζουμε ότι η πράσινη επικοινωνία είναι ένα ακέραιο μέρος της πράσινης επιχειρηματικότητας.

Η πράσινη επικοινωνία πρέπει να είναι μέρος της δουλειάς τόσο του επιχειρηματία όσο και των διαχειριστικών φορέων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και της ίδιας της πολιτείας στο σύνολό της.

Στον τομέα της επικοινωνίας χρειάζεται μια συντεταγμένη πολιτική, η οποία θα οδηγήσει σε μήκος χρόνου σε μια εμπέδωση λειτουργιών στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και στη

δημοσιότητα, σε σχέση πάντα με το περιβάλλον και με τις προοπτικές και ευκαιρίες που αυτό ανοίγει.

Μέσα από την επικοινωνία επίσης μπορεί να γίνει πιο ευχερώς η αναζήτηση και η οργάνωση των χορηγών. Μπορεί ακόμη να γίνει η αναζήτηση λύσεων προβλημάτων σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος τόσο οικονομικών όσο και πολιτικών.

2.4.4 Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Κάθε επιχείρηση θεωρεί ιδανικό να έχει την ευκολία της επικοινωνίας με τους ενδιαφερόμενους για την πράσινη στρατηγική που ακολουθεί. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό, μέσω της δυναμικής που της προσφέρει το διαδίκτυο, αλλά και εξίσου δύσκολο, από την άποψη ότι πρέπει να γνωρίζει να διαχειριστεί τα ΜΜΕ. Το διαδίκτυο είναι μια τεράστια πηγή πληροφοριών και για τους καταναλωτές, τους πελάτες ακόμα και τους προμηθευτές των επιχειρήσεων. Έτσι, πρέπει να μάθει, κάθε επιχείρηση, να διαχειρίζεται αυτό το «όπλο», γιατί δεν είναι εφικτό να περιορίσει την ροή των πληροφοριών που αναφέρονται σε αυτή. Σε διαφορετική περίπτωση, διατρέχει τον κίνδυνο να γίνει το προϊόν της ή ακόμα και η ίδια, αντικείμενο σκληρής κριτικής από αυτούς.

2.5 ΚΡΑΤΟΣ

2.5.1 ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στην οικονομία συνδέεται και με ένα κόστος μελετών και γραφειοκρατίας, που διαμορφώνει και πελατειακές στρεβλώσεις. Το ζήτημα του περιορισμού αυτών των στρεβλώσεων και του διοικητικού κόστους μεγέθυνσης της γραφειοκρατίας είναι ξεκάθαρα ένα πολιτικό θέμα. Το πρόβλημα είναι σε ένα βαθμό το ίδιο με αυτό που συναντάμε και στη μεγέθυνση της κοινωνικής οικονομίας, των ΜΚΟ αλλά και των επιχειρήσεων: είναι το πρόβλημα του περιορισμού της αναλογίας του λειτουργικού κόστους σε σχέση με το τελικό καθαρό προϊόν και το παραδοτέο.

Όπως και να έχει πάντως, όλοι πρέπει να βασιστούμε πάνω στην σημαντική άποψη του «όσα κέρδη βγήκαν και βγαίνουν από την κατάρρευση του περιβάλλοντος, τόσα μπορούν να βγουν και από την ανοικοδόμηση και την ανάκτησή του».

Η πράσινη στενότητα ως άμεση και εν δυνάμει είναι μπροστά μας, καθώς το οικολογικό χρέος της οικονομίας μεγαλώνει. Η φύση δεν είναι μόνον η μήτρα της οικονομίας, αλλά κυρίως είναι η γενεσιουργός συνθήκη της ζωής. Έτσι τα οικολογικά ελλείμματα κάποια στιγμή αναπόφευκτα -και στον βαθμό που η κοινωνική και ατομική ζήτηση εξελίσσεται

υγιώς- θα γίνουν και οικονομικά. Αν λοιπόν συνεχίσουμε να παραγνωρίζουμε αυτή τη σχέση αλληλεπίδρασης οικονομικού και οικολογικού, οι εγγυήσεις του συστήματος θα καταπέσουν αφήνοντας σαν ερειπωμένη ανάμνηση την «βελούδινη ευημερία».

Η αμοιβαιότητα του οικολογικού με τον οικονομικό χώρο αναδεικνύεται και στα μοντέλα θεώρησης. Όπως η αγορά είναι αδιαίρετη έτσι, και ακόμη περισσότερο, είναι αδιαίρετη η φύση και η ζωή. Μέσα από αυτή την θεμελιώδη παραδοχή και με το συλλογικό κύρος των κοινωνιών και των πολιτικών πρέπει να αντιμετωπισθούν οι τάσεις των οικονομικών μονάδων να αποκρούουν και να απομακρύνουν από τον εαυτό τους και την αγορά, το μακροχρόνιο κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος που δημιουργούν με τις εξωτερικές επιβαρύνσεις. Είναι καιρός να αναθεωρηθεί η θεώρηση της αγοράς ως πεδίου παιγνίου με κανόνες νίκης-ήττας κατά τη διαμόρφωση της ισορροπίας των ιδιωτικών προσδοκιών και πράξεων. Σε διαφορετική περίπτωση θα έλθουμε αντιμέτωποι με την ανάγκη για μια πράσινη λιτότητα, σταθεροποίηση και εξυγίανση της οικονομίας. Αυτό θα συμβεί αναπόφευκτα κάποια στιγμή, γιατί το οικολογικό νόμισμα δεν μπορεί να υποτιμηθεί, καθώς είναι η ίδια η ζωή.

Μέχρι τώρα μέσα στην αναπτυξιακή διαδικασία δεν υπολογιζότανε παρά η νίκη στο παίγνιο της αγοράς ως κίνητρο και κινητήρια δύναμη. Όμως αρχίζουμε πια να υπονιαζόμαστε πως αυτή η νίκη δεν είναι άλλο από την αυταπάτη της ευημερίας σε τεχνητές συνθήκες, χωρίς φύση και τελικά χωρίς ζωή. Και είναι αυταπάτη, επειδή η «ανάπτυξη για την ανάπτυξη» (σύμφωνα με τον Edward Abbey) και η «αγορά για την αγορά» αποτελούν νεοπλασματικές, άτυπες, αυτοκαταστροφικές και άρρυθμες δράσεις. Η φύση είναι ασθενής παίκτης στο παιχνίδι της ανάπτυξης, είναι παθητικός συντελεστής και δεν υπολογίζεται πολύ ως πόλος του παιχνιδιού, καθώς υφίσταται μόνον πειρατικές και ληστρικές επιδρομές. Η φύση όμως είναι ισχυρή έως και παντοδύναμη στην εκδίκησή της, και κυρίαρχη ως μοίρα σε τραγικό παιχνίδι.

Ο Boulding μας είπε ότι ζούμε με κοινό μέλλον μέσα στο Διαστημόπλοιο Γη. Εμείς προσθέτουμε ότι η Γη και η Φύση δεν έχουν έξοδο κινδύνου. Αυτή τη διαπίστωση οφείλουμε να την συνυπολογίσουμε στο λογιστήριο της ανάπτυξης και της αγοράς.

Η θεσμοθέτηση του δικτύου natura και όλων των αναγκαστικών περιβαλλοντικών πολιτικών δείχνει ότι η φύση γίνεται οικονομικό αγαθό που βρίσκεται σε στενότητα και διακινδύνευση. Ο Κοινωνικός Χάρτης της Πράσινης Οικονομίας βασίζεται στη θεμελιώδη αναγνώριση της αιεφόρου ανάπτυξης, ότι δηλαδή αναπτυσσόμαστε με δάνεια από το μέλλον της φύσης, της

ζωής και του περιβάλλοντος. Αυτά τα δάνεια δεν πληρώνονται μόνον με χρήμα και τεχνολογία, αλλά αποτελούν κόστος ζωής και μια μη αποδοτική σε βάθος χρόνου παραγωγή.

2.5.2 ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης στην Πράσινη Επιχειρηματικότητα είναι πολύ σημαντικός, γιατί αυτή μεριμνά για την εφαρμογή των νόμων των σχετικών με το περιβάλλον, διαθέτει τους πόρους για να δημιουργηθεί η υποδομή στην οποία θα στηριχτεί η τοπική οικονομία και έχει ηγετικό ρόλο στον τοπικό προγραμματισμό των οικονομικών και κοινωνικών παραμέτρων.

Όμως έχει αδυναμία να αξιοποιήσει τις επιχειρησιακές ευκαιρίες, πράγμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Στις δράσεις της πρέπει να τηρεί τους κανόνες του μάνατζμεντ και της ποιότητας, καθώς επίσης να επιδιώκει οικονομίες κλίμακας μέσω συνεργασιών, για να πετύχει τους στόχους της.

Έτσι, έρχονται στην επιφάνεια οι προτάσεις-λύσεις:

- Του τοπικού «πράσινου» ταμείου.
- Της πολιτικής των χορηγιών, και
- Της υιοθέτησης των προστατευόμενων περιοχών.

2.5.3 Ο ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ειδικά στις προστατευόμενες περιοχές (αλλά όχι μόνον) η τοπική αυτοδιοίκηση έχει αυξημένη δυναμική και ευθύνη για ζητήματα περιβάλλοντος. Παίζει ιδιαίτερο ρόλο, καθώς μέσα από τη διακυβέρνηση των υπηρεσιών για την τοπική κοινωνία, συνδέεται απευθείας με την παροχή υπηρεσιών που απαιτούνται για την ποιότητα της ζωής και το δικαίωμα στην ευζωία των κατοίκων. Ταυτόχρονα, η αυτοδιοίκηση έχει τη μέριμνα και την ευθύνη για την εφαρμογή των ρυθμίσεων που προστατεύουν το περιβάλλον και συμμετέχει στους αειφορικούς φορείς διαχείρισης, στους φορείς προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα η αυτοδιοίκηση διαθέτει μια δυναμική αμοιβαιότητα με τα σχήματα της κοινωνικής οικονομίας και μια δυναμική κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσα από θεσμοθετημένους πόρους και μέσα από τη δυνατότητα να διοικεί σαν αναπτυξιακός ρυθμιστής ανταποδοτικών πόρων και τελών.

Η συμμετοχή της αυτοδιοίκησης είναι καθοριστική σε αναπτυξιακά ζητήματα και ζητήματα έγκρισης περιβαλλοντικών μελετών, που συνδέονται άμεσα με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Παράλληλα ο ρόλος της σε σχέση με την κοινωνία τη συνδέει με τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές. Με άλλα λόγια η τοπική αυτοδιοίκηση είναι καθοριστικός και καταλυτικός παράγοντας για την πράσινη επιχειρηματικότητα. Πλήθος ευρωπαϊκών προγραμμάτων, διακρατικών αλλά και μέσα από το 3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, έχει σαν δικαιούχο επιχειρησιακά την αυτοδιοίκηση. Ο ηγετικός ρόλος της αυτοδιοίκησης στον τοπικό προγραμματισμό, στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των υποδομών και του επενδυτικού κλίματος, είναι ένας παράγοντας που καθορίζει τις εξωτερικές επιδράσεις της περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας.

Η αυτοδιοίκηση συνδέεται με την συνοχή του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και με τη διαχείριση αυτής της συνοχής, η οποία είναι καθοριστική για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η αυτοδιοίκηση διαμεσολαβεί ανάμεσα στην αγορά και τα ελεύθερα και δημόσια αγαθά. Η διακριτική δυναμική της αυτοδιοίκησης μπορεί να επηρεάσει τόσο το μέγεθος όσο και την κατεύθυνση των δημόσιων δαπανών. Η δυνατότητα της αυτοδιοίκησης να θέτει πλαίσια και να διαμεσολαβεί μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης είναι μοναδική.

Οι δικτύώσεις των αυτοδιοικήσεων και οι προοπτικές τους για την πράσινη πιστοποίηση των λειτουργιών τους αποτελούν παράγοντες που μπορούν να επαυξήσουν τη δυναμική των αυτοδιοικήσεων σε σχέση με την περιβαλλοντική διαχείριση και διακυβέρνηση.

«Η τοπικότητα πρέπει να σταθεί ενάντια στις αναπτυξιακές ατυπίες»

2.5.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο σημαντικός οικοαναπτυξιακός ρόλος της αυτοδιοίκησης έγκειται ακόμα στη διάχυσή της πληροφορίας, της γνώσης, καθώς επίσης και στον διασυνδεδετικό ρόλο της για την ανάδυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και την αξιοποίηση των ευκαιριών, των πόρων και των κινήτρων. Η διαρκής σχέση που έχει η αυτοδιοίκηση με την κεντρική διοίκηση, μέσα από κοινές και επάλληλες αρμοδιότητες, ενισχύει τον επιχειρησιακό της ρόλο για την τοπική ανάπτυξη και συνεπώς για την πράσινη ανάπτυξη.

Σχετικά με όσα είπαμε μέχρι τώρα πρέπει να γίνει σαφές ότι η αυτοδιοίκηση μπορεί να λειτουργεί:

- Σαν μοχλός οικοαναπτυξιακής προσπάθειας.
- Σαν μοχλός ενδοπεριφερειακής αναδιάρθρωσης της ανάπτυξης ποιοτικά.
- Επίσης σαν ένας πολλαπλασιαστικός παράγοντας για τις διαπεριφερειακές και διεθνείς δικτύώσεις, οι οποίες θα αναδείξουν τις τοπικές ποιότητες της παραγωγής και την τουριστική δυναμική της περιοχής με έναν τρόπο καθοριστικό.

Για όλα αυτά απαιτείται η λειτουργική ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού της, ώστε να μετατοπιστεί το επίκεντρο από τη γεωγραφική διαχείριση στην οικοαναπτυξιακή κατεύθυνση. Οπωσδήποτε προϋποτίθεται ότι πρέπει να γίνει παράλληλα και υπέρβαση μιας πελατειακής τοπικιστικής διαπλοκής που παγιδεύει τους οικοαναπτυξιακούς ορίζοντες.

Ο οικοαναπτυξιακός χαρακτήρας της αυτοδιοίκησης πρέπει να συνοδεύεται από τους κανόνες του μάνατζμεντ και της ποιότητας. Παράλληλα είναι απολύτως αναγκαίο να αναπτυχθεί μια διαδημοτική δυναμική οικοανάπτυξης και αξιοποίησης ευκαιριών, η οποία θα μεταφέρει το επίκεντρο από την ενδοπεριφερειακή ανταγωνιστικότητα στην δυναμική της συνεργασίας και των οικονομιών κλίμακας. Έτσι θα αλλάξει το επίπεδο σχεδιασμού και στρατηγικής και η στρατηγική θα απελευθερωθεί από τις διαχειριστικές καθηλώσεις. Αυτή η αλλαγή επιπέδου σίγουρα θα συμπορευτεί με μεγαλύτερη αυτονομία των δημοτικών επιχειρήσεων από τις διαχειριστικές καθηλώσεις των ΟΤΑ, προς μια πιο επιθετική αξιοποίηση κινήτρων, ευκαιριών, πόρων και περιουσιακών στοιχείων.

Οι πράσινοι λογαριασμοί της αυτοδιοίκησης διαμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό από τις πολιτικές των αυτοδιοικήσεων και οι πολιτικές αυτές συνδέονται με τις νοοτροπίες και τους πολιτικούς λογαριασμούς των τοπικών κοινωνιών.

Στις προστατευόμενες περιοχές πρέπει να γίνει από την αρχή φανερό ότι η βιωσιμότητα και της αυτοδιοίκησης και της τοπικής ανάπτυξης συνδέεται με την μεγέθυνση και την αποδοτικότητα των πράσινων λογαριασμών προς κάθε κατεύθυνση. Υπάρχει ανάγκη να αναλάβει η αυτοδιοίκηση την πολιτική δέσμευση για διαρκή περιβαλλοντικό προσανατολισμό στον κοινωνικό και οικονομικό προγραμματισμό σε τοπικό επίπεδο.

Εξάλλου μια τέτοια εναρμόνιση είναι αναγκαία και μέσα στα πλαίσια των νέων χρηματοδοτικών πολιτικών, των πολιτικών αξιοποίησης πόρων και κινήτρων.

Όμως ο περιβαλλοντικός προγραμματισμός είναι διαρκής για τα δίκτυα κοινής ωφέλειας και για τις υποδομές ποιότητας ζωής που αποτελούν ευθύνη της αυτοδιοίκησης σε τοπικό επίπεδο όπως οι ζώνες πρασίνου, η διαχείριση των θεμάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δίκτυα ενέργειας, οι υποδομές για τον τουρισμό κ.ο.κ. Η αυτοδιοίκηση έχει τη δυνατότητα να

επενδύσει και να πραγματοποιήσει έργα υποδομής, να κάνει επενδύσεις στον τομέα της προβολής και γενικότερα επενδύσεις που να αποτελούν ισχυρές μοχλεύσεις για την τοπική ανάπτυξη.

Για όλα αυτά απαιτείται μια εξυγίανση των τακτικών προϋπολογισμών, η δημιουργία αποθεματικών και η αξιολόγηση των υφιστάμενων κινήτρων.

Σημαντικές είναι οι δυνατότητες της αυτοδιοίκησης για την ανάδυση της τοπικής κοινωνικής οικονομίας και παράλληλα για την τοπική απασχόληση, καθώς είναι εργαλείο προς τις τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης που επιτρέπουν στην αυτοδιοίκηση να λειτουργήσει επιχειρησιακά στην απασχόληση, να την διασυνδέσει με κατοίκους και με θεματικά πεδία όπως αυτό του περιβάλλοντος.

Μια άλλη κατηγορία έμμεσης άντλησης πόρων για τους δήμους συνδέεται με προβλεπόμενες χρηματικές εισροές από παραγωγικές δράσεις τρίτων μέσα από το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο, όπως χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των αιολικών πάρκων και των μικρών υδροηλεκτρικών. Είναι ευθύνη των ΟΤΑ να καινοτομήσουν στις προστατευόμενες περιοχές, όπως στην περίπτωση των τοπικών αγορών, των λαϊκών, ώστε να ενισχύσουν τις εμπορικές συναλλαγές για τοπικά προϊόντα, για πιστοποιημένα προϊόντα μέσα από το σχεδιασμό της πολιτικής των λαϊκών. Μπορούν ακόμα μέσα από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών ή των Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών να προωθήσουν την γνώση και τη διασύνδεση για την τοπική πράσινη ανάπτυξη σε συνεργασία με επιμελητήρια, εκπαιδευτικά ιδρύματα και παραγωγικούς φορείς.

Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει πολύ μεγάλη δύναμη για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και για την εγκατάσταση παρατηρητηρίων για τις νέες μορφές επιχειρηματικότητας και τις νέες δυναμικές ανάπτυξης. Συχνά η αυτοδιοίκηση είναι καινοτόμος και ανοίγει πρώτη τον ορίζοντα μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς μπορεί να σηκώσει το κόστος της έναρξης, που είναι επαχθές για τον ιδιωτικό τομέα, όχι μόνο στην κατεύθυνση της παραγωγικής επένδυσης αλλά και στην κατεύθυνση της καταναλωτικής δαπάνης. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι μια από τις βασικές ευθύνες των δήμων είναι να υιοθετήσουν πράσινες δράσεις και να τις αναπτύξουν υποδειγματικά, ώστε αυτές να μπορέσουν μετά να διαχυθούν ευρύτερα στην ιδιωτική οικονομία και στην παραγωγή και έτσι να προτυποποιήσουν περιβαλλοντικά την παραγωγή και την κατανάλωση. Σημαντική είναι η συνεισφορά στην προστασία του περιβάλλοντος που μπορεί να αναπτυχθεί

μέσα από τη συνεργασία των ΟΤΑ με την πολιτική προστασία σε νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο.

Οι δήμοι μπορούν να επηρεάσουν με την πολιτική τους για την ανακύκλωση, για την εξοικονόμηση πόρων, ενέργειας, νερού, όπως και με τις υποδομές που θα προσφέρουν καταλυτικά στην εφαρμογή εθνικών και περιφερειακών και τοπικών προγραμμάτων για κάθε φυσικό πόρο και για κάθε ειδική πολιτική. Οι δήμοι μπορούν να εστιάσουν δράσεις για το πράσινο νοικοκυριό και την πράσινη γειτονιά και να είναι κύτταρα ταυτότητας και πολιτιστικής κληρονομιάς σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία. Η συνεργασία δημοτικών επιχειρήσεων με συνεταιριστικές οργανώσεις ή συμπράξεις είναι συχνά πολύ αποδοτική και οδηγεί την κοινωνική οικονομία σε αποτελέσματα και κέρδη.

2.5.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Αρχικά, υπάρχουν εθνικά προγράμματα που υφίστανται σε διαφορετικά υπουργεία, όπως για παράδειγμα τα προγράμματα του ΥΠΕΧΩΔΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών μέσα από το ΕΤΕΡΠΣ. Επίσης υπάρχουν τα περιφερειακά προγράμματα, συναφή με τους ΟΤΑ και το περιβάλλον. Υπάρχουν ακόμα τα τομεακά – επιχειρησιακά, τα προγράμματα ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής και ακόμα υπάρχουν προγράμματα που συνδέονται με διακρατικές συνεργασίες, συνήθως πιλοτικού χαρακτήρα. Σημειώνουμε, πως σε ό,τι είπαμε πιο πάνω δεν διαφοροποιείται σημαντικά τίποτα για κανέναν φορέα αυτοδιοίκησης, από τις Κοινότητες και τους Δήμους ως τις Νομαρχίες.

Οι όροι για την αποτελεσματικότερη δράση της αυτοδιοίκησης για το περιβάλλον είναι οι παρακάτω:

- Ενδοπεριφερειακές και διαπεριφερειακές δικτυώσεις.
- Νομοθετικός εκσυγχρονισμός.
- Αύξηση της περιβαλλοντικής ενεργητικής και παθητικής συνιστώσας του εθνικού προϋπολογισμού.
- Αποκέντρωση πόρων και θεσμών για το περιβάλλον, ώστε η ποιότητα του περιβάλλοντος να αναδειχθεί σε συγκριτικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα για τις τοπικές κοινωνίες.
- Πολυμερή σεμινάρια αιρετών και στελεχών.
- Περιβαλλοντικό αριστείο αυτοδιοίκησης.

- Ανάπτυξη αυτοδιοικητικής ευθύνης για το περιβάλλον και την τοπική συναίνεση.
- Διεύρυνση των ανταποδοτικών (υποχρεωτικών, δυνητικών ή εθελοντικών) τελών καθαριότητας (περιβαλλοντικής ερμηνείας της καθαριότητας) – η ποιότητα του περιβάλλοντος ως πεδίου ανταποδοτικότητας.
- Ενεργοποίηση άρθρου 13 ΕΠΤΑ.
- Περιβαλλοντική παραμετροποίηση ΣΑΤΑ.
- Υιοθέτηση της Διακήρυξης του Άλμποργκ για τη βιώσιμη ανάπτυξη και το βιώσιμο τουρισμό.
- Αναπλάσεις οικισμών και περιοχών πόλεων.
- Πολιτικές και πόροι πρασίνου.
- Διαχείριση περιαστικών δασών.
- Συνδιαχείριση περιοχών natura.
- Δράσεις στο πλαίσιο Urban, Terra, Habitat κτλ.

**2.5.6 ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΛΗΣΤΟΠΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

- Δημιουργία Τοπικού Δικτύου «Κυρίων Ομάδων» (ΟΤΑ, ΜΚΟ κ.ά.).
- Ανάπτυξη Συστήματος Τοπικής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για το Περιβάλλον. Σ' αυτό το σύστημα καλό είναι να συμμετέχουν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Δημιουργία Τοπικού Παρατηρητηρίου Βιώσιμης Ανάπτυξης και Προστασίας της Φύσης. Το παρατηρητήριο αυτό θα χρησιμοποιεί για τη φύση και για τα ανθρωπογενή συστήματα, πολυμερές σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης σαν κέντρο αναφοράς όλων των «κυρίων ομάδων».
- Τοπικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης και Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, καθώς δεν αρκεί η παρακολούθηση, αλλά χρειάζεται και σχέδιο με όραμα. Αυτό το σχέδιο θα είναι βασισμένο σ' ένα σύστημα ανάπτυξης και ανάδειξης της τοπικής ταυτότητας.
- Με δεδομένο ότι συχνά δημιουργούνται κρίσεις ασυνεννοησίας και επικοινωνίας, που παγιδεύουν ζητήματα τόσο του περιβάλλοντος όσο και της αειφόρου ανάπτυξης,

είναι επιτακτική η διαχείριση του τοπικού πολιτικού κόστους και των επικοινωνιακών κρίσεων.

- Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα βασίζεται στην έλλειψη εμπειριών και συγκριτικών αναλύσεων. Γι' αυτό κάθε περιοχή πρέπει να οργανώσει ανταλλαγή εμπειριών, να διευρύνει την μαθησιακή ικανότητά της, ξεπερνώντας την απομόνωση και τον τοπικισμό, εμπνεόμενα από καινοτομίες και παραδείγματα. Αυτοί οι ανοικτοί ορίζοντες εμπειρίας είναι σημαντικοί για όσους σκοπεύουν να επενδύσουν στο περιβάλλον και τη φύση.
- Τέλος η αξιοπιστία και η επιτυχία για την τοπική ανάπτυξη της Πράσινης Οικονομίας και Διακυβέρνησης προϋποθέτει υποδομές και θεσμούς που συνδέονται με την Καλή Λειτουργία των Υπηρεσιών και της Δημόσιας Διοίκησης, όπως και με ολοκληρωμένη πολιτική τοπικής δράσης.

2.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.6.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ο όρος Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται στις ενέργειες των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στη συμβολή αντιμετώπισης περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων. Συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις αποτελούν οντότητες οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το κοινωνικό σύνολο μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται, επηρεάζοντας και επηρεαζόμενες από τα δεδομένα της εποχής και του χώρου δράσης τους. Οφείλουν επομένως να αναγνωρίζουν την ευθύνη που τους αναλογεί, απέναντι στην κοινωνία και το περιβάλλον. Να σέβονται δηλαδή τις αρχές και τις αξίες που χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό μας (τον σεβασμό προς τον άνθρωπο - την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την παροχή ίσων ευκαιριών, τον σεβασμό στο περιβάλλον που κληρονομήσαμε και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής).

2.6.2 ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι δραστηριότητες των πράσινων επιχειρήσεων μπορούν να καλύπτουν όλους τους τομείς της οικονομίας :

- Πρωτογενή (βιολογικά προϊόντα, βιοποικιλότητα)
- Δευτερογενή (Τρόφιμα, Χειροτεχνία, Ανακύκλωση)
- Τριτογενή (εμπόριο πράσινων προϊόντων)

- Τεταρτογενή (επικοινωνία, προβολή, πιστοποίηση)

Μαζί με τα πλεονεκτήματα όμως πρέπει να σημειώσουμε και κάποια μειονεκτήματα που συνοδεύουν ένα πράσινο εγχείρημα και που συνήθως είναι το υψηλό κόστος προϊόντων και υπηρεσιών. Στην Ελλάδα ειδικά υπάρχουν και πρόσθετα εμπόδια όπως οι ελλειπείς υποδομές, το ανενεργό θεσμικό πλαίσιο, οι κοινωνικές αγκυλώσεις κ.α.

Αν δεν υπάρχει σαφές ρυθμιστικό πλαίσιο για άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής είναι πολύ δύσκολο να εμφανισθούν η να διατηρηθούν πράσινες οικονομίες. Η πράσινη οικονομία μπορεί να δημιουργήσει σημαντικά οφέλη τόσο σε κοινωνικό όσο και σε ιδιωτικό επίπεδο και να συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη της αειφορίας. Η εμφάνιση, διατήρηση και ανάπτυξη της όμως δεν είναι ούτε αυτονόητη ούτε αυτόματη. Η δημιουργία και διατήρηση πρασίνων οικονομιών θα πρέπει να αποτελεί ένα βασικό στόχο των σύγχρονων κοινωνιών.

Η εμπειρία του 3ου ΚΠΣ καθώς και ο Σχεδιασμός του ΕΣΠΑ, εξασφαλίζει τη τεχνογνωσία και τους πόρους για την ανάπτυξη αυτού του κλάδου και στη χώρα μας. Μια πλειάδα Προγραμμάτων και Κ.Π υποστήριξε και υποστηρίζει την ανάπτυξη των πράσινων επιχειρήσεων.

Όλα σχεδόν τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενσωματώνουν την πράσινη συνιστώσα στα επί μέρους μέτρα και δράσεις τους.

2.6.3 ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΘΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το «πράσινο κύμα», με τις ευκαιρίες και τις απειλές του, ολοένα και γιγαντώνεται μέσα στα πλαίσια των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και μάλιστα θέτει τις βάσεις για την εδραίωσή του. Οι επιχειρήσεις πλέον αντιμετωπίζουν πολυάριθμες πιέσεις στην αγορά, οι οποίες πιέσεις σε συνδυασμό με την δυναμική του «πράσινου κύματος», επιταχύνουν μια μεγάλη αλλαγή στο σκηνικό της κοινωνικής αλλά και επιχειρηματικής ζωής της παγκόσμιας κοινωνίας. Οι λόγοι και οι τάσεις που εδραιώνουν με τον καιρό την οικολογική συνείδηση θα μπορούσαν να χωριστούν ως εξής:

- Παγκοσμιοποίηση και τοπικές συνθήκες
- Παγκόσμια πολιτική και οικονομική αστάθεια
- Συνεχώς αυξανόμενες τιμές των τιμών των προϊόντων
- Μείωση της επιρροής των κυβερνήσεων και αύξηση αυτής των επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη της μεσαίας τάξης κυρίως στις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες

- Η πίεση της αυξανόμενης ένδειας
- Η κυριαρχία της διαφάνειας και της υπευθυνότητας στον επιχειρηματικό κόσμο

«Κανένα ανώτερο στέλεχος δεν μπορεί να αγνοήσει το Πράσινο κύμα που παρασέρνει τον επιχειρηματικό κόσμο»

Chad Holliday, Πρόεδρος της εταιρίας DuPont

2.6.4 ΠΟΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Για πολλές επιχειρήσεις, η προοπτική μιας νέας οικολογικής, «πράσινης επιχειρηματικότητας», φαντάζει μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για μετάλλαξη σε μια πιο σύγχρονη, με νέες ιδέες, ευκαιρίες και προκλήσεις οικονομία. Για άλλες πάλι η περιβαλλοντική προστασία και η ανάπτυξη, απλά αντικατοπτρίζει μια υποχρεωτική και απαραίτητη πραγματικότητα, για επιβίωση και περαιτέρω ανάπτυξη. Με τον καιρό αυτές οι εταιρείες ίσως αναζητήσουν και τελικά βρουν, ένα μακροπρόθεσμο και συνεχές πλεονέκτημα, αλλά όχι κάποιο άμεσο, από όφελος από την στροφή στην οικολογία. Η μεγάλη και εμφανής διαφορά θα είναι στην παραγωγή και γενικότερη λειτουργία της βιομηχανίας, όπου τα οφέλη θα είναι πολλαπλά και άμεσα, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι και οι μικρότερες ή αυτές άλλων κλάδων επιχειρήσεις δε θα βρουν πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα.

Με τις τωρινές παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες, καμία επιχείρηση μικρή ή μεγάλη, που δραστηριοποιείται εγχώρια ή στο εξωτερικό, σε προϊόντα ή υπηρεσίες, δεν μπορεί να αγνοήσει την σύγχρονη περιβαλλοντική πραγματικότητα. Βεβαίως και οι ευκαιρίες αλλά και το ρίσκο που κρύβει ένα τέτοιο εγχείρημα διαφέρει από κλάδο σε κλάδο και από χώρα σε χώρα. Φυσικά και δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη «μαγική συνταγή», που να μπορεί να

ταιριάζει σε όλες τις εταιρείες και σε όλες τις περιστάσεις, αλλά δυναμική του «πράσινου κύματος» είναι ικανή να συμπαρασύρει κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα. Τίθενται βέβαια σημαντικά ερωτήματα από μικρομεσαίες επιχειρήσεις για το αν και κατά πόσο μπορούν να ακολουθήσουν μια τέτοια αλλαγή στα οικονομικά δεδομένα. Γι' αυτό ακολουθεί μια ανάλυση, για ποιους λόγους είναι απαραίτητο ακόμη και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να ακολουθήσουν τη σύγχρονη πραγματικότητα.

2.6.5 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΕΙ «ΠΡΑΣΙΝΗ»

Η παγκόσμια οικονομική πραγματικότητα περιλαμβάνει εταιρείες που θα μπορούσε να τις κατατάξει κανείς σε διαφορετικές κατηγορίες, όσον αφορά την ευαισθησία και την απόκρισή τους στα ερεθίσματα της οικολογικής ευσυνειδησίας. Αυτές θα μπορούσαν για παράδειγμα να ξεκινάνε με τις εταιρείες που δεν ασχολούνται και ενδιαφέρονται για την οικολογία καθώς δεν την θεωρούν σημαντικό και επίκαιρο ζήτημα. Υπάρχουν επίσης και οι εταιρείες που λαμβάνουν υπόψη τους τα σημάδια των καιρών αλλά προσπαθούν με ψευδείς ή αβάσιμες υποθέσεις να ισχυριστούν ότι έχουν οικολογική λειτουργία ή παραγωγή, χωρίς βέβαια κάτι τέτοιο να συμβαίνει. Στα δύο άκρα θα μπορούσε κανείς να τοποθετήσει από τη μία τις εταιρείες που όχι μόνο δεν ενδιαφέρονται για την πράσινη επιχειρηματικότητα αλλά αντιθέτως ρυπαίνουν το περιβάλλον και στην άλλη τις επιχειρήσεις που έχουν σχεδιάσει κατάλληλα την λειτουργία τους, προκειμένου να είναι φιλική στο περιβάλλον αλλά και στον καταναλωτή.

Μερικές από τις βασικές ενέργειες που προβαίνουν οι τελευταίες αυτές επιχειρήσεις μπορούν να είναι και οι εξής:

- Ο σχεδιασμός καινοτόμων προϊόντων, προκειμένου να βοηθηθούν οι πελάτες όσον αφορά τα περιβαλλοντικά προβλήματα και ανησυχίες ή ακόμη και η δημιουργία χώρων στην αγορά με την «πράσινη ετικέτα».
- Η πίεση προς τους συνεργάτες προκειμένου να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση ή ακόμη και η επιλογή συνεργατών με βάση την οικολογικότητά τους ή όχι.
- Η δημιουργία συστήματος αξιολόγησης προμηθευτών προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος τους όσον αφορά θέματα οικολογίας.

- Η συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις αλλά και το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, με σκοπό την ανεύρεση ιδεών και προτάσεων που αφορούν την «πράσινη επιχειρηματικότητα».
- Το «χτίσιμο» μιας νέας εταιρικής-επιχειρηματικής κουλτούρας, άμεσα προσανατολισμένης στις «πράσινες μεθόδους» λειτουργίας, μέσα από στοχοθέτηση, παροχή κινήτρων, εκπαίδευση αλλά και χρησιμοποίηση κατάλληλων εργαλείων.

Οι παραπάνω τακτικές είναι μερικές μόνο από τις οποίες έχουν εφαρμόσει μεγάλες και γνωστές εταιρείες στην παγκόσμια οικονομική και επιχειρηματική κοινότητα.

2.6.6 ΟΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΜΕΑ

Σε μια οικονομία ρευστή και με πολλές εναλλαγές, το θέμα της «πράσινης επιχειρηματικότητας», έρχεται να επιβεβαιώσει την αλλαγή στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι.

Σε αυτές τις αλλαγές κάθε οικονομική μονάδα σε κάθε χώρα θα επηρεαστεί και συνεπώς θα πρέπει να θωρακιστεί και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα.

Μια τέτοια επιχειρηματική κατηγορία είναι και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες εύλογα θα αναρωτώνται αν θα πρέπει να ξεκινήσουν και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες εύλογα θα αναρωτώνται αν θα πρέπει να ξεκινήσουν μια τέτοια προσπάθεια και φυσικά αν έχουν πιθανότητες να επιτύχουν. Η απάντηση είναι ότι σαφώς και αυτή η κατηγορία επιχειρήσεων πέραν των μεγάλων, είναι επιτακτικό να ακολουθήσει το «πράσινο ρεύμα». Παρατίθενται έξι βασικοί λόγοι πέραν των υπολοίπων, οι οποίοι δίνουν σαφείς απαντήσεις και είναι:

- Η νομοθεσία
- Κίνητρα και χρηματοδοτήσεις
- Κριτική σε μεσάζοντες και όχι σε μεγάλες εταιρείες
- Η κοινωνία της πληροφορίας
- Η πίεση των μεγάλων πελατών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις-προμηθευτές
- Η «ευκινησία» των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Η νομοθεσία τα τελευταία χρόνια, έχει αλλάξει και έχει γίνει πολύ αυστηρή ακόμη και για τις μικρές επιχειρήσεις. Οι νόμοι που ίσχυαν μέχρι πριν μερικά χρόνια και που επικεντρώνονταν στις μεγάλες εταιρείες και τη βιομηχανία, αντικαταστάθηκαν με νέους πιο αυστηρούς και περιλαμβάνουν κάθε μορφή επιχειρήσεων από τις πιο μεγάλες μέχρι τις πιο μικρές.

Τα κίνητρα που παρέχονται πλέον σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικά και δίνουν τη δυνατότητα ακόμα και στις οικονομικά ασθενέστερες μονάδες να ακολουθήσουν τις νέες οικονομικές τάσεις, αυτές δηλαδή που προάγουν την «πράσινη οικονομία».

Προγράμματα όπως το ΕΣΠΑ καθώς και άλλα παρόμοια, καθιστούν πλέον τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ένα σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης οικονομίας.

Πολλές φορές οι καταναλωτές και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί δεν ξεχωρίζουν ή δεν θέλουν να ξεχωρίσουν την σκληρή κριτική τους για μικρομεσαίες εταιρείες που είναι μεσάζοντες και όχι οι βασικοί προμηθευτές και που ρυπαίνουν το περιβάλλον. Έτσι δεν είναι λίγες οι φορές που οι παραπάνω ομάδες θεωρούν ως βασικούς υπεύθυνους εταιρείες που πωλούν προϊόντα, που ρυπαίνουν το περιβάλλον και λησμονούν τους κατασκευαστές αυτών των προϊόντων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εταιρείες ταξί, τις οποίες πολλοί μπορούν να κατηγορούν για ρύπανση του περιβάλλοντος, ξεχνώντας τους κατασκευαστές των αυτοκινήτων.

Σε μια κοινωνία που εξελίσσεται τεχνολογικά με αλματώδεις ρυθμούς, είναι πολύ δύσκολο για μια ρυπογόνο επιχείρηση να μην ευθυγραμμιστεί με τους νόμιμους τρόπους λειτουργίας. Νέα συστήματα ανίχνευσης, αισθητήρες και τηλεπικοινωνιακά συστήματα καθιστούν την εύρυθμη λειτουργία της προστασίας του περιβάλλοντος εφικτή και με χαμηλό πλέον κόστος. Έτσι ακόμη και οι λιγότερο ρυπογόνες και μικρές επιχειρήσεις είναι δύσκολο να ξεφύγουν των ελέγχων.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι λογικό να διαθέτουν μεγάλη διαπραγματευτική και φυσικά οικονομική δύναμη και να μπορούν να πετυχαίνουν καλύτερους όρους συνεργασίας με μικρές επιχειρήσεις προμηθευτές. Μέσα στις διάφορες προϋποθέσεις συνεργασίας, οι μεγάλες επιχειρήσεις πλέον απαιτούν από τις μικρότερες εταιρείες που τους προμηθεύουν με τα προϊόντα, να ακολουθούν πιστά τους νόμους και τους κανόνες προστασίας του περιβάλλοντος. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο πρέπει οι μικρομεσαίες εταιρείες να είναι έτοιμες να αντιμετωπίσουν τα νέα αυτά δεδομένα.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι γεγονός ότι μπορούν να είναι περισσότερο ευκίνητες, όσον αφορά διαδικασίες, αλλαγές και προσαρμογή σε διαφορετικές συνθήκες. Αυτό ακριβώς το πλεονέκτημα μπορούν να εκμεταλλευτούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και να αποκτήσουν γρήγορα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με ανταγωνίστριες εταιρείες μεγαλύτερου μεγέθους.

2.6.7 ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΜΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ Ή ΜΗΠΩΣ ΟΧΙ

Σχετικά με το παραπάνω μερικές από τις ηγέτιδες παγκοσμίως όσον αφορά την οικολογική τους συνείδηση από την πρώτη μέχρι και την δέκατη ενδεικτικά είναι : BP, Shell, Toyota, Lafarge, Sony, Unilever, BASF, ABB, Novo Nordisk, Stora Enso.

Διαπιστώνει κανείς από την παραπάνω λίστα, ότι υπάρχουν εταιρείες που από τη φύση τους μολύνουν ή μόλυναν το περιβάλλον. Εύλογα λοιπόν δημιουργείται το ερώτημα πώς αυτές βρίσκονται στη λίστα με τις πιο ευσυνείδητες οικολογικά εταιρείες. Η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα είναι ότι καμία εταιρεία μέχρι στιγμής δεν έχει ή δεν είχε ένα ξεκάθαρο μακροχρόνιο σχέδιο «πράσινης επιχειρηματικότητας», το οποίο και να ακολουθεί.

Τρία όμως είναι τα στοιχεία που χρειάζεται να προϋποθέσει κανείς προκειμένου να αντιληφθεί την παραπάνω λίστα με τις επιχειρήσεις και αυτές είναι:

- Όλες οι παραπάνω εταιρείες αλλά και όλες οι υπόλοιπες που πρωτοστατούν στην «πράσινη επιχειρηματικότητα» μολύνουν ή μόλυναν κατά κάποιο τρόπο και σε ορισμένο βαθμό το περιβάλλον. Αυτό ακριβώς το πρόβλημα είναι που προσπάθησαν και προσπαθούν να αντιμετωπίσουν μέσα από οργανωμένες προσπάθειες και συγκεκριμένο σχεδιασμό της λειτουργίας τους, οι παραπάνω εταιρείες και γι' αυτό το λόγο βελτιώθηκαν σε τέτοιο σημείο.
- Συνυφασμένο με τα παραπάνω είναι και το γεγονός ότι οι περισσότερες εταιρείες προέρχονται από την βιομηχανία ή την επεξεργασία υλικών βλαβερών για το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Οι τακτικές τους όμως όπως προαναφέρθηκε αποτελούν υπόδειγμα προς μίμηση και για τις υπόλοιπες μικρές ή μεγάλες εταιρείες.
- Καμία από τις «πράσινες επενδύσεις» που πραγματοποίησαν οι παραπάνω εταιρείες δεν ήταν πάντα επιτυχείς. Αντιθέτως πολλές φορές απέτυχαν παταγωδώς. Αυτή όμως η αποτυχία είναι που τις έκανε πιο ανταγωνιστικές και τις βελτίωσε όσον αφορά την εμπειρία και τις τακτικές τους.

Βλέπει κανείς ότι πλέον ακόμη και εταιρείες που στο παρελθόν δεν ήταν και οι πιο άμεμπτες με τον καιρό, έχοντας συνείδηση και ερμηνεύοντας σωστά τα σημάδια των καιρών, άλλαξαν κατά μεγάλο ποσοστό και πολλές από αυτές όχι μόνο προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα αλλά αποτέλεσαν και αρωγό στην νέα πραγματικότητα.

«Ανάπτυξη για την ανάπτυξη είναι η ιδεολογία του καρκινικού κυττάρου»

Edward Abbey

2.6.8 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η πράσινη επιχειρηματικότητα κινείται σ' ένα ευρύτατο φάσμα σ' όλους τους τομείς της παραγωγής και βρίσκεται σε πλήρη αντιστοίχιση με την συμβατική επιχειρηματικότητα, καθώς το περιβάλλον πια αποτελεί μια διαρκή ανοικτή πρόκληση για το σύνολο του ιδιωτικού τομέα.

ΓΕΝΙΚΑ

Οι συντελεστές παραγωγής, που πρέπει να αξιοποιήσει η πράσινη επιχειρηματικότητα, είναι αμιγώς και πολύπλευρα συνδεδεμένοι με την ίδια τη φύση ως φύση και όχι μόνον ως

συντελεστή παραγωγής που είναι χρήσιμος μόνον όταν υφίσταται παραγωγικό μετασχηματισμό.

Στην περίπτωση αυτή υπάρχει μια ιδιαιτερότητα, καθώς συντελεστές παραγωγής είναι η φύση, η εργασία, το κεφάλαιο και η επιχειρηματικότητα. Εδώ η φύση επανέρχεται και σαν ένα μέρος του κεφαλαίου, ενώ περιορίζεται ο ρόλος της οποιασδήποτε μετασχηματιστικής παρέμβασης σ' αυτήν.

Σημαντικός είναι ο ρόλος της πληροφορίας, επειδή οι πληροφορίες εξειδικεύονται ανάλογα με την κατηγορία και τον τομέα της επιχειρηματικής δραστηριότητας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή, τεταρτογενή). Η εξειδίκευση αυτή αφορά τόσο την οργάνωση και τη διοίκηση όσο και την κατάρτιση. Η κατάρτιση πρέπει να προηγείται και να λειτουργεί σαν παράγοντας εξελιξιμότητας της επιχειρηματικότητας και του πεδίου ανάπτυξής της.

2.6.9 ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Εδώ προσεγγίζουμε την πρωτογενή παραγωγή των πράσινων επιχειρήσεων. Στον **πρωτογενή τομέα παραγωγής** περιλαμβάνονται ενδεικτικά τα εξής:

- Η βιολογική γεωργία.
- Η βιολογική κτηνοτροφία.
- Η αειφορική διαχείριση δασών.
- Η αειφορική αλιεία.
- Η σχεδιασμένη αποκατάσταση των μεταλλευτικών χώρων.
- Η βιολογική μελισσοκομία.
- Η διαχείριση της βιοποικιλότητας στην αποκατάσταση αυτής και την δραστηριότητα ανάκτησης της φύσης και της βιοποικιλότητας.
- Παρεμβάσεις, που συνδέονται για παράδειγμα με την βιολογική και οικολογική καταπολέμηση παραγόντων όχλησης του ανθρώπου ή με τη διαχείριση των οικοσυστημάτων. Ως παράγοντες όχλησης μπορούμε να αναφέρουμε τα κουνούπια ή τους ποντικούς και ως δράση αντιστάθμισης τη βιολογική καταπολέμηση των κουνουπιών.
- Η οικογλυπτική ή η δημιουργία μνημείων φύσης με τα υλικά της φύσης και τους τρόπους της, όπως την έχει αναδείξει εξαιρετικά ο Andy Goldsworthy (βλέπε

κινηματογραφική ταινία μεγάλου μήκους με τίτλο: “Rivers and tides”, 3^ο Φεστιβάλ του Ecocinema). Αυτή η κατηγορία είναι συναφής και με τον δευτερογενή τομέα.

- Διαχείριση τοπίου, αστικού και περιαστικού πρασίνου, αγροκτημάτων πόλης κτλ.

Σίγουρα μπορούμε να διαιρέσουμε περαιτέρω και κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες, όπως για παράδειγμα στη βιολογική γεωργία μπορούμε να μιλήσουμε για βιολογική αμπελουργία, βιολογική ελαιοπαραγωγή, βιολογικές απαιτήσεις καλλιέργειας, βιολογικές καλλιέργειες οπωροκηπευτικών κτλ.

Στον **δευτερογενή τομέα** περιλαμβάνονται ενδεικτικά επιχειρήσεις που συνδέονται με:

- Τη διατροφή με οικολογικά ή βιολογικά προϊόντα ή προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας.
- Ποτά αντιστοίχως.
- Υφαντά, που συνδέονται με την παραδοσιακή δημιουργία και με ανάλογα υλικά φιλικά για την υγεία και το περιβάλλον. (Σημειώνουμε και για την κατηγορία αυτή και για άλλες τη δυνατότητα ειδικής πιστοποίησης των παραδοσιακών χειροτεχνικών προϊόντων, όπως πήλινα κ.ά.).
- Είδη ένδυσης και υπόδησης.
- Κλάδους που δημιουργούν φιλικές προς το περιβάλλον οικοσκευές.
- Κλάδους κατασκευής βιοκλιματικών και φιλικών με το περιβάλλον οικιών.
- Την αειφορική παραγωγή ενέργειας.
- Την παραγωγή προϊόντων συσκευασίας με υλικά φιλικά προς το περιβάλλον και εύκολα ανακυκλούμενα ή αποσυντιθέμενα.
- Τα αειφορικά οχήματα συγκοινωνίας και μεταφοράς.
- Τις βιομηχανικές επεξεργασίες λυμάτων, αποβλήτων.
- Την ανακύκλωση απορριμμάτων.
- Τη βιομηχανική εφαρμογή τεχνολογιών αποκατάστασης του περιβάλλοντος ή ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων της παραγωγικής και καταναλωτικής διαδικασίας, που είναι ένας τομέας βαριάς βιομηχανίας για το περιβάλλον.

Σημείωση: Κάποιες κατηγορίες αναδεικνύουν εντονότερα τη συνάφεια πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα τόσο περιβαλλοντικά όσο και στην οικονομική καταχώρησή τους. Έτσι διαφαίνεται ως σχετικά προσδιοριστικό το όριο μεταξύ των δύο τομέων.

Στον **τριτογενή τομέα** περιλαμβάνονται ενδεικτικά:

- Το εμπόριο των πράσινων προϊόντων.
- Οι «πράσινες» μεταφορές, που λειτουργούν σαν διαμεσολαβητικές δράσεις μεταξύ παραγωγής (πρωτογενούς και δευτερογενούς) και κατανάλωσης.

Στον **τεταρτογενή τομέα παραγωγής**, που είναι νέος και αποσπασμένος πλέον από τον τριτογενή τομέα, ενδεικτικά περιλαμβάνονται:

- Χρηματοδοτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες. Εδώ περιλαμβάνονται νέα προϊόντα, τραπεζικά ή ασφαλιστικά, συνδεδεμένα με την ποιότητα του περιβάλλοντος, την προστασία της υγείας και με την υποστήριξη προϊόντων της κοινωνικής οικονομίας και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Στο μέλλον ελπίζουμε ότι θα υποστηρίζονται και οι διαχειριστικοί φορείς. Σ' αυτή την περίπτωση δεν αναφερόμαστε απλώς στις χορηγίες, αλλά και στις δυνατότητες διαμόρφωσης εργαλείων του τραπεζικού και ασφαλιστικού τομέα.
- Οι επιχειρήσεις των επικοινωνιών, των διοργανώσεων και της κοινωνίας της πληροφορίας. Αυτές παίζουν ένα σημαντικό ρόλο και μέσα σ' αυτές περιλαμβάνονται ειδικότερα μεταξύ άλλων: οι υπηρεσίες προβολής και δικτύωσης, ο τουριστικός και πολιτιστικός τομέας της επιχειρηματικότητας που έχει μια ιδιαίτερη σχέση με το περιβάλλον μέσα από τον αειφορικό εναλλακτικό και οικολογικό τουρισμό και μέσα από την πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά, όπως επίσης το πλαίσιο των οικοπολιτιστικών εκδηλώσεων, των συνεδρίων και των διαφορετικών δράσεων ευαισθητοποίησης.
- Η δημόσια διοίκηση ως ένας βραχίονας διαμόρφωσης θεσμικού περιβάλλοντος αλλά και δυναμικής για τη διασύνδεση περιβάλλοντος και οικονομίας. Εδώ η δημόσια διοίκηση χρησιμοποιεί εργαλεία για την προστασία του περιβάλλοντος, την υγεία και την εκπαίδευση, καθώς επίσης και ανάλογες υπηρεσίες που υλοποιούν προγράμματα και θεσμοθετημένες δράσεις και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, όπως είναι τα ΚΕΚ κτλ.

- Δράσεις διασύνδεσης και πιστοποίησης του τομέα. Η διασύνδεση, για παράδειγμα της δευτερογενούς παραγωγής μέσα από τα ISO και κυρίως το 14000, μέσα από τα συστήματα ολικής ποιότητας, μέσα από τις διαδικασίες πιστοποίησης στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής αλλά και της ίδιας της τριτογενούς και τεταρτογενούς παραγωγής, δημιουργεί ένα άλλο πεδίο πράσινης επιχειρηματικότητας. Αυτό το πεδίο διασυνδέει όλους τους τομείς και διαμορφώνει ένα πολυμερές σύστημα προσαρμογής της παραγωγής και της κατανάλωσης στις περιβαλλοντικές ανάγκες και απαιτήσεις.

Η πιστοποίηση μπορεί να συνδεθεί με το marketing, όμως σε αντίθεση με τη στρατηγική του marketing είναι δεσμευτική στους όρους της και συνεπώς προσδίδει στο πιστοποιούμενο τη μέγιστη εγκυρότητα για την αγορά.

- Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών οργάνωσης, διοίκησης και αγοράς (management) και marketing. Αυτές είναι επιχειρήσεις που λειτουργούν κατά ένα μέρος με έναν τρόπο όμοιο με τον παραπάνω, αλλά δεν ταυτίζονται με τις δράσεις διασύνδεσης και πιστοποίησης.

Σ' αυτό το μοντέλο επιχειρήσεων λειτουργεί μια πολυμερής παρακολούθηση και οι δείκτες συνδέονται με την επιχειρηματική συμπεριφορά στο κοινωνικό και στο φυσικό περιβάλλον. Αυτό αποτελεί μία ομοιότητα με το προηγούμενο μοντέλο της διασύνδεσης και πιστοποίησης, με τη διαφορά όμως ότι εδώ διασυνδέονται και προωθούνται διαφορετικά πράγματα από ό,τι σ' εκείνο. Αυτή η λειτουργία δημιουργεί έναν ολιστικό προσανατολισμό των παραγωγικών τομέων, φιλικό προς το περιβάλλον και το αίτημα της κοινωνικής συνοχής. Αυτού του είδους οι διαδικασίες αναδεικνύουν την πληροφορία τόσο σαν επιχειρησιακό όσο και σαν διευθυντικό πόρο.

Το management των πληροφοριακών πόρων στην πράσινη επιχειρηματικότητα είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε σχέση και με αντικείμενο ή το προϊόν της επιχείρησης αλλά και σε σχέση με την χρηματοδότηση και τη διάθεση του προϊόντος. Μέσα από αυτή την ανάγκη της πληροφόρησης πιστεύουμε ότι θα δημιουργηθούν στο μέλλον ισχυρά γραφεία διασύνδεσης στις προστατευόμενες περιοχές, διασύνδεσης για την απασχόληση και παροχής πληροφοριών για την πράσινη επιχειρηματικότητα. Αυτά τα γραφεία διασύνδεσης θα λειτουργούν και σαν γραφεία διασύνδεσης του παραγωγού με τον καταναλωτή και το κοινό.

Ο ρόλος τέτοιων υπηρεσιών προορίζεται να εξακτινώσει την πράσινη επιχειρηματικότητα και την περιβαλλοντική προσαρμογή της οικονομικής δραστηριότητας στο σύνολο της επικράτειας και όχι μόνο στο δίκτυο των περιοχών natura.

- Αξίζει εδώ να σημειώσουμε πως για τις περισσότερες από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες πρέπει να επιδιωχθούν οικονομίες κλίμακας και θετικό εξωτερικό περιβάλλον.

2.6.10 «ΚΡΙΤΕΣ» ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μιλώντας για τις επιχειρήσεις σαν τον βασικό παράγοντα πράσινης επιχειρηματικότητας, οφείλουμε να αναφερθούμε και σε μερικούς παράγοντες που συνυπάρχουν με αυτές, στο εσωτερικό ή εξωτερικό τους περιβάλλον. Είναι βασικοί και αυτοί παράγοντες που επηρεάζουν τις ίδιες τις επιχειρήσεις, τις αποφάσεις τους και τις στρατηγικές που ακολουθούν. Πελάτες, προμηθευτές, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες και γενικά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως φυσικά και οι καταναλωτές, είναι τέτοιοι παράγοντες και συνδέονται άμεσα με τις επιχειρήσεις, αλλά όπως θα δούμε και με την επιχειρηματικότητά τους και την κίνηση τους προς την «Πράσινη Ανάπτυξη».

Όλες οι επιχειρήσεις προσπαθούν να είναι αφοσιωμένες στους πελάτες τους και να ικανοποιούν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες των καταναλωτών. Γι' αυτό το λόγο, σήμερα όλο και περισσότερες είναι οι επιχειρήσεις που ενημερώνονται για τα οφέλη και τις προοπτικές της «πράσινης επιχειρηματικότητας» και οδηγούνται σε τέτοιου είδους επενδύσεις, καθώς αντίστοιχο ενδιαφέρον υπάρχει από τους πελάτες τους, για τα προϊόντα που τους προμηθεύουν και τα υλικά από τα οποία κατασκευάστηκαν.

Επίσης είναι γνωστό ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες και οι τράπεζες δεν μπορούν να «ζουν» σε καθεστώς αβεβαιότητας. Επόμενο είναι λοιπόν να επιδιώκουν μια γενικότερη «πράσινη» προσέγγιση από το επιχειρησιακό τους περιβάλλον. Ειδικότερα, οι τράπεζες, δίνουν πλέον ιδιαίτερη βαρύτητα και έχουν μεγαλύτερη ευαισθησία στη χρηματοδότηση έργων, που ως κύριο στοιχείο τους έχουν την «Πράσινη Επιχειρηματικότητα». Παράλληλα οι μεγάλες ασφαλιστικές εταιρίες, χειρίζονται πλέον με ιδιαίτερη προσοχή τα θέματα περιβάλλοντος και αντιμετωπίζουν την μόλυνση του ως επιχειρηματική απειλή, εξετάζοντας την κάθε εταιρία πολύ καλά σε αυτόν τον τομέα, πριν την ασφαλίσουν.

Τέλος, οι καταναλωτές κρίθηκε σκόπιμο να αναλυθούν εκτενέστερα, σαν ξεχωριστή κατηγορία, παρακάτω.

2.7 «ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ»

Κλείνουμε, λοιπόν, το δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας μας, με τον τελευταίο παράγοντα που σχετίζεται με την πράσινη επιχειρηματικότητα, αλλά παίζει και τον ρόλο του «κριτή» -όπως

αναφέραμε παραπάνω- απέναντι στους άλλους παράγοντες. Μιλάμε φυσικά για τους καταναλωτές, που με τις δικές τους επιλογές μπορούν να έχουν σημαντική συνεισφορά στην λύση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, με διάφορους τρόπους.

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, η κατανάλωση οργανικών τροφίμων και η χρήση των φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων είχαν αυξηθεί εντυπωσιακά, ενώ συγχρόνως η παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου είχε κάνει την κατανάλωση ενέργειας ένα περιβαλλοντικό ζήτημα.

Είναι εμφανές ότι με τον καιρό, όλο και περισσότεροι καταναλωτές αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα της χρήσης εναλλακτικών μορφών ενέργειας, με συνέπεια να τις αποζητούν. Ηλιακή, αιολική ενέργεια, βιοκαύσιμα και άλλα σχετικά είναι μερικά μόνο από τα στοιχεία που μονοπωλούν πλέον το ενδιαφέρον των καταναλωτών. Είναι βέβαιο ότι το μέλλον της ενέργειας αλλάζει άρδην με αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους τους τομείς.

Επίσης, οι πολίτες-καταναλωτές έχουν αρχίσει να γίνονται πιο απαιτητικοί σε σχέση με αυτά που ζητούσαν από τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Οι καταναλωτές όσο περνάει ο καιρός, έχουν μεγαλύτερες προσδοκίες από τις επιχειρήσεις, από τις οποίες θεωρούν δεδομένη την πρόθυμη οικολογική συνείδηση ή τουλάχιστον κάθε τέτοια προσπάθεια. Ιδιαίτερα για τις πολυεθνικές οι προσδοκίες και απαιτήσεις των καταναλωτών είναι ακόμη μεγαλύτερες από τις μικρές τοπικές εταιρείες, καθώς θεωρείται ότι αυτές οι μεγάλες εταιρείες διαθέτουν μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα για να δράσουν. Φαίνεται λοιπόν ότι οι «πράσινοι καταναλωτές» είναι πλέον πραγματικότητα και η αποτελεσματικότητά τους είναι εμφανής.

Στροφή του καταναλωτικού κοινού και προς τα βιολογικά προϊόντα και τρόφιμα καταγράφει η τρίτη έρευνα για το Πράσινο Marketing, που πραγματοποίησε το Ερευνητικό Εργαστήριο Μάρκετινγκ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι καταναλωτές, οι οποίοι με τη συμπεριφορά τους επιβραβεύουν ή όχι το κάθε προϊόν, επιβεβαιώνουν ότι τα βιολογικά τρόφιμα διευρύνουν συνεχώς την παρουσία τους στο «καλάθι της νοικοκυράς».

Οι καταναλωτές μπορούν να έχουν ουσιαστική συμβολή στο να περιορίσουν συνολικά τα περιβαλλοντικά προβλήματα, άμεσα και έμμεσα. Συγκεκριμένα μπορούν να ασκήσουν πίεση στις κυβερνήσεις για την εφαρμογή αυστηρότερων και αποτελεσματικότερων μέτρων, αναγκάζοντας έτσι τις επιχειρήσεις, να ενσωματώσουν τις περιβαλλοντικές εξωτερικότητες.

Επίσης, μέσω της συμμετοχής τους σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς, μπορούν να ασκήσουν πίεση στις επιχειρήσεις να ελαττώσουν τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.

Εντούτοις, άμεσα οι καταναλωτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την αγοραστική τους δύναμη, ανταμείβοντας τις περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις και να ασκήσουν τεράστια πίεση στις λιγότερο περιβαλλοντικά υπεύθυνες, οι οποίες θα πρέπει να αλλάξουν στάση και πρακτικές προκειμένου να ωφεληθούν από τις αναδυόμενες πράσινες αγορές.

Πλέον οι καταναλωτές μπορούν να εξετάζουν την καθημερινή καταναλωτική τους συμπεριφορά και να την τροποποιούν ώστε να καταναλώνουν λιγότερα προϊόντα ή να τα χρησιμοποιούν με πιο αποδοτικό τρόπο ή ακόμα και να επιλέγουν με πιο ορθολογικό τρόπο τα προϊόντα που αγοράζουν. Μπορούν να μειώσουν την ρύπανση, τα απόβλητα, να βελτιώσουν την ποιότητα του εδάφους, του νερού και του αέρα, ελαχιστοποιώντας την ενεργειακή κατανάλωση μέσω της χρήσης ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων, όπως ψυγείων, πλυντηρίων και ενεργειακά αποδοτικών αυτοκινήτων. Οι παραπάνω προσεγγίσεις μπορούν να βοηθήσουν τους καταναλωτές να κάνουν την διαφορά μέσω των αγοραστικών τους αποφάσεων.

Για να επιτευχθεί δηλαδή, η Βιώσιμη Ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο, θα πρέπει μέχρι και η συμπεριφορά κάθε νοικοκυριού, να εμπεριέχει στοιχεία που οδηγούν σε βιωσιμότητα. Με τον τρόπο αυτό, οι καταναλωτές γίνονται το κλειδί στην επίτευξη της βιώσιμης κατανάλωσης και παίζουν κεντρικό ρόλο στην πράσινη και βιώσιμη ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ΠΡΑΣΙΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ
- «Οικopress» (εφημερίδα)/ Απρίλιος 2008 Αρ. φύλλου 05
- Ελληνική εταιρία προστασίας της φύσης

<http://www.eepf.gr>

- Συντονιστικό κέντρο Μ.Κ.Ο:

<http://edo-mko.gr>

- Παν. Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο)

<http://www.eco-net.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΕΛΛΑΔΑ
ΠΥΛΩΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
«ΠΡΑΣΙΝΩΝ» ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΕΛΛΑΔΑ

ΠΥΛΩΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ «ΠΡΑΣΙΝΩΝ» ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα προηγούμενα κεφάλαια, τονίστηκε η ανάγκη της υιοθέτησης ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης, συμβατή με το περιβάλλον. Κινούμενες προς αυτή την κατεύθυνση, η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και η χώρα μας (όπως και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη), στοχεύουν στη Πράσινη Ανάπτυξη, ως νέο μοντέλο, με εφαρμογή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, κρατικές επιχορηγήσεις, ή ακόμα και συγχρηματοδοτούμενα από τους δυο αυτούς φορείς, δίνουν την κατεύθυνση για να πετύχουμε τη βελτίωση της ποιότητας ζωής αλλά και για να έχουμε βιώσιμη αναπτυξιακή πορεία.

Παρακάτω, θα αναφερθούν μερικά και θα αναλυθούν κάποια από τα εν ενεργεία προγράμματα, τόσο σε πανευρωπαϊκό όσο και σε κρατικό επίπεδο. Επίσης, θα αναφέρουμε τράπεζες ή τραπεζικούς οργανισμούς, με πράσινη πολιτική. Με τη μορφή παραδείγματος, θα τονιστεί η δυναμική τους παρουσία στην «Πράσινη Επιχειρηματικότητα», μέσω χρηματοδοτικών προϊόντων που διαθέτουν στον τομέα της πράσινης επένδυσης, δανειοδοτώντας επιχειρήσεις αλλά και καταναλωτές (ιδιώτες), προσφέροντας ένα επιπλέον κίνητρο προς αυτή την κατεύθυνση.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Για την Ελλάδα που επιδιώκει να παίξει ένα σημαντικό ρόλο, τοπικά και περιφερειακά, στη νέα πραγματικότητα που φέρνει η «πράσινη οικονομία», το αναπτυξιακό αυτό πρόγραμμα, είναι μια νέα αρχή που συνδέεται άρρηκτα με την κυβερνητική επιλογή, ότι η ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς σεβασμό στο περιβάλλον, μια αρχή η οποία παγκοσμίως πλέον γίνεται αποδεκτή.

Το «Πρόγραμμα Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων Για Την Πραγματική Οικονομία», είναι ένα πρόγραμμα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), που στοχεύει στο μέλλον της χώρας μας και δεδομένης της οικονομικής συγκυρίας, το υπουργείο, φιλοδοξεί πως θα συμβάλλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης και την επιστροφή σε δυναμικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Αντικείμενο του είναι η

διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και των υδατικών πόρων, η ορθή διαχείριση των μη ανανεώσιμων ενεργειακών πόρων και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η εξοικονόμηση ενέργειας, η αντιμετώπιση, ο μετριασμός και η προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η αστική αναγέννηση, ο βιώσιμος χωροταξικός σχεδιασμός με σεβασμό στην αρχιτεκτονική κληρονομιά, και ο συντονισμός των περιβαλλοντικών πολιτικών της κυβέρνησης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος, όπως μας τα αναφέρει το ίδιο το υπουργείο, είναι τα παρακάτω:

- Προσέλκυση και πραγματοποίηση αναπτυξιακών επενδύσεων, με συνολικό προϋπολογισμό €44,4 δις έως το 2015.
- Δημιουργία άνω των 210.000 νέων θέσεων εργασίας, εκ των οποίων 27.000 αφορούν σε προσωπικό μόνιμης απασχόλησης.
- Τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε μερικούς από τους σημαντικότερους κλάδους της Ελληνικής οικονομίας, όπως είναι ο κλάδος των κατασκευών, των εγκαταστάσεων και παραγωγής εξοπλισμού, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών και μελετών παντός τύπου καθώς και του τομέα της επικοινωνίας.
- Μεταφορά σημαντικής τεχνογνωσίας, μέσω της δημιουργίας νέων κλάδων, νέων ειδικοτήτων και νέων προϊόντων.
- Αξιοποίηση του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, με την παράλληλη αναβάθμιση υπάρχουσών δεξιοτήτων, σε τρόπο ώστε να διασφαλίζονται οι συνθήκες ανταγωνισμού σε παγκόσμια κλίμακα.
- Συγκράτηση της αύξησης της ανεργίας, σε μια περίοδο που η αύξηση της απασχόλησης αποτελεί κυρίαρχο κυβερνητικό μέλημα. Δευτερογενώς επιτυγχάνονται επίσης σημαντικά δημοσιονομικά οφέλη, μέσω της μείωσης των δαπανών σε επιδόματα ανεργίας και κίνητρα απασχόλησης, αύξηση των εισφορών προς τους ασφαλιστικούς φορείς και τόνωση της ζήτησης μέσω της δημιουργίας νέων εισοδημάτων.

Με το πρόγραμμα αυτό, επιτυγχάνεται επίσης η αξιοποίηση της δυναμικής του ιδιωτικού τομέα, για τη διασφάλιση των στόχων του προγράμματος.

Τέλος, σας παραθέτουμε τους τέσσερις βασικούς Πυλώνες του προγράμματος, όπως αυτοί αναφέρονται στην προκήρυξη του ΥΠΕΚΑ:

➤ **Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, μεταβαίνοντας σε μία ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής κατανάλωσης σε άνθρακα:**

Ο συγκεκριμένος Πυλώνας ενσωματώνει μία σειρά πολιτικών, που εστιάζουν στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, την αύξηση του ενεργειακού δυναμικού της χώρας από ΑΠΕ και φυσικό αέριο, τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού, την παροχή αξιόπιστων ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την προώθηση των φιλοπεριβαλλοντικών προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης, μέσω των «Πράσινων Προμηθειών». Ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδύσεων που περιλαμβάνονται κάτω από τον συγκεκριμένο πυλώνα, είναι €31,8 δις, ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν άνω των 169.000 θέσεων εργασίας.

➤ **Αειφόρος διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων:**

Ο Πυλώνας αυτός συγκεντρώνει δράσεις, που στοχεύουν στην προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, στη διαχείριση και την προστασία των υδάτινων πόρων και των δασών, καθώς και στον σχεδιασμό για την έγκαιρη αντιμετώπιση περιβαλλοντικών κινδύνων και κρίσεων. Η επίτευξη των παραπάνω στόχων, προσεγγίζεται μέσω της πραγματοποίησης αναπτυξιακών επενδύσεων σε τεχνικά έργα και έργα αξιοποίησης φυσικών πόρων, καθώς και στην αποκατάσταση των φυσικών τοπίων. Ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδύσεων που περιλαμβάνονται κάτω από τον συγκεκριμένο πυλώνα, είναι €2,3 δις, ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν άνω των 11.000 θέσεων εργασίας.

➤ **Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, με σεβασμό στο περιβάλλον:**

Μέσω των δράσεων του τρίτου Πυλώνα επιδιώκεται η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, με την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, της κατοχύρωσης της παραγωγικής και κοινωνικής συνοχής, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος. Κάτω από τον Πυλώνα, περιλαμβάνεται σειρά μεγάλων παρεμβάσεων αστικής αναζωογόνησης, τόσο στη πρωτεύουσα όσο και στην περιφέρεια. Επίσης συμπεριλαμβάνονται σημαντικές δράσεις για την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, όπως η μείωση του θορύβου και της ρύπανσης και η ανάπτυξη της βιώσιμης κινητικότητας. Επίσης προωθούνται σημαντικές επενδύσεις στον τομέα της ανακύκλωσης και διαχείρισης αποβλήτων. Ο συνολικός

προϋπολογισμός των επενδύσεων που περιλαμβάνονται κάτω από τον συγκεκριμένο πυλώνα είναι €9,5 δις ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν περίπου 27.000 θέσεις εργασίας.

➤ **Ενίσχυση των μηχανισμών και θεσμών περιβαλλοντικής διακυβέρνησης:**

Ο 4ος Πυλώνας του προγράμματος, αποσκοπεί στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, μέσω μίας δέσμης δράσεων, όπου βασικοί άξονες είναι η ενίσχυση των φορέων και μηχανισμών της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, με θεσμικές παρεμβάσεις αλλά και επενδύσεις για την ενίσχυση τους σε υλικούς και ανθρώπινους πόρους. Παράλληλα, προωθείται η πρόσβαση του πολίτη στην περιβαλλοντική πληροφορία, στα πλαίσια και της σχετικής Ευρωπαϊκής οδηγίας (INSPIRE), ενώ ενισχύεται και ο θεσμός του εθελοντισμού με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, καθώς και της οργάνωσης και οικονομικής αρωγής εθελοντικών δράσεων. Ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδύσεων, που περιλαμβάνονται κάτω από τον συγκεκριμένο πυλώνα, είναι €846,7 εκ., ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν άνω των 2.400 θέσεων εργασίας.

Παρακάτω, σας δίνουμε δύο πίνακες με στοιχεία για την κατανομή των επενδύσεων και των θέσεων εργασίας ανά Πυλώνα.

Πίνακας 3.1 Κατανομή προϋπολογισμού επενδύσεων ανά Πυλώνα και Κλάδο Οικ. Δραστηριότητας (εκ. €)

Κλάδος Οικ. Δραστηριότητας	Εκτέλεση έργων, αγορά εξοπλισμού και εγκαταστάσεις	Εκτέλεση έργων, αγορά εξοπλισμού και εγκαταστάσεις με προβλεπόμενη παραγωγική λειτουργία	Μελέτες και λοιπές υπηρεσίες	Σύνολο
Πυλώνας Πράσινης Ανάπτυξης				
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής / Μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής κατανάλωσης σε άνθρακα	1.739,10	23.056,00	7.024,00	31.819,10
Αειφόρος διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων	226,00	1.889,50	152,00	2.267,50
Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, με σεβασμό στο περιβάλλον	13,50	9.469,00	20,50	9.503,00
Ενίσχυση των μηχανισμών και θεσμών περιβαλλοντικής διακυβέρνησης	0,00	54,41	792,24	846,65
Σύνολο	1.978,60	34.468,91	7.988,74	44.436,25

Πίνακας 3.2 Θέσεις εργασίας ανά Πυλώνα

Θέσεις Εργασίας	Θέσεις που θα δημιουργηθούν κατά την υλοποίηση των έργων	Μόνιμες θέσεις εργασίας	Σύνολο
Πυλώνας Πράσινης Ανάπτυξης			
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής / Μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής κατανάλωσης σε άνθρακα	157.551	11.566	169.116
Αειφόρος διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων	7.129	4.236	11.365
Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, με σεβασμό στο περιβάλλον	17.109	10.203	27.312
Ενίσχυση των μηχανισμών και θεσμών περιβαλλοντικής διακυβέρνησης	1.433	1.037	2.470
Σύνολο	183.222	29.708	210.263

3.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ INTELLIGENT ENERGY EUROPE –IEE

(ΕΞΥΠΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ)

Αναμφίβολα, η κοινότητα της Ευρώπης δεν θα μπορούσε να κοιτάει άπραγη τις όποιες εξελίξεις στον τομέα του περιβάλλοντος. Σαφώς λοιπόν και η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να συνεισφέρει και αυτή με διάφορα προγράμματα στην τόνωση της Πράσινης Επιχειρηματικότητας, για την σωτηρία του περιβάλλοντος.

Το πρόγραμμα «Έξυπνη Ενέργεια στην Ευρώπη», αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος της ΕΕ -που αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο-, του «Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)». Το IEE χαρακτηρίζει την στρατηγική της Ευρώπης για την Ενέργεια, σε ένα πλάνο που φτάνει μέχρι και το 2020, διευκολύνοντας την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα και της οδηγίας 2009/28/ΕΚ για την προώθηση της χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Αποτελεί επίσης, το κύριο εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση των μη τεχνολογικών εμποδίων στη διάδοση της Ενεργειακής Αποδοτικότητας και την προώθηση της χρήσης των ΑΠΕ σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών.

Ενδεικτικοί τύποι δράσεων που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα είναι, μεταξύ άλλων, η ευρωπαϊκή ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, η διάδοση καλών πρακτικών, η ενίσχυση

θεσμικής και διοικητικής ικανότητας, η εκπαίδευση και επιμόρφωση, η δημιουργία προτύπων και προδιαγραφών κα.

3.4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ NER-300

Το NER-300, είναι ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την πώληση (ή «νομισματοποίηση») 300 εκατ. δικαιωμάτων εκπομπών για τους νεοεισερχόμενους (New Entrants Reserve) του αναθεωρημένου συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ, και από εκεί προέρχεται και η ονομασία του. Η τωρινή τους αξία εκτιμάται περίπου στα 4,5 δισ., ποσό όμως που στα επόμενα χρόνια μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερο. Η χρηματοδότηση θα γίνει σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank).

Σκοπός του προγράμματος είναι να ενθαρρύνει τους επενδυτές του ιδιωτικού τομέα και των κρατών μελών της ΕΕ να επενδύσουν σε πιλοτικά έργα εμπορικής επίδειξης, σε συγκεκριμένες νέες τεχνολογίες, στην πορεία προς μια παγκόσμια οικονομία χαμηλού άνθρακα, ενώ παράλληλα φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα επίδειξης που θα περιλαμβάνει την καλύτερη δυνατή συλλογή έργων που θα χρησιμοποιούν ένα συγκεκριμένο φάσμα τεχνολογιών και με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών.

Συμπερασματικά, το NER-300 χρηματοδοτεί:

- έργα δέσμευσης και γεωλογικής αποθήκευσης CO₂ (Carbon Capture and Storage - CCS), ή/και
- έργα επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Renewable Energy Sources – RES)

Τέλος, οι κατηγορίες έργων επίδειξης καινοτόμων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για το NER-300, όπως τις όρισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι:

- Βιοενέργεια
- Συγκεντρωτικά ηλιακά συστήματα
- Φωτοβολταϊκά συστήματα
- Γεωθερμική Αιολική

- Αιολική ενέργεια
- Ωκεάνια ενέργεια
- Υδροηλεκτρική ενέργεια
- Διαχείριση κατανεμημένων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (έξυπνα δίκτυα).

3.5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα(Ε.Π.) για την Ανταγωνιστικότητα και την Επιχειρηματικότητα έχει ως στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομίας. Βασική συνιστώσα του Προγράμματος αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος και η αιφόρος ανάπτυξη. Ο στόχος του, επιτυγχάνεται με δράσεις που υποστηρίζουν την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, την ανάπτυξη της υγειούς, αιφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας, ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας με σεβασμό στο περιβάλλον.

Για την περίοδο 2007 – 2013 έχουν ορισθεί τέσσερις αναπτυξιακές προτεραιότητες, εκ των οποίων η 4^η αφορά τις δράσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Το πρόγραμμα παρεμβαίνει χρηματοδοτικά στις 8 περιφέρειες αμιγούς Στόχου «Σύγκλισης» με τη συνεισφορά του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Ο Συνολικός Συγχρηματοδοτούμενος Προϋπολογισμός από την Ε.Ε. ανέρχεται στα 1.5 δισ. ΕΥΡΩ, εκ των οποίων 1.3 δισ. ΕΥΡΩ αφορούν Κοινοτική Συμμετοχή ενώ τα 200 εκατ. ΕΥΡΩ Εθνική Συμμετοχή. Επιπλέον του ποσού αυτού εκτιμάται ότι θα διατεθούν Εθνικοί Πόροι ύψους άλλων 202 εκατ. ΕΥΡΩ για την κάλυψη δαπανών των έργων που δεν συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. όπως απαλλοτριώσεις (μεγαλύτερες από κάποιο ποσοστό του κόστους του έργου), προβλεπόμενα έσοδα, κλπ. Για την υλοποίηση των έργων

αναμένεται να διατεθεί και Ιδιωτική Συμμετοχή ύψους 1.4 δισ. ΕΥΡΩ. Το σύνολο των ανωτέρω ποσών υπολογίζεται να ανέλθει στα 3.1 δισ. ΕΥΡΩ.

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. υποστηρίζουν τους ακόλουθους τομείς:

- την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία,
- τη μεταποίηση, τις υπηρεσίες, το εμπόριο, με τη μορφή κυρίως κρατικών ενισχύσεων,
- την προστασία του καταναλωτή,
- την ενέργεια και την προώθηση των ανανεώσιμων μορφών της
- τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τον τομέα της υγείας.

Ο **κεντρικός αναπτυξιακός στόχος** αναλύεται σε 3 στρατηγικούς στόχους:

- Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Οι **Γενικοί Στόχοι** του προγράμματος επιχειρησιακά αντιστοιχούν με τους **Άξονες Προτεραιότητάς του**. Ειδικότερα:

- Άξονας Προτεραιότητας 1

«Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη» επιδιώκει την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, την ενσωμάτωση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως του κύριου παράγοντα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και την γενικότερη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία και κοινωνία.

- Ο Άξονας Προτεραιότητας 2

«Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας» επιδιώκει την επέκταση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας ως μόνης διεξόδου για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με ποιότητα, περιβαλλοντική ευαισθησία, ενσωμάτωση γνώσης και καινοτομίας.

➤ Ο Άξονας Προτεραιότητας 3

«Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» στοχεύει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων και δράσεις για την προστασία του καταναλωτή και την ανάπτυξη – βελτίωση των υποστηρικτικών δομών και μηχανισμών για τις επιχειρήσεις.

➤ Ο Άξονας Προτεραιότητας 4

«Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» επιδιώκει την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και την ένταξή της στα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Τέλος, δυο σημαντικά υποπρογράμματα του «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα», που προκυρήχθηκαν για πρώτη φορά το 2010 και αφορούν τόσο υφιστάμενες όσο και νέες επιχειρήσεις(μικρομεσαίες), οι οποίες ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, με έμφαση στην ανακύκλωση και στην χρήση «πράσινων» τεχνολογιών είναι τα «Πράσινη Επιχείρηση 2010» και «Πράσινες Υποδομές 2010». Γι' αυτά αναμένονται νέες προκηρύξεις διότι έχουν λήξει οι ημερομηνίες κατάθεσης αιτήσεων, που αφορούσαν τα έτη 2010-2011.

3.6 LIFE+

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Το Life+ είναι το χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον και τέθηκε σε ισχύ στις 9.6.2007 (αποτελεί συνέχεια του Life, η λειτουργία του οποίου ξεκίνησε το 1992).

Κύριος στόχος του Life+ είναι να συμβάλλει στην εφαρμογή, ενημέρωση και ανάπτυξη της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος σε άλλες πολιτικές, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Μέσω του Life+ χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη.

Το Life+ διαίρεται σε τρεις θεματικές ενότητες :

1. Life+ Φύση και Βιοποικιλότητα
2. Life+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση
3. LIFE+ Πληροφόρηση και Επικοινωνία

1. Life+ Φύση και Βιοποικιλότητα

Το Life+ Φύση και Βιοποικιλότητα έχει ως στόχο να συμβάλλει στην εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για τη φύση και τη βιοποικιλότητα ιδιαίτερα για τη διατήρηση των άγριων πτηνών, τη διατήρηση της χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών οικοσυστημάτων, αλλά και την υποστήριξη και περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή του δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και θαλάσσιων ειδών.

Εξάλλου, αυτή η ενότητα διαχωρίζεται με δυο επιμέρους προγράμματα, το LIFE+ Φύση (LIFE+ Nature) και LIFE+ Βιοποικιλότητα (LIFE+ Biodiversity). Αναλυτικότερα, στα πλαίσια του πρώτου, προωθούνται βέλτιστες πρακτικές και σχέδια επίδειξης, ώστε να συμβάλουν στην υλοποίηση των Οδηγιών για τα Πουλιά και τους Οικότοπους, τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Προωθούνται επίσης δράσεις στήριξης, ανάπτυξης και υλοποίησης του Δικτύου «Φύση 2000», συμπεριλαμβανομένων και των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών.

Στο δεύτερο, τα σχέδια αφορούν δράσεις επίδειξης και καινοτομίας που θα συμβάλουν στην υλοποίηση της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ανάσχεση του ρυθμού μείωσης της βιοποικιλότητας μέχρι το 2010-και μετά». Οι δράσεις πρέπει να είναι βραχυπρόθεσμες, ενώ σημαντικό στοιχείο αποτελεί η διάχυση των αποτελεσμάτων των σχεδίων.

2. Life+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση

Το Life+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση έχει ως στόχο την εφαρμογή των στόχων του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων προτεραιότητας για τις κλιματικές αλλαγές, το περιβάλλον και την υγεία και ποιότητα ζωής, τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη

και επίδειξη των καινοτόμων περιβαλλοντικών προσεγγίσεων της πολιτικής, τεχνολογιών, μεθόδων και εργαλείων. Ακόμη συμβάλει στην αξιολόγηση και παρακολούθηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας και υλοποίηση της σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Προτεραιότητα αποτελούν οι κλιματικές αλλαγές, οι υδάτινοι πόροι, το έδαφος, το αστικό περιβάλλον, ο θόρυβος, οι χημικές ουσίες, το περιβάλλον και η υγεία, τα στερεά απόβλητα και οι φυσικοί πόροι, τα δάση και η καινοτομία.

3. LIFE+ Πληροφόρηση και Επικοινωνία

Ο κύριος στόχος σ' αυτή την ενότητα είναι η υλοποίηση δράσεων επικοινωνίας και εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε θέματα περιβάλλοντος. Επίσης, το πρόγραμμα στοχεύει στην πρόληψη των πυρκαγιών στα δάση και στην εκπαίδευση των εμπλεκομένων μερών.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την εφαρμογή του Life+, για τη χρονική περίοδο 2007-2013, ανέρχεται σε 2.143 δισ. ευρώ, από τα οποία 78% χορηγούνται για επιδοτήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων. Τουλάχιστον 50% του ποσού, που προορίζεται για επιδοτήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων, χορηγείται σε μέτρα στήριξης της διατήρησης της φύσης και βιοποικιλότητας. Για τις επιδοτήσεις δράσης το μέγιστο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται στο 50% των επιλέξιμων δαπανών, ενώ για οικοτόπους ή είδη προτεραιότητας μπορεί να φθάσει μέχρι 75%.

Ιδιαίτερος λαμβάνονται υπόψη τα διεθνή έργα, όταν η διεθνική συνεργασία είναι ουσιώδης για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος, ειδικότερα στην περίπτωση της συντήρησης των ειδών.

Σημαντικό είναι να τονίσουμε την υποχρέωση δημιουργίας ιστοσελίδας ή χρήση υφιστάμενης ιστοσελίδας, όπως επίσης και δημιουργίας εγγράφου με τα αποτελέσματα της εκστρατείας, για ευρύτερη χρήση, καθώς τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Life+ πρέπει να είναι κοινοτικού ενδιαφέροντος, να συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη του στόχου του Life+, να είναι τεχνικά και οικονομικά συναφή και εφικτά και να παρέχουν προστιθέμενη αξία.

Από την έναρξη του προγράμματος LIFE από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1992, στην Ελλάδα χρηματοδοτήθηκαν συνολικά 170 προγράμματα. Τα έργα αυτά αντιστοιχούν σε συνολικές επενδύσεις ύψους €210,4 εκατομμυρίων, εκ των οποίων τα €109,4 εκατ. κατεβλήθησαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Κάθε χρόνο γίνεται πρόσκληση για υποβολή προτάσεων που καλύπτουν τις τρεις προαναφερθείσες θεματικές συνιστώσες(Φύση και Βιοποικιλότητα, Περιβαλλοντική Πολιτική & Διακυβέρνηση και Ενημέρωση & Επικοινωνία).

3.6.1 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

LIFE+

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Η διείσδυση του φυσικού αερίου σε νέες περιοχές.
- Η επέκταση του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου.
- Η ολοκλήρωση των υποδομών υδροποιημένου Φυσικού Αερίου.
- Η διασύνδεση των νησιών με το Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας.
- Η κατασκευή Κέντρων Υπερυψηλής Τάσης.
- Η προώθηση δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας στους οικιακούς καταναλωτές και τους ΟΤΑ.
- Η ενίσχυση και επέκταση του συστήματος μεταφοράς και του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Οι επενδύσεις παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ).
- Η ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων.

3.7 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠΠΕΡΑΑ) είναι ένα από τα μεγαλύτερα σε προϋπολογισμό Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του **Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007 - 2013** (ΕΣΠΑ) για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, το οποίο συγχρηματοδοτείται κυρίως από το Ταμείο Συνοχής(συγχρηματοδοτεί δράσεις κοινού ενδιαφέροντος στους τομείς του περιβάλλοντος και των υποδομών για τις μεταφορές), αλλά και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από εθνικούς πόρους.

Στόχος του ΕΠΠΕΡΑΑ είναι η συμβολή του στην πραγματική σύγκλιση της χώρας και των Περιφερειών της με τα αναπτυγμένα κράτη-μέλη και Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την προώθηση και ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης, έχοντας ως μοχλό την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αποτελώντας έτσι το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών, καθώς και βασικό παράγοντα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Με την ορθολογική και αποτελεσματική αξιοποίηση των 2,25 δισεκατομμυρίων ευρώ του ΕΠΠΕΡΑΑ επιδιώκεται και επιτυγχάνεται η συμβολή του προγράμματος στην εφαρμογή της νέας πολιτικής της Πράσινης Ανάπτυξης.

3.7.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Θέλοντας να εμβαθύνουμε και να αναλύσουμε τομείς που δραστηριοποιείται το πρόγραμμα προς όφελος του περιβάλλοντος και κατ' επέκταση προς τον άνθρωπο θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στα εξής:

- Παρεμβαίνει υπεύθυνα για την προστασία της δημόσιας υγείας με τη μείωση της ρύπανσης και τη διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, τον έλεγχο και την επάρκεια των υδατικών πόρων, την αποτελεσματική διαχείριση των αστικών λυμάτων και των αποβλήτων, καθώς και την περαιτέρω προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και την επάρκεια των υδατικών πόρων συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και, συνεπώς, της υγείας των πολιτών.
- Παρεμβαίνει δυναμικά για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με την ενδυνάμωση της απασχόλησης για την επιστροφή σε δυναμικούς ρυθμούς ανάπτυξης συμβάλλει στην εθνική οικονομία μέσω της αποτελεσματικότερης χρήσης των πόρων, όπως η επαναχρησιμοποίηση, η ανακύκλωση και η ανάκτηση των στερεών αποβλήτων. Το ΕΠΠΕΡΑΑ ανάγει το φυσικό περιβάλλον σε μοχλό ανάπτυξης, συμμετέχοντας στην αναδιάρθρωση της

παραγωγικής βάσης της χώρας, με επενδύσεις που δημιουργούν περισσότερες από 30.000 νέες θέσεις εργασίας.

- Αξιοποιεί τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Εξασφαλίζοντας σημαντικά περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, λόγω της μείωσης των ρύπων που επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα, αλλά και μέσω της ενθάρρυνσης επενδυτικών σχεδίων που σχετίζονται με τις ΑΠΕ. Με την εκτέλεση πρότυπων επιδεικτικών έργων αξιοποίησης ΑΠΕ και τεχνικών έργων εγκατάστασης συστημάτων ΑΠΕ, όπως ηλιακή, υδροηλεκτρική, γεωθερμική ενέργεια και βιομάζα επιτυγχάνεται ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος, αποσκοπώντας στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης.
- Ένας άλλος τομέας δράσης αφορά στην ενεργειακή απόδοση, συμπαραγωγή και διαχείριση ενέργειας και σε ανάπτυξη υποδομών, όπως δράσεις εγκατάστασης μονάδων Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Αποδοτικότητας σε συνδυασμό με συστήματα Ψύξης. Με το ΕΠΠΕΡΑΑ αναπτύσσονται καινοτόμες πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας που περιλαμβάνουν έργα Τηλεθέρμανσης με αξιοποίηση του τοπικού ενεργειακού δυναμικού και δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, όπως τα προγράμματα “Εξοικονόμηση κατ’ οίκον”, “Εξοικονόμηση στα δημόσια κτίρια” και “Εξοικονόμηση στα Σχολεία”.
- Επίσης καινοτομεί με βιοκλιματικές αναβαθμίσεις Καινοτόμες δράσεις βιοκλιματικού σχεδιασμού για την ενεργειακή αναβάθμιση και τη δημιουργία βιώσιμων κτιρίων και δημόσιων χώρων, όπως «Πράσινες γειτονιές», «Πράσινα νησιά», «Πράσινα χωριά», «Πράσινες στέγες» και «Βιοκλιματικά σχολεία», συμβάλλουν σημαντικά στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην αστική αναζωογόνηση- με παράλληλη ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τεχνολογίας- που δημιουργούν υψηλή προστιθέμενη αξία στην οικονομία.
- Προστατεύει από την ατμοσφαιρική ρύπανση και το θόρυβο. Βασικές προϋποθέσεις για τη βελτίωση του ατμοσφαιρικού και ακουστικού περιβάλλοντος αποτελούν η μείωση των εκπομπών αέριας ρύπανσης -κυρίως από τη βιομηχανία και τις μεταφορές- η μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές και η διαχείριση των πηγών εκπομπής ακτινοβολίας.

- Η συστηματική, ορθολογική διαχείριση και προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος, αποτελεί βασικό άξονα του ΕΠΠΕΡΑΑ. Για την επίτευξη της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων ακολουθείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που δεν αντιμετωπίζει τις εκάστοτε χρήσεις αποσπασματικά, αλλά σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Μια προσέγγιση που, επιπλέον, λαμβάνει σοβαρά υπόψη, όχι μόνο τις ανθρώπινες ανάγκες σε νερό, αλλά και τις απαιτήσεις των οικοσυστημάτων. Στόχος είναι η διασφάλιση της αειφορικής χρήσης και της καλής ποιότητας των υδατικών πόρων της χώρας, ώστε να μη δημιουργούνται επιπτώσεις και κίνδυνοι στη δημόσια υγεία και τη βιοποικιλότητα και να διασφαλίζεται μακροπρόθεσμα η διαθεσιμότητα των υδατικών πόρων.
- Το ΕΠΠΕΡΑΑ επενδύει σε δράσεις που στοχεύουν στη διασφάλιση υψηλού επίπεδου προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης αξιοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού δυναμικού των θαλασσών και η ανάπτυξη θαλάσσιων δραστηριοτήτων με περιβαλλοντικά βιώσιμες μεθόδους.
- Στον τομέα των αστικών λυμάτων, δίνεται έμφαση στην τεχνική υποδομή για δίκτυα αποχέτευσης, καθώς και στη δημιουργία εγκαταστάσεων συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των αστικών λυμάτων.
- Το ΕΠΠΕΡΑΑ υποστηρίζει την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων που βασίζεται στην ιεράρχηση, πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση και ασφαλή διάθεση.
- Μέσα από σημαντικά έργα υποδομών και δράσεις κατάρτισης σχεδίων, στηρίζει μια ισχυρή πολιτική πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικού κινδύνου. Στόχος είναι η αναβάθμιση της ικανότητας της χώρας να περιορίζει τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών, μέσω αποτελεσματικών μηχανισμών και ορθών πρακτικών.
- Η αυξανόμενη υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος απειλεί όλο και περισσότερο τη ζωή στον πλανήτη. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, μέσα από την αποκατάσταση οικοτόπων, τη διασφάλιση της ποιότητας των οικοσυστημάτων και τη διαφύλαξη των απειλούμενων ειδών, αποτελεί κεντρικό άξονα του ΕΠΠΕΡΑΑ.

Παράλληλα, με αυτές τις παρεμβάσεις οι οποίες συντελούν τα μέγιστα στην αύξηση της ελκυστικότητας της χώρας για παραγωγικές δραστηριότητες, υλοποιούνται σημαντικές

επενδύσεις, οι οποίες δημιουργούν προϊόν και απασχόληση, συμβάλλοντας σημαντικά και άμεσα στην άμβλυνση της παρούσας οικονομικής κρίσης, αλλά και στην αειφόρο ανάπτυξη της Χώρας.

3.8 ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με την επωνυμία «Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων»(ΕΤΕΡΠΣ), το οποίο μετονομάστηκε σε «Πράσινο Ταμείο», έχει ως σκοπό την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος χρηματοδότησης περιβαλλοντικών παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποτελεσματική και διαφανή διαχείριση των πόρων για την αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Το ταμείο αυτό είναι υπεύθυνο για την χρηματοδότηση ενεργειών και προγραμμάτων όπως τα παραπάνω, και για δράσεις που αφορούν τη βιοποικιλότητα, τις δασικές εκτάσεις, την προστασία υδάτων-εδάφους, την αντιμετώπιση σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων, την πρόληψη, την προστασία και ρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού, την αστική αναζωογόνηση, την ενίσχυση των ΑΠΕ, την εξοικονόμηση ενέργειας κ.α..

3.9 ΤΡΑΠΕΖΕΣ

3.9.1 Ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΠΕΔΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Οι Τράπεζες, ως φύση αντικειμένου, πάντοτε εξέφραζαν την κερδοσκοπική χροιά του συστήματος, μέσω της αυστηρής επιλογής χρηματοδότησης και των ορθολογικών τοποθετήσεων σε επενδύσεις. Αυτή τους η επιλογή γινόταν και γίνεται πάντοτε με γνώμονα το κέρδος και την αύξηση των ταμειακών τους εισροών από την κάθε επένδυση. Βέβαια, σήμερα υπάρχουν πολλές παραλλαγές σε αυτή την έννοια της κερδοφόρας επιλογής. Αυτές οι παραλλαγές απορρέουν από σύγχρονες αντιλήψεις, που διατυπώνονται σχετικά με το ρόλο των τραπεζών στα νέα κοινωνικά, καταναλωτικά δεδομένα και σχετικά με τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης των τραπεζών με την κοινωνία.

Μελέτες που έχουν γίνει από τις ίδιες τις τράπεζες, δείχνουν συσχέτιση ανάμεσα στη χρηματοδότηση ενεργειών που βελτιώνουν την εξωτερική εικόνα των τραπεζών (Εξωτερικό Μάρκετινγκ) και στη μελλοντική άντληση πελατών.

Ο καλύτερος τρόπος για μια τράπεζα να είναι μέσα στις κοινωνικές εξελίξεις, είναι να

χρηματοδοτεί και να υποστηρίζει επιχειρήσεις και ιδιώτες στις δικές τους πιο πράσινες επενδυτικές επιλογές. Έτσι λοιπόν μπορούμε να επιχειρήσουμε κάποιες προβλέψεις σχετικά με την αποδοχή και την υποστήριξη της λεγόμενης «πράσινης» επιχειρηματικότητας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι ένα σχετικά συμπαγές και προσδιορισμένο ρεύμα που αποτελείται από καταναλωτές βιολογικών προϊόντων, επιχειρήσεις που επενδύουν σε προϊόντα ποιότητας με μεθόδους παραγωγής φιλικές προς το περιβάλλον, όπως και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, που δρουν είτε ως δίκτυα οργάνωσης είτε συμβουλεύουν τις επιχειρήσεις, σε τέτοιες προσπάθειες.

Συνεπώς, δεν αποκλείεται στο μέλλον, η αγορά της χρηματοδότησης της πράσινης επιχειρηματικότητας, να είναι το νέο πεδίο ανταγωνισμού για τις τράπεζες. Με εκατομμύρια καταναλωτών ετησίως στην Ευρώπη και την Ελλάδα να στρέφονται στα βιολογικά προϊόντα, με ένα ανοδικό ρεύμα, που επιχειρεί να προσδιορίσει καλύτερες σχέσεις ανάμεσα στην επιχείρηση και το περιβάλλον διεθνώς, τα κελύσματα είναι πολύ ηχηρά για να μην διεγείρουν την αναδραστικότητα που χαρακτηρίζει τις τράπεζες σε σχέση με το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον.

3.9.2 ΠΡΑΣΙΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν και αυτά έναν διακριτό ρόλο και μπορούν να δράσουν καταλυτικά στην ανάπτυξη των πράσινων αγορών. Προϊόντα όπως, δάνεια για εξοικονόμηση, πράσινες πιστωτικές κάρτες, δάνεια για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιου είδους ευκαιριών και εμφανίζονται στις μέρες μας με την ορολογία Πράσινα Τραπεζικά Προϊόντα. Τα πράσινα προϊόντα και οι υπηρεσίες συμβάλλουν στη δημιουργία αποδοτικών και μεγάλου εύρους λύσεων, για μία αγορά που ανταποκρίνεται στα περιβαλλοντικά προβλήματα, στις νέες νομοθεσίες και οδηγίες και στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

3.9.3 ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ;

Το σύνολο των «πράσινων» χορηγήσεων είναι μια άγνωστη μεταβλητή για την ελληνική αγορά, καθώς τα διαθέσιμα στοιχεία από τις τράπεζες δεν είναι επαρκή ώστε να βγουν ποσοτικά και ποιοτικά συμπεράσματα.

Σε πρόσφατη ανακοίνωσή της, η Τράπεζα Πειραιώς κάνει λόγο για 500 εκατ. ευρώ με τα

οποία έχει ήδη χορηγήσει «πράσινες» επενδύσεις, οπότε το συνολικό ποσό χορηγήσεων δεν αποκλείεται να ξεπερνά τα 4 δισ. ευρώ, καθώς μεγάλο μερίδιο στη συγκεκριμένη πίτα χορηγήσεων έχουν η Εθνική Τράπεζα και η Alpha Bank.

Λαμβάνοντας ως σύστημα αναφοράς τα εγκατεστημένα Megawatt (MW) σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), οι τράπεζες εκτιμάται ότι έχουν χορηγήσει περισσότερα από 500 εκατ. για την υλοποίηση έργων που έχουν γίνει κυρίως από μεγάλες επιχειρήσεις ή consortium επιχειρήσεων, ωστόσο, το ποσό αυτό αποτελεί λιγότερο από το 10% των συνολικών χορηγήσεων, ύψους περίπου 5,6 δισ. ευρώ, που απαιτούνται για να επιτευχθούν οι στόχοι σε ενέργεια από ΑΠΕ μέχρι το 2020.

Παρακάτω αναλύονται τα είδη των χρηματοδοτικών τραπεζικών προϊόντων μερικών μεγάλων Ελληνικών τραπεζών.

3.9.4 ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Πρωτοπόρος στην αλλαγή της νοοτροπίας για την αντιμετώπιση που χρίζει το περιβάλλον, ήταν και η Τράπεζα Πειραιώς, καθώς τα «πράσινα» προϊόντα που ανέπτυξε συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη, προσφέρουν καινοτόμες επενδυτικές λύσεις και καλύπτουν τόσο τις επιχειρηματικές, όσο και τις καταναλωτικές ανάγκες. Επίσης, διασφαλίζουν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη προς την κατεύθυνση της πράσινης ανάπτυξης και της οικονομικής ανάκαμψης για έξοδο από την πρωτόγνωρη ύφεση για τη χώρα.

Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η προαγωγή της καινοτομίας, η δημιουργία νέων πεδίων επιχειρηματικότητας, οι νέοι τομείς της οικονομίας και ταυτόχρονα η προστασία του περιβάλλοντος, δημιουργούν συνθήκες για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σε όλη τη χώρα. Εξήντα χιλιάδες νέες θέσεις απασχόλησης μέχρι το 2014 – 2015 -και μάλιστα μόνιμες- είναι η απάντηση στην κρίση.

Η Τράπεζα Πειραιώς τα τελευταία πέντε χρόνια έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την καταγραφή, εκτίμηση και αξιολόγηση του «περιβαλλοντικού αποτυπώματος» που συνοδεύει τις λειτουργικές και επιχειρησιακές δραστηριότητές της. Έτσι, μειώνει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που της αναλογούν, εφαρμόζει πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας και υιοθετεί συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης απορριμμάτων, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Στηρίζει στην πράξη το φιλοπεριβαλλοντικό επιχειρείν, έχοντας εγκρίνει έως σήμερα δάνεια ύψους 500 εκατ. ευρώ. Στοχεύει δε στη διάθεση 1,2 εκατ. ευρώ στα επόμενα δύο χρόνια για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων, στον τομέα των φιλοπεριβαλλοντικών επιχειρηματικών σχεδίων.

Τα «πράσινα» δάνεια της Τράπεζας Πειραιώς στηρίζουν επενδύσεις φωτοβολταϊκών, αιολικών πάρκων, μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών, ηλιοθερμικών συστημάτων, τεχνολογιών και εφαρμογών γεωθερμίας και βιομάζας. Χρηματοδοτούνται μεταποίηση, εμπόριο και υπηρεσίες σε κάθε κλάδο. Στα φωτοβολταϊκά, που γνωρίζουν άλλωστε και τη μεγαλύτερη ζήτηση, εκτός από σταθμούς, χρηματοδοτούνται η παραγωγή και η εμπορία panels και inverters, η παραγωγή και η εμπορία συστημάτων στήριξης, υπηρεσίες παρακολούθησης και συντήρησης σταθμών, καθώς και μελετητικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Η τράπεζα δανειοδοτεί την αγορά και εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ, ανεξάρτητα αν έχουν υπαχθεί στον αναπτυξιακό νόμο. Δίνει τη δυνατότητα χρηματοδότησης έναντι της επιχορήγησης, ενώ προσφέρει ειδικά διαμορφωμένο ασφαλιστικό πακέτο. Για την εξοικονόμηση ενέργειας, η τράπεζα Πειραιώς, διαθέτει χρηματοδοτήσεις για βιοκλιματικά κτίρια, οικολογική δόμηση, τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, εταιρίες ενεργειακών επιθεωρητών και υπηρεσιών. Υπάρχει ειδικό δάνειο για επιχειρήσεις και ιδιώτες προκειμένου να εγκαταστήσουν συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας στον κτιριακό τομέα (κλιματιστικά, λέβητες, καυστήρες, τζάμια, κουφώματα, μονώσεις, σκίαστρα κ.λπ.). Εταιρίες και ιδιώτες που αποφασίζουν να προμηθευτούν μεταφορικά μέσα με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα χρηματοδοτούνται από την τράπεζα, ενώ για την εναλλακτική διαχείριση αποβλήτων υπάρχουν προϊόντα ακόμη και εξοπλισμού. Χρηματοδοτήσεις υπάρχουν και για τους αγρότες που υιοθετούν την εφαρμογή πιστοποιημένων συστημάτων βιολογικών καλλιεργειών, ενώ ενισχύεται και η αλυσίδα των βιολογικών προϊόντων. Ειδικό επιχειρηματικό δάνειο υπάρχει και για τον αγροτουρισμό και οικοτουρισμό. Δανειοδότηση υπάρχει και στον τομέα της «πράσινης» χημείας (ήπια απορρυπαντικά, φυσικά καλλυντικά κ.λπ.), όπου χρηματοδοτούνται όλα τα στάδια (παραγωγή, συσκευασία, διανομή). Αποτέλεσμα των συστηματικών προσπαθειών του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι να έχει αποσπάσει σημαντικό μερίδιο της αγοράς «πράσινων προϊόντων» για τον οικιακό - κτιριακό τομέα, διευκολύνοντας τους καταναλωτές να επενδύσουν στην ηλιακή ενέργεια και σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας. Βάσει στοιχείων της ΔΕΗ, από την αρχή εφαρμογής του νόμου παραγωγής ενέργειας για τα φωτοβολταϊκά, η Τράπεζα Πειραιώς κατέχει ποσοστό 32% επί των ενεργοποιημένων συνδέσεων της ΔΕΗ για μικρά φωτοβολταϊκά συστήματα ιδιωτών έως 10 kWp (777 χορηγήσεις επί 2.424 συνδέσεων, στοιχεία έως τέλος Απριλίου 2011). Από την αρχή του έτους, οι πελάτες της Τράπεζας Πειραιώς κατέχουν ποσοστό 41,6% στον ίδιο τομέα (528 χορηγήσεις επί 1.267 συνδέσεων, στοιχεία έως τέλος Απριλίου 2011). Για το πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», η Πειραιώς έχει παραλάβει πάνω από 13.000 αιτήσεις δανείων, από τις οποίες έχουν ήδη προκύψει 3.450 αιτήσεις υπαγωγής.

3.9.5 EUROBANK

Η Eurobank έχει αναπτύξει μια σειρά τραπεζικών προϊόντων, τα οποία στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος και την υποστήριξη της πράσινης επιχειρηματικότητας, με την επωνυμία «Πράσινα προϊόντα». Η WWF Eurobank Visa, αποτελεί το πρώτο «πράσινο» προϊόν που εξέδωσε ποτέ ελληνική τράπεζα και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας της Eurobank EFG και του WWF Ελλάς, η οποία ξεκίνησε το 2001. Μέχρι σήμερα, έχουν αποδοθεί στο WWF Ελλάς, μέσω της WWF Eurobank Visa, περισσότερο από 1 εκατ. ευρώ, ποσό που αξιοποιήθηκε σε δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος. Η τράπεζα προσφέρει στους ιδιώτες τα εξειδικευμένα χρηματοδοτικά προγράμματα, «Φωτοβολταϊκά στις στέγες», για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων έως 10KW στις στέγες των σπιτιών τους. Με τα προγράμματα αυτά, η τράπεζα δίνει σε κάθε πολίτη τη δυνατότητα να συμβάλει ενεργά στην αξιοποίηση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας και παράλληλα να απολαμβάνει από την πρώτη στιγμή ένα εισόδημα εξασφαλισμένο από τη ΔΕΗ, χωρίς να χρειαστεί ο ίδιος να εκταμιεύσει καθόλου χρήματα, αφού η Eurobank EFG χρηματοδοτεί εξολοκλήρου το κόστος αγοράς και εγκατάστασης του φωτοβολταϊκού συστήματος.

Ακόμη, η Eurobank EFG δημιούργησε το «Πράσινο Δάνειο Κατοικίας - Εξοικονόμηση Ενέργειας» που δίνει στον καθέναν τη δυνατότητα να αναβαθμίσει ενεργειακά το σπίτι του, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην ποιοτική αναβάθμιση τόσο του περιβάλλοντος όσο και της καθημερινής ζωής. Το δάνειο αφορά τη χρηματοδότηση δαπανών επισκευής ή και ανακαίνισης (αλλαγή κουφωμάτων, θερμομόνωση τοίχων, εγκατάσταση καυστήρα κ.λπ.).

Επίσης, εισήγαγε το 2009 την υπηρεσία e-Statements, μέσω της οποίας οι πελάτες της έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται ηλεκτρονικά με τα αντίγραφα κινήσεων των τραπεζικών προϊόντων τους, ενώ παράλληλα να διακόπτουν την αποστολή των φυσικών αντιγράφων που λαμβάνουν μέσω του ταχυδρομείου. Μ' αυτόν τον τρόπο μειώνεται τόσο η χρήση χαρτιού όσο και μελανιού, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση της επίπτωσης των σχετικών αποβλήτων στο περιβάλλον.

Με στόχο την ανάπτυξη των ελληνικών εταιριών που προάγουν με οποιονδήποτε τρόπο την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων, εξασφαλίζοντας παράλληλα κερδοφόρο ανάπτυξη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η Eurobank EFG δημιούργησε ένα εσωτερικό επενδυτικό κεφάλαιο, το Eurobank Equity Partners. Γι' αυτό το σκοπό η τράπεζα έχει διαθέσει ίδια κεφάλαια ύψους 30 εκατ. ευρώ, ενώ η προσπάθεια ενισχύεται κι από κεφάλαια συνεπενδυτών.

Η τράπεζα προχώρησε στη διεύρυνση της γκάμας των λεγόμενων «πράσινων προϊόντων», δημιουργώντας το «Πράσινο Δάνειο Κατοικίας - Εξοικονόμησης Ενέργειας» για τη χρηματοδότηση δαπανών επισκευής ή και ανακαίνισης, που σκοπό έχουν την ενεργειακή αναβάθμιση της κατοικίας και, ως εκ τούτου, και την εξοικονόμηση ενέργειας. Το συγκεκριμένο δάνειο χορηγείται με προνομιακό κυμαινόμενο επιτόκιο σε ευρώ, με ή χωρίς προσημείωση του ακινήτου του πελάτη, ενώ το ύψος του μπορεί να καλύψει μέχρι και το 100% του κόστους των επισκευών. Στα πλεονεκτήματα του προϊόντος περιλαμβάνεται και η τεχνική υποστήριξη από την αρχή μέχρι το τέλος των εργασιών.

Η γκάμα των «πράσινων προϊόντων» του ομίλου Eurobank περιλαμβάνει ήδη το «Πράσινο Δάνειο Κατοικίας – Φωτοβολταϊκά» το οποίο χρηματοδοτεί, με απλούστατες διαδικασίες, την αγορά και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων στις στέγες ή τις ταράτσες των σπιτιών, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον πελάτη να εξασφαλίσει ένα αφορολόγητο ετήσιο εισόδημα. Στα λεγόμενα ειδικά πράσινα χρηματοδοτικά προγράμματα της τράπεζας, περιλαμβάνεται αντικατάσταση παλιών ρυπογόνων κινητήρων ταξί, εγκατάσταση εξοπλισμού φυσικού αερίου, αναβάθμιση σε στεγνοκαθαριστήρια, αγορά περιβαλλοντικά φιλικών λεωφορείων από δήμους ή το Δημόσιο, κατασκευαστικά έργα υποδομής για παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, αιολικά πάρκα ή φωτοβολταϊκά κ.λπ.

3.9.6 ΕΘΝΙΚΗ

Η Εθνική Τράπεζα συμμετέχει επίσης ενεργά στο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον». Οι ιδιοκτήτες κατοικιών -η άδεια των οποίων έχει εκδοθεί μέχρι το τέλος του 1989- έχουν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν κατασκευαστικές παρεμβάσεις για να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας. Η Εθνική δίνει τη δυνατότητα επιδότησης επιτοκίου κατά 100%, επιχορήγησης του προϋπολογισμού μέχρι και 35% και κάλυψης του κόστους των ενεργειακών επιθεωρήσεων. Στα κίνητρα που έχει υιοθετήσει περιλαμβάνονται υψηλού επιπέδου συμβουλευτικές υπηρεσίες και λιγότερο χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Στα προγράμματά της εντάσσονται και τα «πράσινα» δάνεια για όσους ενδιαφέρονται για προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον και πρωτοποριακές τεχνολογίες που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και χρειάζονται ρευστότητα. Το «πράσινο» δάνειο έχει προνομιακούς όρους, όπως το χαμηλό κυμαινόμενο επιτόκιο, μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής και δυνατότητα πρόωρης, ολικής ή μερικής αποπληρωμής, χωρίς καμία επιπλέον επιβάρυνση, οποιαδήποτε στιγμή.

Αντιστοίχως, με το Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων, παρέχεται η δυνατότητα εγκατάστασης φωτοβολταϊκού συστήματος συνολικής ισχύος μέχρι 10 kWp στη σκεπή ή την ταράτσα του σπιτιού, ενώ παράλληλα ο ιδιοκτήτης καθίσταται προμηθευτής της ΔΕΗ, η οποία αγοράζει την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια. Εκτός της ενεργούς συμβολής στην προστασία του περιβάλλοντος, οι επιδοτούμενοι εξασφαλίζουν σημαντικό αφορολόγητο εισόδημα έως 7.150 ευρώ ετησίως. Ανάμεσα στα κίνητρα της Εθνικής είναι ότι δε χρειάζονται εκχώρηση της σύμβασης συμψηφισμού με τη ΔΕΗ ή άλλα έξοδα.

Το προϊόν «ESTIA ΠΡΑΣΙΝΗ» της ίδιας τράπεζας, αποτελεί ένα πρωτοποριακό στεγαστικό δάνειο το οποίο προσφέρει λύσεις, τόσο για αγορά ή κατασκευή ενεργειακά αναβαθμισμένης κατοικίας, όσο και για επισκευαστικές εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης του σπιτιού. Το επιτόκιο είναι κυμαινόμενο με βάση το επιτόκιο διατραπεζικής Euribor 3M, με ελάχιστο το παρεμβατικό επιτόκιο της ΕΚΤ, πλέον ενός περιθωρίου σταθερού για όλη τη διάρκεια του δανείου. Το ελάχιστο ποσό του δανείου που μπορεί να πάρει ο ενδιαφερόμενος αρχίζει από 10.000 ευρώ και μπορεί να καλύψει μέχρι το 100% του οφειλόμενου τιμήματος αγοράς του ακινήτου ή του κόστους των έργων, με ανώτατο το 75% της εμπορικής αξίας του υπέγγυου ακινήτου. Η διάρκεια αποπληρωμής του δανείου κυμαίνεται από πέντε μέχρι 30 έτη, ενώ παρέχεται έκπτωση 50% στα έξοδα εξέτασης του αιτήματος έγκρισης δανείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ (ΕΠΠΕΡ)

<http://www.minenv.gr>

- Υπουργείο Ανάπτυξης

<http://www.ypan.gr/>

- ΕΠΑΝ

<http://www.ypan.gr/kps/index.htm>

- Ιστοσελίδα Εκτελεστικού Οργανισμού για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία:

<http://ec.europa.eu/eaci/>

- LIFE+ — Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm>

- Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία:

http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

- «Οικοopress» (εφημερίδα)/ Απρίλιος 2008 Αρ. φύλλου 05
- «Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις» (οδηγός)
- «Οίκο-καινοτομία» Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής doi:10.2779/30122
- «Καινοτομία έρευνα και τεχνολογία» διμηνιαία έκδοση Ιούλιος-Αύγουστος 2008/Τεύχος 67
- «Καινοτόμος επιχειρηματικότητα» (οδηγός)
- Ιστοσελίδα τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ

www.piraeusbank.gr

- Ιστοσελίδα τράπεζας EUROBANK

www.eurobank.gr

- Ιστοσελίδα ΕΘΝΙΚΗΣ τράπεζας

www.nbg.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

***Η ΕΤΑΙΡΙΑ «ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ» ΓΙΑ
ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ-ΒΙΩΣΙΜΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ***

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΜΙΛΟΣ ΤΙΤΑΝ

Η ΕΤΑΙΡΙΑ «ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ-ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Είναι εύκολο να μιλάει κανείς για «βιώσιμη ανάπτυξη», αλλά για να την κάνουμε πράξη, πρέπει να είμαστε διατεθειμένοι να επιφέρουμε μεγάλες αλλαγές...». Η άποψη αυτή αποτελεί σχόλιο του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., στη Συνεδρία για ένα νέο ορισμό της Βιώσιμης Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, που διοργανώθηκε στο Νταβός της Ελβετίας στις 28 Ιανουαρίου 2011.

Ο ΤΙΤΑΝ, είναι ένας καθιερωμένος Όμιλος εταιριών που δραστηριοποιείται σε πολλούς κλάδους της τσιμεντοβιομηχανίας, έχοντας στόχο την ανάπτυξη των επιχειρηματικών του στόχων, με δεοντολογικά και κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο, δημιουργώντας αξία, ελαχιστοποιώντας το όποιο κακό και μεγιστοποιώντας το καλό.

Στις επόμενες σελίδες αυτού του κεφαλαίου θα προσπαθήσουμε να καταστήσουμε όσο πιο εύκολα κατανοητό γίνεται, το πώς υιοθετώντας μια στρατηγική όπως ο ΤΙΤΑΝ -εταιρία που θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα-, μπορεί μια εταιρία να είναι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνη και ταυτόχρονα οικονομικά βιώσιμη.

4.2 ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΤΙΤΑΝ

Ο ΤΙΤΑΝ ιδρύθηκε το 1902 στην Ελευσίνα, έτος μέσα στο οποίο ίδρυσε το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα. Η εταιρία διαγράφει λοιπόν πάνω από 100 χρόνια ιστορία στην Ελληνική βιομηχανία. Το αξιοσημείωτο όμως και αυτό το οποίο αξίζει να σταθούμε, είναι το ότι κατόρθωσε τις τελευταίες δεκαετίες, συνδυάζοντας το επιχειρηματικό πνεύμα και την λειτουργική αρτιότητα με σεβασμό στον άνθρωπο, στην κοινωνία και στο περιβάλλον, να αναπτυχθεί δυναμικά, να αποκτήσει παγκόσμια φήμη, παραμένοντας αξιόπιστος και την ίδια στιγμή σταθερός στις αξίες του.

Η διαχρονικά επιτυχής επιχειρηματική πορεία και καταξίωση του Ομίλου TITAN, στηρίχθηκε στην εφαρμογή των εκάστοτε πιο σύγχρονων τεχνολογιών, διαδικασιών και μεθόδων έρευνας παραγωγής και διακίνησης-εμπορίας προϊόντων, στη συστηματική έρευνα και τη συνεχώς αναβαθμισμένη τεχνογνωσία του, στο υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό του. Διασφαλίζεται, ήδη, και ενισχύεται από ένα σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης, με αποτελεσματική, ευέλικτη οργανωτική και διοικητική δομή, εφαρμογή των πλέον εξελιγμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης-κατάρτισης-επιμόρφωσης των εργαζομένων σε όλα τα επίπεδα, σε όλο το γεωγραφικό φάσμα και τους κλάδους δραστηριότητας του Ομίλου και ένα στέρεο υπόβαθρο αξιών και κοινωνικής υπευθυνότητας, με κεντρικό άξονα τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η δέσμευση του Ομίλου TITAN για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη υλοποιείται με τις δικές του πρωτοβουλίες, δραστηριότητες και πρακτικές, αλλά και με την ενεργό συμμετοχή του σε διεθνείς οργανισμούς. Ο TITAN ήταν η πρώτη Εταιρεία στην Ελλάδα που υπέγραψε το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των εργασιακών δικαιωμάτων, της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη(EKE), του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Συμβουλίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου καθώς και της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την EKE. Είναι, επίσης, μέλος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών Ελλάδος, του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων, του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών καθώς και της Αμερικανικής Ένωσης Τσιμεντοβιομηχανιών.

Στόχος του Ομίλου λοιπόν, είναι αναπτυχθεί ως ανεξάρτητη πολυ-περιφερειακή δύναμη στη διεθνή αγορά των δομικών υλικών, συνδυάζοντας την επιχειρηματική ικανότητα και ανταγωνιστικότητα, με το σεβασμό για τον άνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Κλείνοντας αυτή την ενότητα στην οποία γνωρίσαμε καλύτερα την εταιρία και μάθαμε σημαντικά πράγματα γι' αυτή σας παραθέτουμε την άποψή της για το περιβάλλον όπως αυτή διατυπώνεται στις «Βασικές Αρχές του Ομίλου TITAN».

«Το περιβάλλον δε μας ανήκει, το δανειζόμαστε από τις επόμενες γενιές και οφείλουμε να το παραδώσουμε κατάλληλο για διαβίωση. Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική του Ομίλου TITAN εστιάζεται αφενός στη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο φυσικό

περιβάλλον και αφετέρου στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στις γειτονικές περιοχές. Η αξιοποίηση νέων, φιλικότερων για το περιβάλλον, τεχνολογιών, η αποκατάστασή του μετά το πέρας των εργασιών και η καλλιέργεια περιβαλλοντικά υπεύθυνης νοοτροπίας και συμπεριφοράς είναι οι προτεραιότητες του Ομίλου TITAN στην προσπάθεια για βιώσιμη ανάπτυξη».

4.3 ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σε διεθνές επίπεδο ο TITAN, όπως αναφέραμε και παραπάνω, ήταν η πρώτη ελληνική εταιρία που το 2002 υπέγραψε το Οικουμενικό Σύμφωνο του Ο.Η.Ε., και προσπάθησε να εναρμονιστεί με τις αρχές του, με βάση τα πραγματικά στοιχεία της επερχόμενης εποχής, και την ανάγκη ύπαρξης ενός σχεδίου για την ηγεσία στην Εταιρική Βιώσιμη Ανάπτυξη, με υψηλότερα επίπεδα επιδόσεων, αποτελεσματικότητας και συλλογικής δράσης.

Ο Όμιλος όμως βρέθηκε μπροστά σε μια αντικειμενική δυσκολία, καθώς βάση του Συμφώνου είχε την υποχρέωση της μεταλαμπάδευσης και έμπρακτης εφαρμογής των αρχών του στη σφαίρα επιρροής της κάθε επιχείρησης που συμμετείχε σ' αυτό. Αντιμετωπίζοντας αυτή την δυσκολία, ο TITAN ανέλαβε πρωτοβουλίες για την ίδρυση σε Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως, δικτύων για την ΕΚΕ και έδωσε ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση του διαλόγου και την σύμπραξη με τους συμ-μετόχους σε όλα τα επίπεδα.

4.4 ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Ο Όμιλος TITAN δίνει μεγάλη προτεραιότητα στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, στην ανάπτυξη συλλογικής δράσης, η οποία συνίσταται στη

σύζευξη των προσπαθειών του με τις προσπάθειες άλλων εταιριών και συμμετόχων για την επιδίωξη κοινών στόχων και προτεραιοτήτων.

Ο Όμιλος TITAN υπογράμμισε τη βαθιά πεποίθησή του στη σημασία της συλλογικής δράσης, αποδεχόμενος καταρχήν την πρόσκληση του πρώην προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jacques Delors, το 1995, για την πραγματοποίηση της πρώτης Ευρωπαϊκής Συνάντησης για την Κοινωνική Συνοχή. Η συνάντηση αυτή αποδείχτηκε ένα ορόσημο που οδήγησε στη δημιουργία της πρώτης Επιχειρηματικής Σύμπραξης για την Κοινωνική Ευθύνη και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στην Ευρώπη που σήμερα είναι γνωστή ως Ευρωπαϊκό Δίκτυο EKE (CSR Europe, www.csreurope.org).

Τον Ιούλιο του 2000, ο Όμιλος TITAN ένωσε τις προσπάθειές του με δώδεκα ακόμη εταιρίες και τρεις επιχειρηματικές ενώσεις από την Ελλάδα, ιδρύοντας το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη(www.csrhellas.gr).

Το Ελληνικό Δίκτυο EKE σήμερα αντιπροσωπεύει περισσότερες από 140 εταιρίες και οργανώσεις και αποτελεί το βασικό φορέα ενημέρωσης, κατάρτισης και υποστήριξης για την εταιρική κοινωνική ευθύνη σε εθνικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, συμβάλλει ενεργά στη δημιουργία και την προώθηση νέων επιχειρηματικών προτύπων σε αρμονία με τις αρχές που διέπουν την EKE και τη βιώσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, το Δίκτυο έχει εστιάσει αναλαμβάνοντας σημαντικές πρωτοβουλίες, ιδίως στη διάδοση της αντίληψης και των πρακτικών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας.

4.5 CSI- ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το CSI είναι η δεκαετής Πρωτοβουλία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου και αποτελεί μια παγκόσμια προσπάθεια 23 κορυφαίων παραγωγών τσιμέντου που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες από 100 χώρες και υλοποιείται στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Συμβουλίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD). Ως σκοπό έχει την κατανόηση, τη διαχείριση και το μετριασμό των επιπτώσεων της παραγωγής και χρήσης του τσιμέντου, λαμβάνοντας υπόψη μία σειρά σημαντικών θεμάτων, όπως: η κλιματική αλλαγή, η χρήση καυσίμων, η υγιεινή και η ασφάλεια των εργαζομένων, οι εκπομπές αερίων, η ανακύκλωση τσιμέντου και η διαχείριση λατομείων.

Έτσι, οι εταιρείες που συμμετέχουν στο κοινό Πρόγραμμα Δράσης που συμφωνήθηκε το 2002, δεσμεύθηκαν να αναλάβουν τις αναγκαίες ενέργειες ώστε να προετοιμάσουν τον κλάδο

να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την πρόκληση της βιώσιμης ανάπτυξης. Τα κοινά προγράμματα αλλά και οι επιμέρους εταιρικές δράσεις απέφεραν αξιοσημείωτα αποτελέσματα σε όλους τους τομείς, με τις συμμετέχουσες εταιρίες να έχουν υλοποιήσει σε μεγάλο βαθμό τις ιδιαίτερες δεσμεύσεις που ανέλαβαν στο πλαίσιο αυτό.

Το 2010, προγραμματίστηκε αναθεώρηση της αποστολής του προγράμματος εργασίας και της δομής της Πρωτοβουλίας μετά από δέκα χρόνια επιτυχημένης συλλογικής δράσης. Ο TITAN συμμετείχε σε αυτή τη συλλογική προσπάθεια από τα αρχικά της στάδια και επιπλέον, συμμετείχε και στις έξι ομάδες Έργου που συστάθηκαν με σκοπό την πραγματοποίηση των κοινών στόχων. Εμπειρογνώμονες του TITANA διορίστηκαν ως μέλη και στις νέες ομάδες Έργου, με αντικείμενο τους νέους στόχους που έχουν τεθεί σε επιμέρους τομείς που αφορούν ειδικότερα: «Βιοποικιλότητα και Διαχείριση Γης», «Διαχείριση Νερού» και «Βιωσιμότητα στον κλάδο Σκυροδέματος». Όσον αφορά την αποκατάσταση λατομείων, έχει δρομολογηθεί μια νέα σειρά κατευθυντηρίων οδηγιών μετά από διαβούλευση με συμμετόχους, όπως η Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (I.U.C.N), το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), ο Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδοτήσεων (IFC) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD).

Το 2010, η Διοίκηση του Ομίλου αποδέχθηκε την πρόσκληση να αναλάβει τη συμπροεδρία της πρωτοβουλίας από το 2011, ενώ έχει αναλάβει ήδη την προεδρία της ομάδας «Βιοποικιλότητα και Διαχείριση Γης».

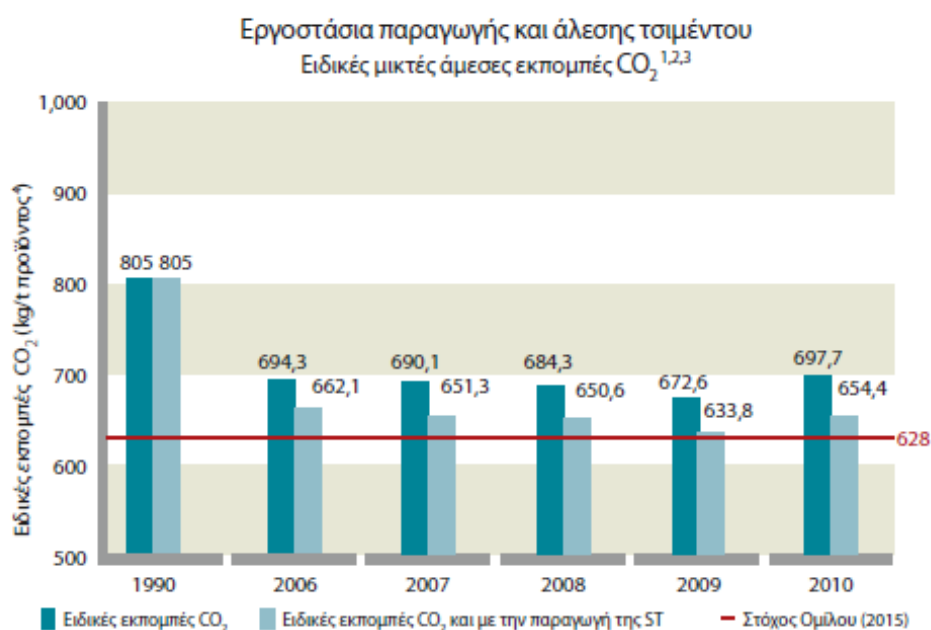
4.6 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο TITAN με σκοπό τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα σχεδιάζει και αναπτύσσει νέα προϊόντα φιλικότερα προς το περιβάλλον, δείχνοντας έτσι ότι η κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη ανάπτυξη παραμένουν στον πυρήνα της πολιτικής της ΕΚΕ (εταιρικής κοινωνικής ευθύνης) του ομίλου. Έτσι δαπανήθηκαν €27,1 εκατ. το 2010 και υπάρχει σχέδιο δράσης έως το 2015 σε αυτόν τον τομέα. Οι περισσότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) προέρχονται από την παραγωγή τσιμέντου. Το 2010 οι συνολικές άμεσες εκπομπές CO₂ από τα εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου ήταν 10,1 εκατ. τόνοι. Οι ειδικές εκπομπές CO₂ ήταν 697,7 κιλά CO₂ /τόνο προϊόντος. Ο αναθεωρημένος στόχος για το 2015 είναι να φθάσουν οι ειδικές εκπομπές CO₂ τα 628κιλά CO₂ /τόνο προϊόντος(σχήμα 4.6).

Οι οικονομικές συνθήκες στις περισσότερες αγορές δεν ευνόησαν την σύγκλιση με αυτόν τον στόχο, αλλά το αποτύπωμα άνθρακα του Ομίλου βελτιώνεται αισθητά, εάν συμπεριληφθεί

στο θετικό ισοζύγιο που δημιουργείται από τις δραστηριότητες του και η Separation Technologies (ST), θυγατρική του Ομίλου με έδρα τις Η.Π.Α.

Η ST εφαρμόζει, μετά από μακρόχρονη και επιτυχή περίοδο ανάπτυξης καινοτομιών, μια τεχνολογία διαχωρισμού της ιπτάμενης τέφρας, -υποπροϊόντος των εργοστασίων παραγωγής ενέργειας-, για την παραγωγή Pro Ash™, ενός υλικού με υδραυλικές ιδιότητες, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή υλικών κατασκευής όπως το σκυρόδεμα, μειώνοντας ακόμη περισσότερο το συνολικό αποτύπωμα άνθρακα. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την παραγωγή σε Pro Ash™ της ST, οι ειδικές εκπομπές του Ομίλου ανέρχονται συνολικά σε 654,4 κιλά CO₂ /τόνο προϊόντος. Τα παραπάνω αποτυπώνονται στο παρακάτω διάγραμμα:

¹ Οι ειδικές εκπομπές υπολογίζονται βάσει της κεφαλαιακής συμμετοχής του Ομίλου ΠΠΑΝ το 2009.

² Οι εκπομπές CO₂ πριν από το 2008 δεν περιλαμβάνουν εκπομπές που σχετίζονται με οχήματα και κινητό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται εντός του εργοστασίου.

³ Οι καθαρές εκπομπές ισούνται με τις μικτές εκπομπές μείον τα δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί λόγω πιστοποιημένων μειώσεων εκπομπών (CER) από τη χρήση απορριμμάτων ως εναλλακτικών καυσίμων.

⁴ Το προϊόν ισούται με υλικά που έχουν παρεμφερείς με το τσιμέντο ιδιότητες όπως ορίζεται από το WBCSD/CSI.

Σχήμα 4.6 Μείωση του αποτυπώματος άνθρακα

Στην κατεύθυνση αυτή αναπτύσσεται η δραστηριότητα του ομίλου σε τομείς όπως :

- Παραγωγή ποζολανικού τσιμέντου χαμηλής θερμότητας και ενυδάτωσης στο εργοστάσιο της Π.Γ.Δ.Μ., που χρησιμοποιείται στην κατασκευή υποδομών (φράγματα).
- Προώθηση στις Η.Π.Α. τσιμέντου γενικής χρήσης με χαμηλότερη περιεκτικότητα σε κλίνκερ.

- Στήριξη, αιτιολόγηση και τεκμηρίωση προς τις αιγυπτιακές αρχές, της χρήσης των ευρωπαϊκών κανονισμών για τα σύμμεικτα τσιμέντα.
- Υποκατάσταση του βωξίτη από εναλλακτικές πρώτες ύλες (ιπτάμενη τέφρα και τέφρα πυθμένα) στο εργοστάσιο του Pennsuco στις Η.Π.Α..
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων, περισσότερο φιλικών προς το περιβάλλον (π.χ. διαπερατό σκυρόδεμα, αυτοσυμπυκνούμενο σκυρόδεμα).
- Διερεύνηση της ανακύκλωσης απορριμμάτων από κατασκευές και κατεδαφίσεις, αξιοποιώντας τα υλικά αυτά ως αδρανή στην παραγωγή σκυροδέματος.

4.7 ΣΥΜΜΕΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΙΤΑΝ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, οι πρόσθετες προσπάθειες του Ομίλου συνδέονται με πλήθος προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης που υλοποιούνται ή υποστηρίζονται σε συνεργασία με βασικούς συμ-μετόχους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα εξής:

«ECOSERVE»: Εντοπισμός των αναγκών της Ευρωπαϊκής κατασκευαστικής βιομηχανίας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης για προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής.

«LABELAGRIWASTE»: Χρήση των γεωργικών απορριμμάτων στην τσιμεντοβιομηχανία.

«PERLITE REJECTS UTILIZATION»: Χρήση των παραπροϊόντων της μεταλλευτικής βιομηχανίας ως πρώτων υλών για την παραγωγή τσιμέντου.

«RED MUD FOR CLINKER»: Χρήση ενός παραπροϊόντος της βιομηχανίας αλουμινίου ως πρώτης ύλης για την παραγωγή κλίνκερ.

«ΚΟΝΙΑΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΠΑΘΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΕ ΣΕΙΣΜΟΥΣ»: Ανάπτυξη συστήματος για τη βελτίωση της αντοχής των κτιρίων στους σεισμούς.

«ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΑΡΓΙΛΟΙ ΚΑΙ ΠΟΖΟΛΑΝΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΣΤΥΛΩΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ»: Προσομοίωση ιστορικών κονιαμάτων από τεχνητές αργίλους και ποζολάνες για την παραγωγή κατάλληλων υλικών αποκατάστασης.

«ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΑΝΘΡΑΚΑ»: Διερεύνηση των τεχνικών και οικονομικών δυνατοτήτων δέσμευσης και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα σε συνεργασία με Πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς και εξειδικευμένα στελέχη του κλάδου τσιμέντου με την Ευρωπαϊκή Ακαδημία για την Έρευνα στον Κλάδο Τσιμέντου

(ECRA) και την Πρωτοβουλία CSI, την Ευρωπαϊκή Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών (CEMBUREAU).

«CLINKER MINERALS AND CSHNANOSTRUCTURES»: Επαλήθευση των αποτελεσμάτων έρευνας του Τεχνολογικού Ινστιτούτου της Μασσαχουσέτης (MIT) προσομοίωσης της νανο-δομής των βασικών ορυκτών συστατικών του κλίνκερ και της ενυδάτωσής τους ώστε να καταλήξουν στις παραμέτρους που επηρεάζουν την ισχύ και την αντοχή τους.

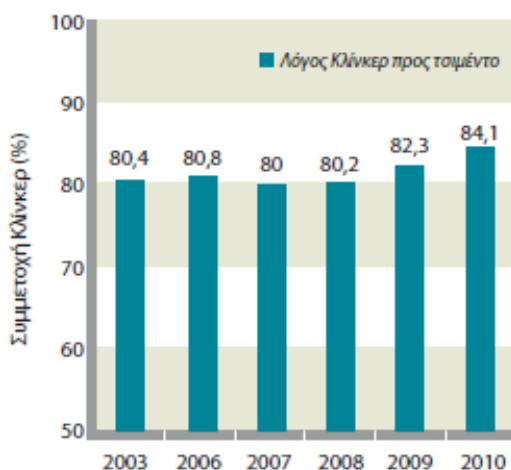
«CAL/MOD»: Προσομοίωση του κύκλου παραγωγής για την διαχείριση του διοξειδίου του άνθρακα εντός της διαδικασίας παραγωγής σε συνεργασία με επτά Ευρωπαϊκούς οργανισμούς και εταιρούς από την ακαδημαϊκή κοινότητα και τη βιομηχανία.

«ΑΡΙΣΤΟΝ»: Ενσωμάτωση του διοξειδίου του τιτανίου (TiO₂) στο τσιμέντο και στο τσιμεντοκονίαμα ώστε να ενεργοποιηθεί η φωτοκαταλυτική δράση για καθαρότερη ατμόσφαιρα.

«ΓΕΦΡΟΔΟΣ»: Κοινή ερευνητική προσπάθεια με τέσσερα πανεπιστήμια, η οποία στοχεύει στην κατασκευή ενός δρόμου κανονικού κυκλοφοριακού φόρτου με ελάχιστο φορτίο άνθρακα, χρησιμοποιώντας εναλλακτικές πρώτες ύλες και υδραυλικά συνδετικά υλικά με ελάχιστη περιεκτικότητα σε κλίνκερ.

Σχήμα 4.7 α

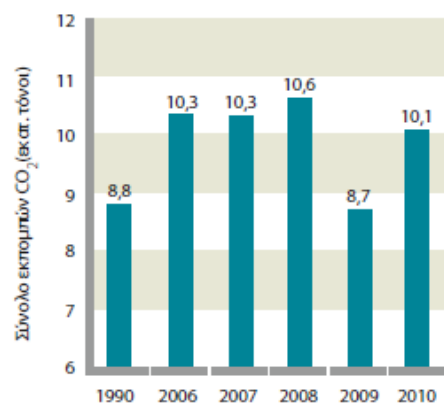
Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου
Λόγος κλίνκερ προς τσιμέντο ⁽¹⁾

¹ Η συμμετοχή Κλίνκερ υπολογίζεται με βάση το ποσοστό της μετοχικής συμμετοχής που κατείχε ο όμιλος ΠΤΑΝ το αντίστοιχο έτος.

Σχήμα 4.7 β

Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου
Σύνολο μικτών άμεσων εκπομπών CO₂ ^{1,2,3}

¹ Οι συνολικές εκπομπές για τα έτη 1990-2008 επανυπολογίστηκαν το 2009, σύμφωνα με τη WBCSD/CSI λαμβάνοντας υπόψη αλλαγές στη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου ΠΤΑΝ (Αίγυπτος και Τουρκία)

² Οι εκπομπές CO₂ πριν από το 2008 δεν περιλαμβάνουν εκπομπές που σχετίζονται με αχρήματα και κινητό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται εντός των εργοστασίων.

³ Οι καθαρές εκπομπές ισοούνται με τις μικτές εκπομπές μείον τα δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί λόγω πιστοποιημένων μειώσεων εκπομπών (CER) από τη χρήση αποβλήτων ως εναλλακτικών καυσίμων.

4.8 ΘΕΡΜΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το κλίνκερ αποτελεί το βασικό συστατικό του τσιμέντου και από την ποιότητά του εξαρτάται στο μέγιστο βαθμό η ποιότητά του. Το τσιμέντο ως τελικό προϊόν είναι μία πολύ λεπτή σκόνη και για τη δημιουργία του απαιτείται συνάλεση κλίνκερ γύψου και ορισμένων φυσικών ή τεχνητών υλικών, που προσδίδουν στο τσιμέντο ωφέλιμες ιδιότητες.

Το 2010, ο Όμιλος TITAN κατανάλωσε 42.919TJ υπό τη μορφή θερμικής ενέργειας για παραγωγή κλίνκερ και τσιμέντου. Η παρατηρούμενη αύξηση στη συνολική κατανάλωση θερμικής ενέργειας, σχεδόν κατά 15,9% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ήταν αποτέλεσμα της αύξησης του όγκου της παραγωγής με την λειτουργία των δύο νέων γραμμών, στο Beni Suef της Αιγύπτου και στην Αλβανία. Η μέση κατανάλωση ωστόσο διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα με το 2009, δηλαδή 3.533MJ/τόνο κλίνκερ (σχήμα 4.8).

Σχήμα 4.8

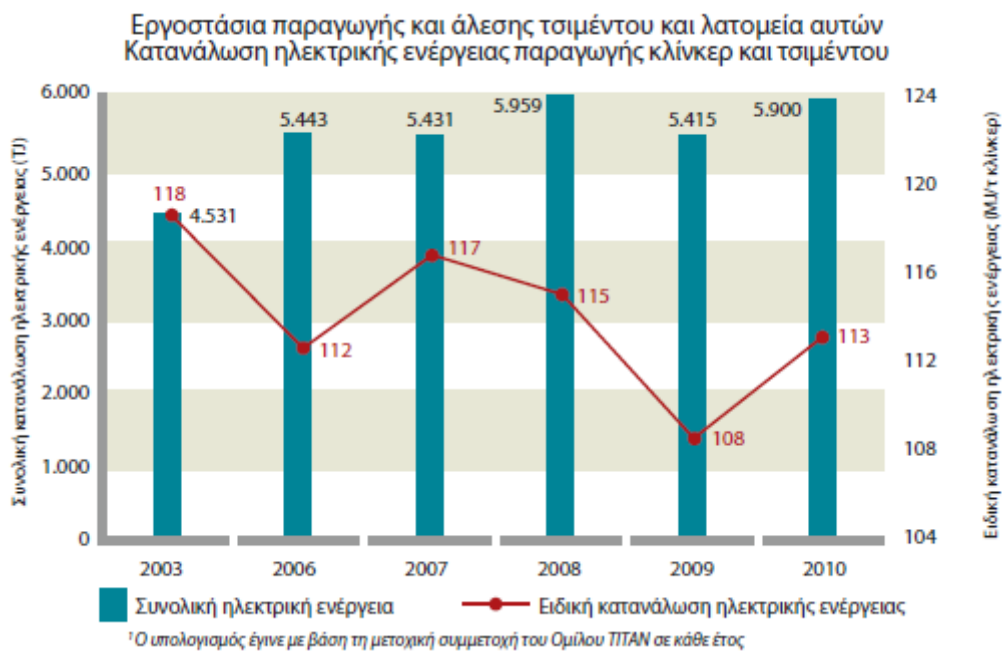
Η μεγαλύτερη πηγή θερμικής ενέργειας (98,6% σε θερμικό ισοδύναμο) προέρχεται από τις συμβατικές πηγές θερμικής ενέργειας όπως ο άνθρακας, ο πετρελαϊκός άνθρακας, το μαζούτ και το φυσικό αέριο. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από εναλλακτικά καύσιμα. Η ποσοστιαία συνεισφορά των εναλλακτικών καυσίμων (σε θερμική βάση) μειώθηκε από 1,53% το 2009 σε 1,43% το 2010. Μολονότι η χρήση των εναλλακτικών καυσίμων σημείωσε αύξηση σε όλα τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν τέτοια καύσιμα, η εισαγωγή δύο νέων γραμμών παραγωγής που λειτουργούν αποκλειστικά με ορυκτά καύσιμα είχε αρνητικό αποτέλεσμα στις συνολικές επιδόσεις του Ομίλου.

Ο Όμιλος TITAN στοχεύει να αντικαταστήσει τα συμβατικά καύσιμα με εναλλακτικά καύσιμα και, όπου αυτό είναι δυνατό, με καύσιμα με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα (βιομάζα), ελαχιστοποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το αποτύπωμα του CO₂.

4.9 ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το 2010, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από τα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου του Ομίλου και τα λατομεία τους ήταν 1.639GWh (5.900TJ). Η περίπου κατά 9% αύξηση σε σύγκριση με το 2009, οφείλεται στην αύξηση του όγκου παραγωγής. Η μέση ειδική κατανάλωση αυξήθηκε μόνο κατά 4,2% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος λόγω της διαφοροποίησης του λόγου κλίνκερ προς τσιμέντο. Στο παρακάτω σχήμα(4.9) μας δίνεται η δυνατότητα σύγκρισης με τα ποσά των τελευταίων πέντε ετών.

Σχήμα 4.9

Η εγκατάσταση εξοπλισμού προηγμένης τεχνολογίας, όπως χαμηλής ενέργειας κατακόρυφοι μύλοι άλεσης ή κινητήρες με μετατροπείς ρεύματος, κατέστησαν δυνατή την αναλογική μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

4.10 ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ

Το 2010 χρησιμοποιήθηκαν 21,3 εκατ. τόνοι πρώτων υλών (σε ξηρή βάση) για τη συνολική παραγωγή τσιμέντου. Περίπου 5,3% όλων των πρώτων υλών (1,1 εκατ. τόνοι – ξηρή βάση) ήταν εναλλακτικές πρώτες ύλες, κυρίως υποπροϊόντα και απορρίμματα άλλων κλάδων, όπως ιπτάμενη τέφρα, πυριτική τέφρα, σκωρία υψικαμίνων και βιομηχανική γύψος. Τα υπόλοιπα

20,2 εκατ. τόνοι (σε ξηρή βάση) ήσαν φυσικά υλικά από εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες. Σε σύγκριση με το 2009, η κατανάλωση εναλλακτικών πρώτων υλών, τόσο ως ποσότητα όσο και ως ποσοστό των συνολικών πρώτων υλών, μειώθηκε λόγω των ειδικών συνθηκών των αγορών, αφενός της μείωσης της παραγωγής σε Ελλάδα και Η.Π.Α, εξαιτίας της πρόσφατης οικονομικής ύφεσης, αφετέρου της αύξησης της παραγωγής σε Αίγυπτο και Τουρκία.

4.11 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ – ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ – ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (3R)

Ο περιορισμός της κατανάλωσης, η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των πρώτων υλών, της ενέργειας και των απορριμμάτων αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής του Ομίλου για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Όλες οι εταιρίες του Ομίλου, έχουν σχεδιάσει και εφαρμόζουν πρακτικές περιορισμού, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης. Οι πρώτες ύλες και τα ενδιάμεσα προϊόντα που απορρίπτονται από την παραγωγή ανακτώνται με ειδικά συστήματα και μετά από επεξεργασία διαχωρισμού ξένων σωμάτων, επαναπροωθούνται στην διαδικασία παραγωγής.

Η ανακύκλωση των υλικών είναι ο τρίτος πυλώνας του τρίπτυχου «περιορισμός-επαναχρησιμοποίηση- ανακύκλωση» και εφαρμόζεται σε όλο τον Όμιλο με οργανωμένα προγράμματα συλλογής και ανακύκλωσης υλικών και απορριμμάτων, ενώ ο TITAN είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Ανάκτησης και Ανακύκλωσης. Όπου είναι εφικτό τα προς ανακύκλωση υλικά, αξιοποιούνται μέσα στις εγκαταστάσεις του Ομίλου. Στις εγκαταστάσεις της εταιρίας στις Η.Π.Α., ανακυκλώνεται το επιστρεφόμενο σκυρόδεμα στην παραγωγή τσιμεντόλιθων και άλλων εφαρμογών σκυροδέματος.

Στις περιπτώσεις που η ανακύκλωση δε μπορεί να ολοκληρωθεί εσωτερικά, τα απορρίμματα προωθούνται σε εξειδικευμένες και ειδικά αδειοδοτημένες εταιρίες. Μεταξύ των υλικών που συλλέγονται για ανακύκλωση συμπεριλαμβάνονται σίδηρος και αλουμίνιο, μπαταρίες αυτοκινήτων, χρησιμοποιημένα λιπαντικά, ηλεκτρικές συσκευές, ηλεκτρονικός εξοπλισμός, χαρτί, μπαταρίες για οικιακή χρήση, και μελάνι εκτυπωτών και φωτοαντιγραφικών συσκευών.

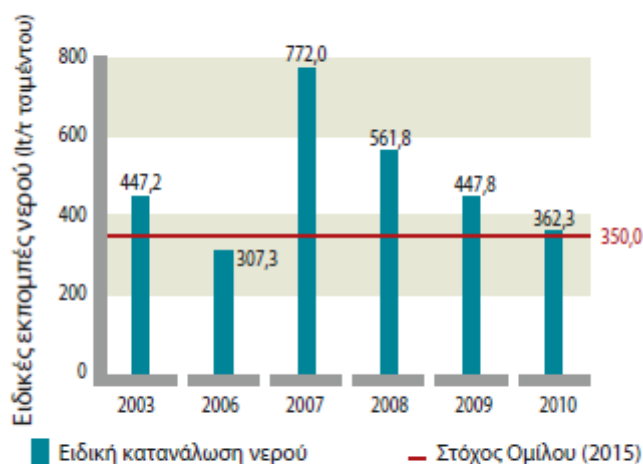
4.12 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΕΡΟΥ

Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής του Ομίλου, το 2007 ξεκίνησε την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης της κατανάλωσης του νερού σε όλα

τα εργοστάσια τσιμέντου που ανήκουν καθ' ολοκληρίαν στον Όμιλο, με σκοπό αυτό να ολοκληρωθεί έως το 2012. Το 2010 η ειδική κατανάλωση νερού ήταν περίπου 362,3 λίτρα/τόνο τσιμέντου. Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, η κατανάλωση νερού μειώθηκε κατά 19,1%, ενώ στόχος του Ομίλου είναι ο περιορισμός της κατανάλωσης σε 350 λίτρα/τόνο τσιμέντου μέχρι το 2015. τα παραπάνω αποτυπώνονται και στο παρακάτω διάγραμμα:

Σχήμα 4.12

**Εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου
Κατανάλωση νερού^{1,2}**

¹ Ο υπολογισμός βασίστηκε στη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN τη συγκεκριμένη χρονιά

² Ο στόχος του Ομίλου υπολογίστηκε με βάση τη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN το έτος 2009.

Ως βασικό μέλος της πρώτης Ομάδας Εργασίας για το Νερό που συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2011 στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας CSI του WBCSD, οι προσπάθειές σε αυτόν τον τομέα επικεντρώνονται στα εξής:

- Αναθεώρηση των βασικών δεικτών επίδοσης για το νερό (KPI's) και έλεγχος επιρροής σε όλους τους συντελεστές παραγωγής αξιοποιώντας την υφιστάμενη εμπειρία και τα σχετικά εργαλεία που έχει ήδη αναπτύξει για το σκοπό αυτό το WBCSD. Κοινός στόχος είναι η ενσωμάτωση αυτών των δεικτών στη λειτουργία των επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη οδηγιών για την αξιολόγηση κινδύνων που σχετίζονται με το νερό. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα απέφεραν τα πρώτα θετικά αποτελέσματα σε δύο από τα εργοστάσια τσιμέντου του Ομίλου, στο Usje της Π.Γ.Δ.Μ. και στη Zlatna Panega της Βουλγαρίας.

Η λειτουργία ενός βελτιωμένου συστήματος παρακολούθησης και η επένδυση στα συστήματα καθαρισμού και ανακύκλωσης του νερού, καθώς και η αναβάθμιση του δικτύου διανομής είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης νερού περισσότερο από 60%.

Στο εργοστάσιο του Pennsuco (Φλόριντα, Η.Π.Α), ο Όμιλος TITAN έκανε μια λεπτομερή χαρτογράφηση της χρήσης νερού, η οποία περιλαμβάνει, πέραν της κατανάλωσης νερού, την υδρογεωλογία και τη διαμόρφωση του υδροφόρου ορίζοντα, στοχεύοντας στην αξιολόγηση της αποτελεσματικής «ανακυκλοφορίας» του νερού που χρησιμοποιείται στις διάφορες λειτουργίες (εργοστάσιο τσιμέντου, παραγωγή αδρανών υλικών, ετοίμου σκυροδέματος και τσιμεντόλιθων).

4.13 ΣΚΟΝΗ

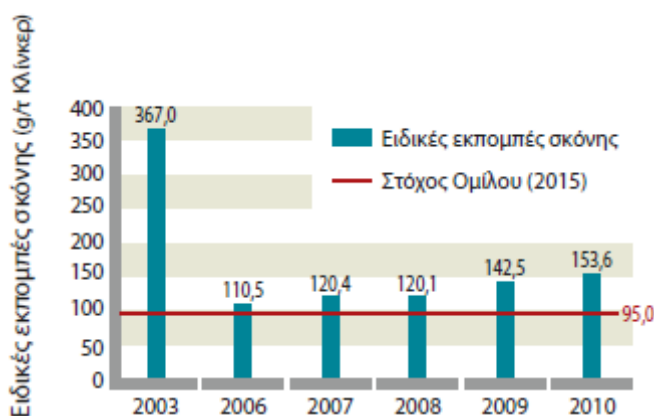
Η σκόνη είναι σημαντικός βιομηχανικός παράγοντας ρύπανσης του περιβάλλοντος. Στα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου, η κυριότερη εστία εκπομπής σκόνης είναι η παραγωγική διαδικασία. Αιωρούμενη σκόνη δημιουργείται ωστόσο και κατά τη μεταφορά των υλικών.

Η συνεχής μέτρηση και παρακολούθηση των εκπομπών αιωρούμενης σκόνης δεν είναι εφικτή. Ο Όμιλος υλοποιεί ένα πρόγραμμα περιοδικών μετρήσεων τόσο για να διαφυλάξει την υγεία των εργαζομένων όσο και για να περιορίσει στο ελάχιστο τις επιπτώσεις στις γειτονικές περιοχές. Πρόσθετη μέριμνα λαμβάνεται για τη διασφάλιση της σωστής συντήρησης και της βέλτιστης λειτουργίας των μηχανημάτων και του εξοπλισμού, καθώς και για την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τη μεταφορά υλικών τόσο στο χώρο του εργοστασίου όσο και έξω από αυτόν.

Όπως φαίνεται και στο σχήμα 4.13, ο 2010 οι συνολικές εκπομπές σκόνης ήταν 1.866 τόνοι, ενώ οι ειδικές εκπομπές ήταν 153,6g/τόνο κλίνκερ. Ο αναθεωρημένος στόχος για το 2015 είναι να περιορισθεί η εκπομπή σκόνης σε 95g/τόνο κλίνκερ.

Σχήμα 4.13

Εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου
Εκπομπές σκόνης^{1,2}

¹ Οι ειδικές εκπομπές κάθε χρονιάς υπολογίστηκαν με βάση τη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN το έτος 2009.

² Ο στόχος του Ομίλου υπολογίστηκε με βάση τη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN το έτος 2009.

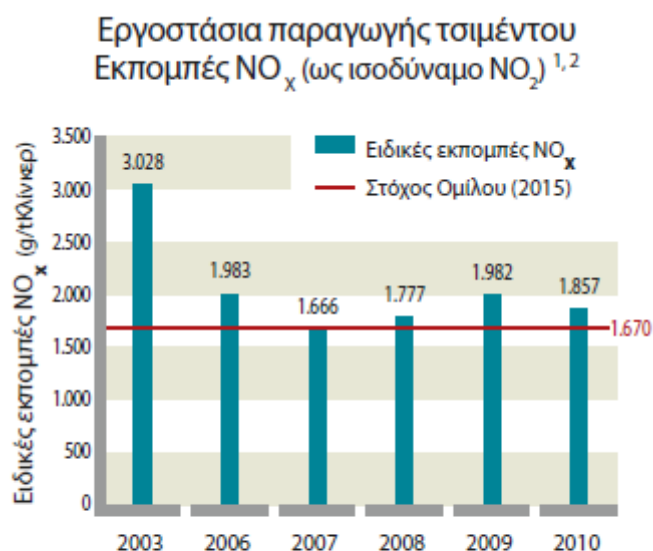
Ο Όμιλος TITAN έκανε σημαντικές επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες για να μειώσει τις εκπομπές αυτές.

4.14 ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ

4.14.1 ΕΚΠΟΜΠΗ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΑΖΩΤΟΥ (NO_x)

Η καύση σε υψηλές θερμοκρασίες οδηγεί στη δημιουργία και εκπομπή οξειδίων του αζώτου (NO_x). Επιστημονικές μελέτες έχουν καταδείξει ότι το άζωτο οδηγεί στη δημιουργία όξινης βροχής και αιθαλομίχλης. Το 2010, οι εκπομπές NO_x ήταν 22.561 τόνοι, ενώ οι ειδικές εκπομπές ήταν 1.857g/τόνο κλίνκερ.

Σχήμα 4.14.1

¹ Οι ειδικές εκπομπές υπολογίζονται βάσει της παραγωγικής δυναμικότητας του Ομίλου TITAN το 2009.

² Ο στόχος του Ομίλου υπολογίστηκε με βάση τη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN το έτος 2009.

Όπως και στην περίπτωση των εκπομπών σκόνης, οι εκπομπές αυτές ήταν εντός των ορίων που καθορίζονται στους περιβαλλοντικούς όρους των επιμέρους αδειών λειτουργίας.

Ο αναθεωρημένος στόχος του Ομίλου TITAN για το 2015 είναι ο περιορισμός των εκπομπών αυτών σε 1.670g/τόνο κλίνκερ, ή μείωση κατά 45% σε σύγκριση με το 2003, που ήταν 3.028g/τόνο κλίνκερ.

4.14.2 ΕΚΠΟΜΠΗ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ (SO_x)

Η παρουσία θείου (S) στις πρώτες ύλες, είναι η πρωταρχική πηγή εκπομπών οξειδίων του θείου (SO_x), οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη δημιουργία όξινης βροχής. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας να περιορισθούν οι εκπομπές αυτές στο ελάχιστο δυνατό.

Το 2010 οι εκπομπές SO_x ήταν 2.567 τόνοι, ενώ οι ειδικές εκπομπές ήταν 211,3g/τόνο κλίνκερ. Για μια ακόμη χρονιά, σε πολλά εργοστάσια του Ομίλου, οι εκπομπές SO_x ήταν αμελητέες, ενώ σε κάθε περίπτωση ήταν πολύ χαμηλότερες από εκείνες που επιτρέπουν οι περιβαλλοντικοί όροι των αδειών λειτουργίας.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις νέες εξαγορές, τις αλλαγές μετοχικής σύνθεσης και τις νέες γραμμές παραγωγής που άρχισαν να λειτουργούν το 2004, ο αναθεωρημένος στόχος του Ομίλου TITAN για τις εκπομπές SO_x είναι 240g/τόνο κλίνκερ, με ορίζοντα επίτευξης έως το 2015. Οι παραπάνω τιμές αποτυπώνονται και στο διάγραμμα 4.14.2:

Σχήμα 4.14.2

¹ Οι ειδικές εκπομπές υπολογίζονται βάσει της παραγωγικής δυναμικότητας του Ομίλου TITAN το 2009.

² Ο στόχος του Ομίλου υπολογίστηκε με βάση τη μετοχική συμμετοχή του Ομίλου TITAN το έτος 2009.

Στόχος του Ομίλου είναι να διατηρήσει και να βελτιώσει στο μέλλον, τις ήδη καλές επιδόσεις του στον τομέα αυτό.

4.15 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Ο ΤΙΤΑΝ έχει αναλάβει σχετική δράση για την προστασία της βιοποικιλότητας τόσο σε παγκόσμιο και κλαδικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο της συλλογικής κλαδικής προσπάθειας με την Πρωτοβουλία CSI, δύο βασικοί δείκτες μέτρησης των επιδόσεων (KPIs) υιοθετήθηκαν και ενσωματώθηκαν στους ετήσιους απολογισμούς, μετά από σχετική διαβούλευση. Οι δείκτες αυτοί, εξειδικεύουν και αντικαθιστούν τους συναφείς δείκτες του GRI, αποδίδοντας καλύτερα τις ιδιαιτερότητες του κλάδου και ορίζονται ως εξής:

KPI 1: Αριθμός ενεργών λατομείων που βρίσκονται εντός, περιλαμβάνουν ή είναι παρακείμενα, σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως υψηλής αξίας βιοποικιλότητας (όπως ορίζονται από το GRI EN11).

KPI 2: Ποσοστό (%) των εγκαταστάσεων με υψηλή αξία βιοποικιλότητας (σύμφωνα με το KPI 1), όπου υλοποιούνται σχέδια διαχείρισης της βιοποικιλότητας.

Σύμφωνα με αυτούς τους δείκτες, ο αριθμός των ενεργών λατομείων του Ομίλου ΤΙΤΑΝ που περιλαμβάνονται ή γειτονεύουν με περιοχές υψηλής αξίας βιοποικιλότητας, ανέρχεται σε πέντε λατομεία συνολικά, έναντι τριών που είχαν αναφερθεί το 2009. Η διαφορά αυτή

οφείλεται στην εξαγορά δύο νέων λατομείων στην Ελλάδα, που βρίσκονται εντός μιας προστατευμένης περιοχής από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura της Ε.Ε.

Οι πρωτοβουλίες του ΤΙΤΑΝΑ για την προστασία της βιοποικιλότητας σε τοπικό επίπεδο καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δράσης, όπως είναι η εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων, την ανάπτυξη προγραμμάτων αποκατάστασης λατομείων και την διάδοση βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης της βιοποικιλότητας, όπως περιγράφεται παρακάτω.

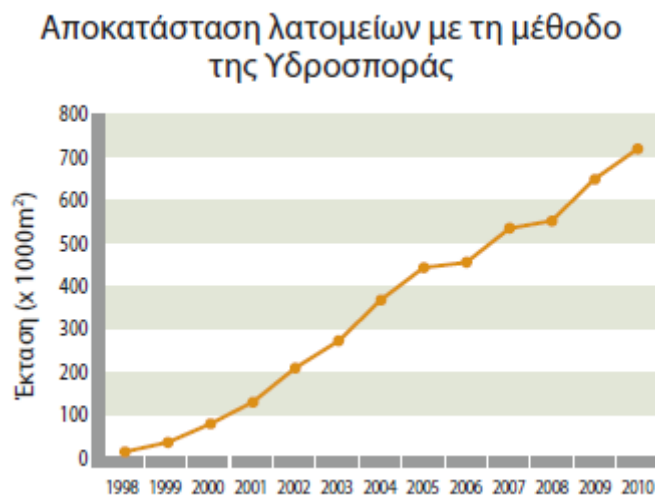
Αποκαθιστά συστηματικά τις περιοχές των παραλίμνιων ζωνών στις λίμνες που δημιουργούνται από την εξόφληση των λατομείων και στα παρακείμενα έλη, απομακρύνοντας τα εξωτικά είδη δένδρων και αποκαθιστώντας την ενδημική χλωρίδα. Ταυτόχρονα, λαμβάνει ειδική μέριμνα για όλα τα είδη πανίδας που εντοπίζονται και ειδικότερα για εκείνα που θεωρούνται προστατευόμενα (πχ. την προστασία της οχιάς της Μήλου και της μεσογειακής φώκιας). Ο ΤΙΤΑΝ παράλληλα προωθεί συστηματικά τη δενδροφύτευση και την αποκατάσταση περιοχών, τόσο εντός των λατομείων, όσο και σε περιοχές υπό αναδάσωση. Ο συνολικός αριθμός δένδρων που έχουν φυτευτεί μέχρι σήμερα, μόνο στην Ελλάδα, ανέρχεται σε 1.650.000 δένδρα. Εντυπωσιακή είναι η καμπύλη απεικόνισης της πορείας μέχρι να φτάσει σ' αυτόν τον αριθμό, ανά πενταετία (σχήμα 4.15).

Σχήμα 4.15 α

Επιπροσθέτως, έχουν αποκατασταθεί περισσότερα από 700 στρέμματα με τη μέθοδο της «υδροσποράς»*, από το 1999 έως και το 2010.

Σχήμα 4.15 β

* Κατά την μέθοδο της υδροσποράς, με την βοήθεια ειδικού μηχανήματος, αναμειγνύουμε σπόρους φυτών που θέλουμε να εγκαταστήσουμε, με συγκολλητικές, οργανικές ουσίες, εδαφοβελτιωτικά, ειδικά λιπάσματα και άλλα, και τα ψεκάζουμε στην προεπιλεγμένη επιφάνεια. Η μέθοδος της υδροσποράς εφαρμόζεται κυρίως σε πλαγιές με μικρή ή μεγάλη κλίση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Ιστοσελίδα του Ομίλου TITAN

www.titan.gr

- «Όμιλος TITAN- Κώδικας δεοντολογίας και συμπεριφοράς για προμήθειες» 2η Έκδοση Σεπτέμβριος 2008
- TITAN «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης 2010» (CSR)
- TITAN «Ετήσιος Απολογισμός 2011»
- «Εταιρικές αξίες & κώδικας δεοντολογίας ομίλου TITAN» Ιούλιος 2010
- TITAN «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και βιώσιμης ανάπτυξης» (CSR) 2011

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

***ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ***

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι ουσιαστικά και ο λόγος τής δημιουργίας αυτής τής εργασίας ,δηλαδή οι τρόποι εφαρμογής και οι κατευθυντήριες γραμμές προς την πράσινη επιχειρηματικότητα και την βιώσιμη ανάπτυξη. Έτσι, θα αναφέρουμε κάποιες ιδέες για πράσινες επιχειρήσεις και διάφορα επαγγέλματα, καθώς και κάποια προγράμματα χρηματοδότησης για πράσινες επενδύσεις. Ακόμη, θα αναφερθούμε σε τρόπους βελτίωσης της λειτουργίας των ΜΚΟ, των διαχειριστικών φορέων, των ΜΜΕ, του κράτους και της αυτοδιοίκησης, με στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν κατά την υλοποίηση μιας τέτοιας επένδυσης. Τέλος, θα αναλυθεί το κατά πόσο είναι εφικτό το χρηματικό αλλά και οικολογικό κέρδος για μια επιχείρηση και το περιβάλλον αντίστοιχα, παίρνοντας ως παράδειγμα, την αναλυθείσα στο τέταρτο κεφαλαίο επιχείρηση ΤΙΤΑΝ.

5.2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΜΚΟ

Υπάρχουν δύο σοβαρά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στον τομέα των μη κυβερνητικών οργανώσεων: Το πρώτο αφορά την γραφειοκρατική ανάπτυξη, η οποία πρέπει να περιορισθεί. Αυτό το πρόβλημα είναι ένα γενικότερο πρόβλημα στις αναπτυσσόμενες οικονομικές μονάδες, καθώς αυξάνει το λειτουργικό κόστος και την λειτουργική δαπάνη για την συντήρηση και την επιχειρησιακή και οικονομική βιωσιμότητα, των οργανισμών αυτών. Το δεύτερο πρόβλημα είναι η ανάγκη για διεύρυνση των ορίων της διαβούλευσης και για θεσμική κατοχύρωσή της μέσα στο πλαίσιο του πολυμερούς σχήματος για την βιώσιμη ανάπτυξη και την τοπική δράση. Παράλληλα μέσα σε αυτή τη διαβούλευση οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, πρέπει και μπορούν, να είναι θεματοφύλακες διάχυσης πληροφορίας, περιορισμού των αποκλεισμών και ενός πνεύματος συνεργασίας και αμοιβαιότητας, ώστε να τεκμηριώνουν τον ποιοτικό χαρακτήρα τους μέσα στην δημοκρατική κοινωνία τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και ευρωπαϊκά.

5.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ-ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Ο εκάστοτε διαχειριστικός φορέας θα πρέπει να αναπτύσσεται οικονομικά και ταυτόχρονα να λειτουργεί σαν αναπτυξιακή συνιστώσα, που δεν θα παρεμβαίνει στη φύση, αλλά που θα υλοποιεί τις δυο απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτές οι απαιτήσεις είναι:

- i. Ο σκληρός πυρήνας της αποσύμπλεξης - αποσύνδεσης από τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα ή και τις παρενέργειες του τριτογενούς τομέα για το περιβάλλον και τη φύση. Δηλαδή η απουσία υλικών ροών και δράσεων. Εδώ πρέπει να εξαιρέσουμε την κεντρική υποδομή του φορέα και τα τεχνολογικά συστήματα.
- ii. Η παράλληλη ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στο σύνολο των επιχειρηματικών δράσεων και των τομέων τους.

Παράλληλα, το κόστος λειτουργίας των διαχειριστικών φορέων, πρέπει να μπορεί να ελαχιστοποιείται σε σχέση πάντα με την απόδοσή τους. Αυτό σημαίνει εσωτερικές στρατηγικές και εσωτερικές οικονομικές προσεγγίσεις, που θα είναι καινοτόμες και εργονομικά λειτουργικές.

Στόχος πρέπει να είναι οι διαχειριστικοί φορείς να μπορέσουν να αποτελέσουν σταδιακά, όργανα τοπικής πολιτικής και θεσμικής σημασίας και δυναμικής, αποδεκτά από τις τοπικές κοινωνίες και τις άλλες αρχές, έτσι ώστε να αποτελούν οργανικά μέλη τους, με τα οποία θα συνηθίσουν να συνυπάρχουν οι τοπικές κοινωνίες και αγορές, αποδίδοντάς τους ό,τι μπορεί να θεσμοθετηθεί μέσα από διάλογο, ως ανταποδοτικό πόρο.

5.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΜΕ

Οι προτάσεις για την ύπαρξη προγραμμάτων που μέρος τους αποτελούν και τα ΜΜΕ είναι πολλές, καθώς και οι τρόποι που μπορούν να συμβάλουν τα ΜΜΕ στην ενημέρωση του συνόλου των πολιτών. Επιλέγοντας κάποιες, οι οποίες έχουν διατυπωθεί και αφορούν τις προστατευόμενες φυσικές περιοχές σας αναλύουμε τα παρακάτω:

Υπάρχει σημαντική ανάγκη να υπάρξει ένα διαρκές πρόγραμμα «Δημοσιογράφοι, Μέσα Ενημέρωσης, Φύση και Περιβάλλον». Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να συνεργαστεί και με ομοειδείς δράσεις των ΜΚΟ που ήδη υφίστανται, όπως για παράδειγμα της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, το οποίο να συνδέεται αφενός με σεμινάρια και αφετέρου με ξεναγήσεις τοπικών, εθνικών και διεθνών μέσων μαζικής ενημέρωσης στις προστατευόμενες περιοχές με συνέργεια από τον τουριστικό κλάδο της προβολής.

Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος πρέπει να δημιουργηθούν:

- i. ένα Δίκτυο Δημοσιογράφων για τη Φύση.
- ii. ένα σύστημα αναφορών και επικοινωνίας για τις προστατευόμενες περιοχές.

Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να συνδυαστεί με εθελοντικές συμφωνίες στον τομέα της επικοινωνίας, όπως συνηθίζεται να αναπτύσσονται πρακτικές θεματικές για το περιβάλλον αλλά και γενικότερα για την κοινωνία, στη βάση της εταιρικής κοινωνικής περιβαλλοντικής ευθύνης των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Σε αυτή την περίπτωση οι τηλεοπτικοί, έντυποι και ραδιοτηλεοπτικοί επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργήσουν και σαν διαμορφωτές γνώμης αλλά και σαν χορηγοί. Είναι πρωτοποριακό και σημαντικό ζήτημα η επίτευξη μιας ανάπτυξης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για το περιβάλλον στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Έτσι θα γίνει δυνατή η δημιουργία ενός ευρύτερου «Ταμείου για τη Φύση», για τους Διαχειριστικούς Φορείς και για τις μη Κυβερνητικές Οργανώσεις» και θα δημιουργηθεί μια εσωτερική δυναμική και στα μέσα επικοινωνίας τα οποία θα είναι ανοιχτά σε δράσεις εθελοντισμού και ευαισθητοποίησης. Κάτι αντίστοιχο, έχει πετύχει σε παγκόσμια κλίμακα, ο διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός, WWF.

Στο πακέτο της εταιρικής περιβαλλοντικής ευθύνης για το περιβάλλον των μέσων επικοινωνίας μπορεί να συμπεριληφθούν οι εκπομπές για τα νέα της φύσης και η αφιέρωση ενός ειδησεογραφικού χρόνου παράλληλα με την παραγωγή ντοκυμανταίρ για όλες τις προστατευόμενες περιοχές, ξεκινώντας από τις περιοχές που υπάγονται σε διαχειριστικούς φορείς. Επίσης το Σεμινάριο και το Δίκτυο των Δημοσιογράφων για τη Φύση θα είναι ένας διαρκής βραχίονας για την έγκυρη και έγκαιρη επικοινωνία και ενημέρωση για τη φύση.

- Παράλληλα, μπορούμε να έχουμε μια ευρύτερη γκάμα προϊόντων, όπως ένα πανελλαδικό σποτ για τους διαχειριστικούς φορείς και τις προστατευόμενες περιοχές, ή και τοπικά σποτ, όχι μόνο σε σχέση με τη φύση αμιγώς, αλλά ευρύτερα και με το περιβάλλον. Αυτό μπορεί να συνδεθεί και με υλικό για τα νερά, την ενέργεια, την ανακύκλωση κτλ.
- Όμως πρέπει να εξετάσουμε, την ανάγκη δόμησης μιας τοπικής, καλής πρακτικής επικοινωνίας, όπως και την ανάγκη ύπαρξης ενός σεμιναρίου επικοινωνίας για τους διαχειριστικούς αλλά και λοιπούς φορείς θεματικής περιβαλλοντικής πολιτικής, (πχ ΜΚΟ).

- Νομίζουμε ότι είναι καιρός πια, καθώς το περιβάλλον είναι μια από τις τρεις μεγάλες συνιστώσες για την ολοκλήρωση της εθνικής ανάπτυξης, να θεσμοθετηθεί μια ετήσια εκδήλωση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρωθυπουργό, παράλληλα με τους συναρμόδιους υπουργούς, και με τη συμμετοχή των διαχειριστικών φορέων, των φορέων θεματικής περιβαλλοντικής πολιτικής και όλων των εταίρων του περιβάλλοντος, ώστε να αναδειχθεί το κύρος της περιβαλλοντικής συνιστώσας, με τον πλέον επίσημο πολιτειακό και πολιτικό τρόπο.
- Μια επίσης πανελλαδικής δυναμικής δράση, θα ήταν μια ετήσια κοινή συνέντευξη όλων των προέδρων των διαχειριστικών φορέων και μια επίσης ανάλογη τηλεματική διάσκεψη των προστατευόμενων περιοχών.
- Το ζήτημα όμως του περιβάλλοντος είναι πολυθεματικό και γι' αυτόν τον λόγο πρέπει να υπάρξουν επιμέρους πρακτικές προσέγγισης στην τουριστική αγορά, στις παραγωγικές ομάδες πληθυσμού, και στις επιχειρήσεις. Παράλληλα πρέπει να ξεκινήσει ένας ενημερωτικός κύκλος συναντήσεων υπηρεσιακών και φορέων.

Θα προχωρήσουμε σε τρεις δυναμικές δραστηριότητες που μπορούν να αναπτύξουν μια δυναμική επικοινωνιακή πολιτική για το περιβάλλον, τις εξής:

- Τη λειτουργία της τέχνης σαν παράγοντα επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης π.χ. του κινηματογράφου, της φωτογραφίας κ.ο.κ.
- Μια εθνική υπηρεσία κέντρου κλήσεων και αρωγής και έναν επίσης ιστοχώρο για την προστασία της φύσης και των ζώων.
- Ένα διακηρυκτικό φυλλάδιο για την προστατευόμενη περιοχή και την τοπική ανάπτυξη, που μπορεί να είναι σημαντικό εργαλείο για κάθε διαχειριστικό φορέα.

Το ουσιαστικό στην επικοινωνιακή πολιτική βρίσκεται στην αναγκαιότητα της διαλεκτικότητας του μηνύματος, το marketing δηλαδή της επικοινωνίας πρέπει να είναι ανοικτό, διπολικό, με ευρύτητα που να περιέχει τις ακόλουθες δυαδικές οπτικές γωνίες: τη τεχνοκρατική και προσωπική προσέγγιση και σχέση, τη συναισθηματική και τη λογική, την ουσιαστική και τη διαπραγματευτική, την αισθητική και λειτουργική, την τοπική και οικουμενική, την ηθική και την αμερόληπτη ή αντικειμενική. Αυτές οι διπολικές συνιστώσες μπορούν να αναδείξουν στην κοινή γνώμη το περιβάλλον σαν ελκυστικό ζήτημα ευαισθησίας και συμμετοχής. Το επικοινωνιακό marketing της πράσινης επιχειρηματικότητας συνδέει την

επιχειρηματικότητα καθαυτή με το περιβάλλον και την προστασία της φύσης και από αυτό προσδοκά ωφέλεια από το καταναλωτικό κοινό. Αυτό το marketing των πράσινων επιχειρήσεων έχει αυξημένες προδιαγραφές για την επιτυχία του και για την ώρα βγαίνει έξω από αυτή τη χορηγική θεώρηση και την εταιρική κοινωνική ευθύνη των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Σ' αυτό το πεδίο οι επιχειρήσεις σε κάθε περιοχή μπορούν να λειτουργήσουν με οικονομίες κλίμακας ή μπορούν να συνδυάσουν την προβολή τους και να διαμορφώσουν πολύμορφα συστήματα επικοινωνίας.

Μηνύματα επικοινωνίας όλων των τομέων, του δημόσιου, του κοινωνικού και του ιδιωτικού, έχουν διαφορετικούς όρους χρηματοδότησης. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι τα κοινωνικά μηνύματα των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων έχουν ένα ειδικό καθεστώς μέσω του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, ενώ παράλληλα τα μηνύματα του δημόσιου τομέα και του ιδιωτικού μπορούν και αντλούν πόρους και από το 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μέσα από τις προβλεπόμενες δαπάνες δημοσιότητας, αν και όχι πάντα. Έτσι σε κάποιες περιπτώσεις δεν καλύπτεται το κόστος παραγωγής ενός επικοινωνιακού μηνύματος, αλλά καλύπτεται η προοπτική της μετάδοσής του. Σε άλλες περιπτώσεις μπορούν να καλύπτονται και τα δυο ή με όρους αμοιβής ή ακόμα μπορεί να υπάρξει και η περίπτωση των χορηγών επικοινωνίας που επιλέγουν την στρατηγική της ανταποδοτικής παροχής μέσα από τη διαμόρφωση του επικοινωνιακού τους προφίλ σε σχέση με το περιβάλλον. Συχνά τη δημοσιότητα μπορούν και την υποστηρίζουν εταιρείες που ανήκουν στον κύκλο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, επειδή θεωρούν την προβολή δράσεων συναφών με το περιβάλλον έμμεση διαφήμιση. Εδώ μπαίνουν και ζητήματα επιλογής και αξιολόγησης ηθικής για το επικοινωνιακό σενάριο και την επικοινωνιακή στρατηγική σε σχέση με το περιβάλλον.

Χρήσιμο είναι στη διαβούλευση για κοινές δραστηριότητες να συμπεριληφθούν και οι εμπειρίες από προγενέστερες εκδηλώσεις και από εκδηλώσεις όπως ο «Ορεινός Αύγουστος», που έχουν μια σχετικά σταθερή πορεία στον χρόνο. Ο «Ορεινός Αύγουστος» είναι μια διακαναλική περιφερειακή εκδήλωση, με έναν ή δυο κεντρικούς, εθνικής εμβέλειας, διακαναλικούς εταίρους, που αναφέρεται σε θέματα ορεινών περιοχών.

Προτείνουμε:

- Να υπάρξει αντίστοιχα μια συνθετικότερη προσέγγιση από τον «Ορεινό Αύγουστο», αλλά επίσης και μια ένταξη της επικοινωνίας των προστατευόμενων περιοχών μέσα σε υφιστάμενες διακαναλικές εκδηλώσεις όπως ο «Ορεινός Αύγουστος».

- Να αναδειχθεί μια σταθερή συνεργασία με το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με το Ευρωκοινοβούλιο σε σχέση με το διακαναλικό μήνυμα και τη διακαναλική εκπομπή για τις προστατευόμενες περιοχές, ώστε να ανοιχτεί αυτή η δυναμική και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και να αυξηθεί το κύρος και η αποτελεσματικότητα του διαλόγου στο εσωτερικό της επικράτειας.

Κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση έχει κάνει ο τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΪ, με την εκπομπή «ΣΚΑΪ NEWS», που μέσα σε λίγα λεπτά αναφέρει όλα τα νέα για το περιβάλλον, από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο. Στο οικολογικό αυτό δελτίο παρουσιάζονται πολλές προτάσεις για εξοικονόμηση ενέργειας, παρέχεται ενημέρωση για τις κλιματολογικές αλλαγές, για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και όλα όσα θέλει να ξέρει κάθε ευαισθητοποιημένος πολίτης.

Τελειώνοντας, αξίζει να αναφέρουμε και τις κινήσεις που έχουν ήδη γίνει προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός δικτύου δημοσιογράφων για την φύση, με πρωτοβουλίες, τόσο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας για την Φύση (ΕΕΠΦ), όσο και του Συντονιστικού Κέντρου ΜΚΟ. Η ΕΕΠΦ ξεκίνησε ένα πρόγραμμα συνεργασίας με σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι μαθητές εργάζονται σε ένα εικονικό πρακτορείο ειδήσεων που ασχολείται με περιβαλλοντικά θέματα και προβλήματα. Αντίστοιχα, το Συντονιστικό Κέντρο ΜΚΟ, δημιούργησε ένα δίκτυο εθελοντών δημοσιογράφων, το οποίο έκανε την εμφάνισή του στον περιφερειακό τύπο και τώρα διανύει, τα πρώτα του βήματα, ως ξεχωριστή δράση.

5.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΡΑΤΟΣ-ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στη λειτουργία του κράτους και της αυτοδιοίκησης, η αλήθεια είναι ότι αναμφισβήτητα υπάρχει πρόσφορο έδαφος, για πολλές αλλαγές και βελτιώσεις. Οι πιο σημαντικές και πιο εύκολα υλοποιήσιμες προτάσεις αναφέρονται παρακάτω.

- Σε κάθε δήμο να δημιουργηθεί ένα τοπικό πράσινο ταμείο και αυτό να αναπτυχθεί μέσα από τους μηχανισμούς τήρησης ελέγχων και είσπραξης προστίμων, σε περιπτώσεις που δεν τηρούνται οι περιβαλλοντικοί όροι στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Το πράσινο ταμείο μπορεί να συνδυαστεί ταυτόχρονα με πιλοτικές δράσεις και με μια δυναμική προσαρμογής στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί τελικά το περιβαλλοντικό κόστος της περιοχής, των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των καταναλωτικών διαδικασιών.

- Ιδιαίτερα σημαντική θα ήταν μια πολιτική χορηγιών από πλευράς των δήμων, μια πολιτική στήριξης για την βιοποικιλότητα της περιοχής στο εσωτερικό των περιοχών natura.
- Οι αυτοδιοικήσεις μπορούν να υιοθετήσουν προστατευόμενες περιοχές, να πάρουν πρωτοβουλίες ανάδειξης και προβολής και έτσι να φέρουν πιο κοντά την τοπική κοινωνία στην προστασία της φύσης, με το δικό τους κύρος.

5.6 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τα επαγγέλματα που υπάρχουν στον τομέα αυτό είναι πάρα πολλά και καλύπτουν και τους τρεις τομείς της παραγωγής. Σίγουρα όσο εξελίσσεται και αναπτύσσεται ο κλάδος της πράσινης επιχειρηματικότητας θα δημιουργούνται και νέα πιο εξειδικευμένα επαγγέλματα και τομείς δραστηριότητας. Έτσι θέλοντας να προτείνουμε κάποια εξ αυτών με γνώμονα την σημερινή κατάσταση και με βλέψεις για το μέλλον κατηγοριοποιώντας τα σας τα παραθέτουμε ως εξής:

5.6.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ- ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΣΗ

Ένα αναπόσπαστο και σίγουρα κύριο κομμάτι δραστηριότητας είναι αυτό που ασχολείται με την περιβαλλοντική προστασία .κάποια επαγγέλματα που θα σας προτείναμε είναι:

- Εφαρμογές βιοοικολογικής απορρύπανσης & αποδόμησης τοξικών.
- Εταιρείες επεξεργασίας (ανακύκλωσης) και εναλλακτικής διαχείρισης απορριμμάτων ή εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης.
- Επιχειρήσεις απορρύπανσης εδάφους,
- Εταιρικά σχήματα διαχείρισης αποβλήτων και βιολογικών καθαρισμών.
- Εταιρείες οικολογικής – περιβαλλοντικής ανάπλασης πόλεων, δομημένων χώρων και κτιρίων.
- Δημιουργία τεχνοδικτύων natura και αξιοποίηση της «τεχνομάθειας».
- Μονάδες αναπαραγωγής, ανάκτησης και αποκατάστασης και στήριξης τοπικής πανίδας.
- Επιχειρήσεις αποκατάστασης τοπίου και αναδασώσεων με διάφορες μεθόδους (π.χ. υδροσποράς, φουκούκα), εναλλακτικές ή βιομηχανοποιημένες.

- Εταιρείες περιβαλλοντικής αποκατάστασης, δράσης και παρέμβασης (και κοινωνικές επιχειρήσεις).

5.6.2 ΥΔΑΤΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αναπόσπαστο κομμάτι του περιβάλλοντος φυσικά είναι το νερό έτσι τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με την διατήρηση και την προστασία του είναι:

- Συστήματα ανάκτησης νερού και περιβαλλοντικής προστασίας.
- Εταιρικά σχήματα ύδρευσης, άρδευσης και διαχείρισης νερού.
- Τεχνητές λίμνες.
- Επιχειρήσεις απορρύπανσης υπόγειων και επιφανειακών νερών.

5.6.3 ΠΟΛΕΙΣ-ΔΑΣΗ

Η βελτίωση ακόμη και η δημιουργία νέων πόλεων που θα σέβονται το περιβάλλον και την φύση και που τελικά θα πρέπει να αποτελούν μέρος τους θα δώσει ώθηση για νέα επαγγέλματα που κύρια δραστηριότητα θα έχουν:

- Δημιουργία και διαχείριση αγροκτημάτων πόλεων.
- Φάρμες εναλλακτικής διαβίωσης και διακοπών.
- Διαχείριση περιαστικών δασών.

5.6.4 ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Το διαδίκτυο έχει πλέον γίνει κομμάτι της ζωής μας αλλά και εργαλείο σχεδόν της κάθε επιχείρησης έτσι είναι αδύνατον να φανταστούμε μια επιχείρηση χωρίς τη χρήση του.

Βλέπουμε ήδη να αναπτύσσεται:

- Πράσινο δικτυακό εμπόριο.
- Δημιουργία πράσινων ιστοσελίδων και ολοκληρωμένη διαχείριση εικονικού χώρου (στις υποδομές και στους στόχους) – διασύνδεση (και πολιτισμικά) με τον άνθρωπο, την κοινωνία και την φύση. Εναλλακτικός κυβερνοδικτυοχώρος.

5.6.5 ΕΜΠΟΡΙΟ

Στον τομέα του εμπορίου αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει εξάπλωση πολλών επιχειρήσεων και είναι αρκετά κερδοφόρες αν κρίνουμε και από το σύνολο των πολιτών που

ενημερώνεται και επιλέγει τις πράσινες οικολογικές αγορές. Τα ποιο γνωστά και αναπτυσσόμενα επαγγέλματα είναι:

- Πράσινα mini και super markets.
- Εμπορεία και διακίνηση πράσινων προϊόντων.
- Φυτώρια τοπικής χλωρίδας.
- Δικτύώσεις και συνεργασίες πράσινων καταστημάτων - οικολογικές επενδύσεις.

5.6.6 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ

Ως αναφορά τον πρωτογενή τομέα παραγωγής ενδεικτικά επαγγέλματα προς αναφορά είναι τα εξής:

- η βιολογική γεωργία
- η βιολογική κτηνοτροφία
- η αειφορική αλιεία
- η βιολογική μελισσοκομία.
- παραγωγή βιολιπασμάτων (για οικιακή χρήση, κήπους και αγρούς).
- παραγωγή τροφής για βιολογική κτηνοτροφία.

5.6.7 ΒΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο τομέας της βιοενεργείας είναι γνωστός αρκετά χρονιά αλλά πλέον υπάρχουν δοκιμασμένες λύσεις. Αναφορικά επαγγέλματα θα προτείνουμε:

- την Παραγωγή βιοντήζελ και βιοκαυσίμων
- . Παραγωγή και εφαρμογή καυστικής μαγνησίας*.

*καυστική μαγνησία: πρόκειται για αλκάλιο ηπιότερου χαρακτήρα απ' τα συνήθως χρησιμοποιούμενα, κάτι που το καθιστά περισσότερο φιλικό προς το περιβάλλον και το κατατάσσει στα μη επικίνδυνα βασικά αντιδραστήρια, όσον αφορά τα μέτρα ασφάλειας στην διακίνηση και την χρήση του. Μερικές ενδιαφέρουσες περιβαλλοντικές εφαρμογές που μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μαγνησία είναι: Απομάκρυνση Βαρέων Μετάλλων σε Βιομηχανικά Απόβλητα και Όξινης Απορροές Μεταλλείων, Σταθεροποίηση Στερεών Αποβλήτων και Ρυπασμένων Εδαφών με βαρέα μέταλλα.

5.6.8 ΠΡΑΣΙΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ένα κομμάτι επαγγελματικής δραστηριότητας της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι ο χρηματοδοτικός τομέας ένα τμήμα του οποίου έχει αναλυθεί εκτενώς στο τρίτο κεφάλαιο της

παρούσας εργασίας. Σε αυτό τον τομέα μπορεί να υπάρξει διεύρυνση δραστηριότητας, αναφορικά σας προτείνουμε:

- Πράσινες χρονομισθώσεις και παροχές πράσινων υπηρεσιών.
- Πράσινο Leasing και χρηματοπιστωτικές πολιτικές, οικολογικές τράπεζες, πράσινα χαρτοφυλάκια, πράσινες μετοχές και πράσινοι δείκτες εκτίμησης επενδύσεων.

5.6.9 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η τεχνολογία θα πρέπει να είναι μέρος της πράσινης επιχειρηματικότητας για μεγαλύτερη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα. Έτσι κάποια επαγγέλματα που θα δώσουν λύση προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

- Περιβαλλοντικές συμβουλές, πιστοποιήσεις και σχεδιασμοί.
- Εταιρείες παροχής και στήριξης πράσινου λογισμικού και πληροφορίας

5.6.10 ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ-ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ

Το στάδιο που προηγείται της μαζικής παραγωγής και τής χρήσης της πράσινης τεχνολογίας είναι το στάδιο των εφευρέσεων και των ανακαλύψεων. Έτσι προτάσεις μας είναι:

- Εταιρείες οικολογικής δόμησης (κατασκευαστικές και παραγωγικές) και εξομοίωσης των οικείων με το φυσικό περιβάλλον, βιοκλιματικές εφαρμογές, μονώσεις, στεγανώσεις, ταρατσόκηποι.
- Πράσινες (οικολογικές και περιβαλλοντικά φιλικές) ανακαλύψεις και εφευρέσεις για την καθημερινότητα ή την πράσινη βιομηχανία και τεχνολογία.

5.6.11 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Τέλος, σημαντικά θεωρούμε και τα επαγγέλματα που έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα προς το ευρύ κοινό, που συνήθως επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, κυρίως εξωτερικούς, που πολλές φορές στερούνται εξειδικευμένων γνώσεων. Έτσι, προτείνουμε:

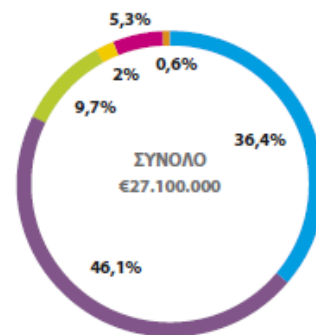
- Δράσεις οικοσυμβουλευτικής για το νοικοκυριό, τον καταναλωτή, την καθημερινότητα, τον εργαζόμενο και τον επαγγελματία.
- Εταιρείες πράσινης δημοσιότητας και συμβουλευτικής δημόσιων σχέσεων και επικοινωνίας, π.χ. αντιπαθής μορφή ενέργειας η αιολική, οπότε είναι χρήσιμο ένα συνέδριο για ενημέρωση κ.ά.

5.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΤΙΤΑΝ

Ο Όμιλος ΤΙΤΑΝ δεν επιλέχθηκε τυχαία για ανάλυση εκ μέρους μας. Μας εντυπωσίασε τόσο η πρωτοτυπία και η πρωτοβουλία του, όσο και η συνολική επένδυση, η δράση και η ευαισθησία του, όσον αφορά την πράσινη επιχειρηματικότητα και την περιβαλλοντική προστασία. Επιβεβαίωση αποτελούν η συμμετοχή σε πλήθος φιλοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων όπως και τα οικολογικά βραβεία (π.χ. 3ο Βραβείο Καλύτερος Απολογισμός ΕΚΕ και Βιώσιμης Ανάπτυξης - ΧΡΗΜΑ 2008, 3η Θέση στην κατάταξη Εταιρικής Υπευθυνότητας και Λογοδοσίας, Accountability Rating Greece – 2007, 1ο Βραβείο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης - ΧΡΗΜΑ 2005, 1ο Βραβείο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης - ΧΡΗΜΑ 2004, Βραβείο Κοινωνικής Ευθύνης ΕΒΕΑ – 2004, Βραβείο Διαχείρισης Αειφόρου Ανάπτυξης - Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2000, Ευρωπαϊκό Βραβείο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης – 1998 κ.α.) που έχει αποκομίσει την τελευταία δεκαετία, τα οποία δεν αφορούν μονό τον δικό του κλάδο, αλλά το σύνολο της παγκόσμιας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Είναι προφανές ότι το κέρδος είναι διπλό, χρηματικό όφελος για τον όμιλο αλλά και περιβαλλοντική αποκατάσταση και προστασία. Όλη αυτή η δραστηριοποίηση του ομίλου αποκτά ειδικό βάρος και εντυπωσιάζει, αν αναλογιστεί κανείς ότι εφαρμόζεται σε παγκόσμια κλίμακα, όπου υπάρχει εργοστάσιο της τσιμεντοβιομηχανίας. Ακολουθούν κάποια διαγράμματα για την καλύτερη απεικόνιση και κατανόηση των αποτελεσμάτων της δράσης του ομίλου.

Αρχίζοντας, πρέπει να αναφέρουμε ότι για την πενταετία 2006-2010, αφιερώθηκαν για περιβαλλοντικές επενδύσεις πάνω από 141 εκατομμύρια ευρώ. Ακολουθεί γράφημα με τις επιμέρους επενδύσεις για το έτος 2010 για αυτόν τον τομέα..

Περιβαλλοντικές επενδύσεις

- Περιβαλλοντική Διαχείριση 46,1%
- Εφαρμογή Τεχνολογιών φιλικών προς το Περιβάλλον 36,4%
- Διαχείριση Αποβλήτων 9,7%
- Αναδάσωση 5,3%
- Αποκατάσταση Λατομείων 2%
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ενημέρωση 0,6%

Σχήμα 5.7 Περιβαλλοντικές επενδύσεις

5.7.1 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ & ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ

Η άρτια συνεργασία με βασικούς συμ-μετόχους σε πολλούς τομείς επιβεβαιώνει την επιτυχημένη και επικερδή επιλογή στρατηγικής του ομίλου όλα αυτά τα χρόνια. Η επεξεργασία και η επαναχρησιμοποίηση των απορριμμάτων και των παραπροϊόντων της παραγωγικής διαδικασίας, από τις συμμετοχικές εταιρίες, κρίνεται ως η σημαντικότερη κίνηση, που οδήγησε στην επιβράβευση αυτής της πολιτικής. Φυσικά στο τομέα της έρευνας καθοριστικής σημασίας ήταν και η συνεργασία με επτά Ευρωπαϊκούς οργανισμούς και εταιρους από την ακαδημαϊκή κοινότητα και τη βιομηχανία καθώς και με το Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασσαχουσέτης (MIT) όπως και η κοινή ερευνητική προσπάθεια με τέσσερα πανεπιστήμια.

5.7.2 ΜΕΙΩΣΗ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ

5.7.2.1 ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ (CO₂)

Ο Όμιλος επέλεξε να αναλάβει έγκαιρα δράση κατά της κλιματικής αλλαγής συμμετέχοντας από το 2003 στην Πρωτοβουλία για Βιώσιμη Ανάπτυξη του Κλάδου Τσιμέντου (Cement Sustainability Initiative-CSI) του Διεθνούς Επιχειρηματικού Συμβουλίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD) και δεσμευόμενος οικιοθελώς να περιορίσει τις εκπομπές CO₂ εντός συγκεκριμένων ορίων. Επίσης, προκειμένου να περιορίσει το ενδεχόμενο περιβαλλοντικών κινδύνων, ο Όμιλος επενδύει συστηματικά στις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (Best Available Techniques) για την προστασία του περιβάλλοντος.

Παράλληλα, παρακολουθεί στενά τις δρομολογούμενες αλλαγές στη νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, και φροντίζει να λαμβάνει εκ των προτέρων τα απαιτούμενα μέτρα, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος μη έγκαιρης συμμόρφωσης με νέα νομοθεσία, μόλις αυτή τεθεί σε ισχύ.

Εύκολα κατανοούμε λοιπόν το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον του ομίλου. Το βασικό συμπέρασμα όμως είναι ότι η πτωτική πορεία των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) θα επιτρέψει την μείωση περαιτέρω τα επόμενα χρόνια των εκπομπών αυτών επιτυγχάνοντας έτσι τους στόχους εντός του χρονοδιαγράμματος που έχει τεθεί έως το 2015.

5.7.2.2 ΕΚΠΟΜΠΗ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΑΖΩΤΟΥ (NO_x)

Παρ' ότι οι εκπομπές οξειδίων του αζώτου ήταν εντός των ορίων που καθορίζονται στους περιβαλλοντικούς όρους των επιμέρους αδειών λειτουργίας παρατηρούμε ότι την τελευταία

δεκαετία μειώθηκε σχεδόν κατά στο μισό. (κατά 45% σε σύγκριση με το 2003) το ποσοστό των εκπομπών αυτών.

Άρα ο όμιλος ενδιαφέρεται για βελτιστοποίηση ως προς τη κατεύθυνση αυτή και όχι να κινείται απλά στα πλαίσια της νομιμότητας

5.7.2.3 ΕΚΠΟΜΠΗ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ (SO_x)

Ο όμιλος όσο αφορά τις εκπομπές οξειδίων του θείου (SO_x) έχει ήδη ξεπεράσει τον στόχο που είχε τεθεί για 2015 αλλά ενδιαφέρεται να διατηρήσει και να βελτιστοποιήσει στο μέλλον τις ήδη καλές επιδόσεις του στον τομέα αυτό.

5.7.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η κατανάλωση της θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας όπως και των πρώτων υλών, αποτελούν τους σημαντικότερους συντελεστές κόστους. η μεταβλητότητα όμως των τιμών των ορυκτών καυσίμων αποτελεί κίνδυνο που επηρεάζει το κόστος παραγωγής.

5.7.3.1 ΘΕΡΜΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο όμιλος επενδύει σε ένα μακρόπνοο σχέδιο υποκατάστασης των συμβατικών ορυκτών καυσίμων όπως ο πετρελαϊκός άνθρακας, το μαζούτ και το φυσικό αέριο που χρησιμοποιούνται από εναλλακτικά καύσιμα.

Στόχος είναι η μείωση 10%(σε θερμικό ισοδύναμο) μέχρι το έτος 2017.

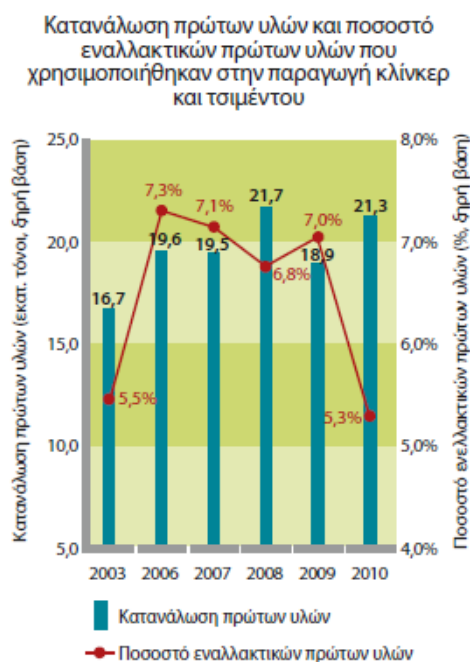
5.7.3.2 ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Όσον αναφορά την ηλεκτρική ενέργεια οι τιμές της εκτιμάται ότι θα παρουσιάσουν σημαντική αύξηση στο μέλλον. Για την αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου ο όμιλος μεταξύ των άλλων ενεργειών επενδύει και σε εξοπλισμό χαμηλής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και στην ανάπτυξη και λειτουργία εξειδικευμένων συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης.

5.7.3.3 ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ

Η εξασφάλιση πρόσβασης στην απαιτούμενη ποσότητα και στην απαιτούμενη ποιότητα των πρώτων υλών αποτελεί πρόσθετη προτεραιότητα κατά τον σχεδιασμό των νέων επενδύσεων του ομίλου ως προς τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις. Ο όμιλος μεριμνά για την εξασφάλιση επάρκειας κοιτασμάτων πρώτων υλών για όλη τη διάρκεια ζωής των εγκαταστάσεων του. Επίσης επενδύει στη χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών προκειμένου σταδιακά να μειώσει την εξάρτηση του από τις φυσικές πρώτες ύλες και σε αυτό το πλαίσιο έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους για την ποσοστιαία υποκατάσταση των φυσικών πρώτων υλών από εναλλακτικές ύλες (απόβλητα) και παρακολουθεί στενά την εξέλιξη αυτού του στόχου.

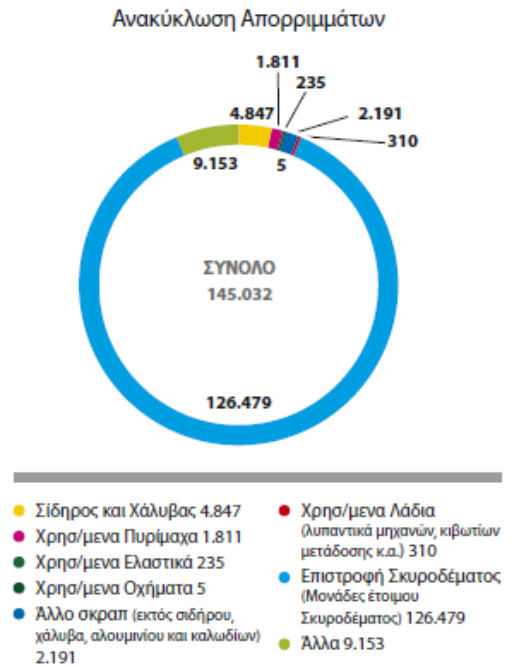
Για παράδειγμα, στις εγκαταστάσεις της εταιρίας στις Η.Π.Α., ανακυκλώνεται το επιστρεφόμενο σκυρόδεμα στην παραγωγή τσιμεντόλιθων και άλλων εφαρμογών σκυροδέματος. Όπου είναι εφικτό τα προς ανακύκλωση υλικά αξιοποιούνται μέσα στις εγκαταστάσεις του Ομίλου.

Σχήμα 5.7.3.3 Εξοικονόμηση πρώτων υλών

5.7.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ – ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ – ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (3R)

Η ανακύκλωση απορριμμάτων προσφέρει μεγάλο οικονομικό όφελος, αν αναλογιστούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανακύκλωσης, προέρχεται από την επιστροφή σκυροδέματος που έχει ως σκοπό την επαναχρησιμοποίηση του. Το παρακάτω γράφημα, περιέχει το σύνολο των απορριμμάτων που επαναχρησιμοποιήθηκαν το 2010, από τον όμιλο.

Σχήμα 5.7.4 Ανακύκλωση Απορριμμάτων

Εντυπωσιακό επίσης, είναι το ποσοστό των εναλλακτικών πρώτων υλών που χρησιμοποιήθηκε ανά έτος, στη παραγωγή κλίνκερ και τσιμέντου. Κάποια έτη, ξεπερνά το 7% του συνόλου των πρώτων υλών που καταναλώθηκαν, όπως αποφαίνεται και από το παραπάνω γράφημα.

5.7.5 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΕΡΟΥ

Σε σχέση με τον στόχο που έχει τεθεί για το 2015 είναι ήδη πολύ κοντά για τη μείωση της κατανάλωσης νερού. Αυτό οφείλεται στην ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης της κατανάλωσης του. Σε όλα τα εργοστάσια τσιμέντου το εντυπωσιακό αποτέλεσμα στη μείωση της κατανάλωσης νερού δηλώνεται με ένα ποσοστό μεγαλύτερο του 60%. Υποβοηθητική προς αυτή τη κατεύθυνση είναι και η αποτελεσματική «ανα-κυκλοφορία» του νερού που χρησιμοποιείται στα διάφορα εργοστάσια του ομίλου

5.7.6 ΣΚΟΝΗ

Ένας στόχος δύσκολος αλλά εφικτός είναι ο περιορισμός των συνολικών εκπομπών σκόνης. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, ο Όμιλος TITAN έκανε σημαντικές επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες για να μειώσει τις εκπομπές αυτές. Τα ηλεκτροστατικά φίλτρα(ESP) των κλιβάνων είτε αναβαθμίστηκαν σε υβριδικά φίλτρα, είτε αντικαταστάθηκαν πλήρως από

σακκόφιλτρα (στα εργοστάσια στο Καμάρι, την Πάτρα και τη Zlatna Panega). Περαιτέρω αναβαθμίσεις έχουν εγκριθεί και θα υλοποιηθούν εντός των επομένων ετών στα εργοστάσια της Αλεξάνδρειας, του Beni Suef και του Roanoke. Έχουν ενταθεί επίσης οι προσπάθειες για σωστή συντήρηση του υπάρχοντος εξοπλισμού ελέγχου της σκόνης ώστε να επιτευχθεί ο στόχος που έχει τεθεί για το 2015.

5.7.7 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ

Το σκυρόδεμα είναι το δεύτερο σε κατανάλωση υλικό στον κόσμο(μετά το νερό) και χρησιμοποιείται για την κατασκευή υποδομών (σπίτια, γέφυρες, δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία, κλπ.). Έχει αποδειχθεί ότι είναι ένα υλικό που συνεισφέρει κατά πολύ στη βιώσιμη ανάπτυξη και έχει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι άλλων υλικών(π.χ. στην ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων). Εν τούτοις, στην κατασκευή των υποδομών και στο τέλος του κύκλου ζωής τους παράγονται απορρίμματα για τα οποία η κοινωνία μας πρέπει να βρει κατάλληλους τρόπους διαχείρισης.

Μέσω της συμμετοχής στην Πρωτοβουλία CSI, ο Όμιλος συμμετέχει ενεργά στην εξεύρεση τρόπων επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης του σκυροδέματος, όπως για παράδειγμα ως αδρανές υλικό σε έργα κατασκευών ή σε οδικά έργα.

Τα τελευταία χρόνια, ο Όμιλος TITAN βρήκε μια καινοτόμο λύση – ένα ακόμη βήμα στην αλυσίδα προσφοράς – για τη διάθεση του επιστρεφόμενου σκυροδέματος. Όλη η ποσότητα επιστρεφόμενου σκυροδέματος από τα εργοστάσια της INTERBETON, θυγατρικής του Ομίλου, στις νομαρχίες Αττικής, Θεσσαλονίκης και Αχαΐας, χρησιμοποιείται ως εναλλακτική πρώτη ύλη στην παραγωγή τσιμέντου, με πολλαπλά οφέλη:

- Εξοικονόμηση μη ανανεώσιμων ορυκτών πρώτων υλών για την παραγωγή τσιμέντου.
- Μείωση του χώρου που απαιτείται για την ταφή απορριμμάτων.
- Μείωση των εκπομπών CO₂ κατά τη διαδικασία παραγωγής, δεδομένου ότι ένα μέρος του παραγόμενου σκυροδέματος αποτελείται από τσιμέντο, το οποίο είναι ελεύθερο από CO₂.

Μόνο το 2010, χρησιμοποιώντας άνω των 50.000 τόνων ενισχυμένου σκυροδέματος και εξοικονομήθηκαν περισσότεροι από 2.000 τόνοι άνθρακα. Στόχος του Ομίλου είναι να αναδείξει επίσης λύση στο πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων από την παραγωγή του σκυροδέματος για τους πελάτες με τους οποίους συνεργάζεται. Επιπλέον, στο μέλλον, τα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου θα μπορέσουν ενδεχομένως να ανακυκλώνουν το

σκυρόδεμα από τις κατεδαφίσεις, επιλύοντας με αυτό τον τρόπο το πρόβλημα διαχείρισης και αυτού του είδους των απορριμμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ΠΡΑΣΙΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ
- «Όμιλος ΤΙΤΑΝ- Κώδικας δεοντολογίας και συμπεριφοράς για προμήθειες» 2η Έκδοση Σεπτέμβριος 2008
- ΤΙΤΑΝ «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης 2010» (CSR)
- ΤΙΤΑΝ «Ετήσιος Απολογισμός 2011»
- «Εταιρικές αξίες & κώδικας δεοντολογίας ομίλου ΤΙΤΑΝ» Ιούλιος 2010
- ΤΙΤΑΝ «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και βιώσιμης ανάπτυξης» (CSR) 2011
- Συντονιστικό κέντρο Μ.Κ.Ο:

<http://edo-mko.gr>

- Ελληνική εταιρία προστασίας της φύσης

<http://www.eepf.gr>

- Υπουργείο Ανάπτυξης

<http://www.ypan.gr/>

- Παν. Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο)

<http://www.eco-net.gr>

- Ιστοσελίδα του Ομίλου ΤΙΤΑΝ

www.titan.gr

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Φτάνοντας στο τέλος της εργασίας μας, πιστεύουμε ότι το κέρδος που αποκοιμίσαμε από την δημιουργία της, είναι διπλό. Αφενός μάθαμε πολλά και βελτιωθήκαμε στο διαδικαστικό κομμάτι της συγγραφής ερευνητικών εργασιών (συλλογή πληροφοριών, ενσωμάτωση σε ένα ενιαίο σύνολο, δακτυλογράφηση κα.) και αφετέρου με την επιτυχή περάτωση της πτυχιακής εργασίας, αντλήσαμε πολλές χρήσιμες και σημαντικές πληροφορίες. Γνωρίσαμε την έννοια της Πράσινης Επιχειρηματικότητας, πως αυτή ξεκίνησε, εξελίχθηκε και πως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα. Επίσης, γνωρίσαμε τους παράγοντες και τους φορείς που την επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα. Μάθαμε, ακόμη, για τα κύρια χρηματοδοτικά προγράμματα, σε ευρωπαϊκό και κρατικό επίπεδο, που την πλαισιώνουν, καθώς και τα χρηματοδοτικά προϊόντα και τις επιλογές, που προσφέρουν οι ελληνικές τράπεζες, προς την κατεύθυνση αυτή. Επιλέξαμε τον όμιλο TITAN ως παράδειγμα λειτουργικότητας της Πράσινης Επιχειρηματικότητας. Η επιλογή του ήταν ιδανική, διότι η επενδυτική στρατηγική που επέλεξε, ήταν αποδοτική και στο μέλλον θα έχει επιπλέον θετικά οικονομικά και περιβαλλοντικά αποτελέσματα. Έτσι χρησιμοποιώντας τον Όμιλο TITAN ως οδηγό, ευελπιστούμε πως κατανοήθηκε τόσο η ανάγκη για στροφή προς την «Πράσινη Επιχειρηματικότητα», όσο και η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής αυτής, που θα οδηγήσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα για μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό, την βιώσιμη ανάπτυξή τους. Ελπίζουμε, έτσι, στην παρότρυνση πολλών άλλων επιχειρήσεων οποιουδήποτε επιχειρηματικού κλάδου ή τομέα παραγωγής να ακολουθήσουν την Πράσινη οδό, βοηθώντας και την δική τους θέση αλλά και συμβάλλοντας στην ομαλότερη συνύπαρξη της επιχειρηματικότητας με το περιβάλλον.

Ευχαριστούμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

➤ ΠΡΑΣΙΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΕΡΓΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
[http// www.minenv.gr](http://www.minenv.gr)

Φορέας Υλοποίησης : ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο

Η έκδοση αυτή έχει χρηματοδοτηθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων και συγκεκριμένα από το Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.

I.S.B.N 960-7284-18-6

Η έκδοση αυτή τυπώθηκε σε 3.000 αντίτυπα

Κείμενα: Ιωάννης Ζήσης

Γλωσσική επιμέλεια: Ιωάννα Μουτσοπούλου

Γενική επιμέλεια εντύπου: «ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ», Ιωάννης Ζήσης, Ιωάννα Μουτσοπούλου,
Αλέξανδρος Μπέλεσης

Σχεδιασμός & Εκτύπωση: mare

Αθήνα 2003

Copyright ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

- «ΑΝΑΔΡΑΣΗ» (περιοδικό)/ Βασίλης Τακτικός Εθελοντές δημοσιογράφοι για την κοινωνία των πολιτών
- «Πράσινη επιχειρηματικότητα»: Πραγματικότητα ή άλλοθι;(άρθρο)/Χαρά Κοτσάνη και Γιάννη Τσάκος, Απρίλιος 2009
- «Οικοpress» (εφημερίδα)/ Απρίλιος 2008 Αρ. φύλλου 05
- «Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις» (οδηγός)
- «Οίκο-καινοτομία» Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής doi:10.2779/30122

- «En-thesis» Πράσινη επιχειρηματικότητα, γιγαντισμός και βιώσιμη ανάπτυξη, Νίκος Χααραλαμπίδης Απρίλιος, 2007
- «Καινοτομία έρευνα και τεχνολογία» διμηνιαία έκδοση Ιούλιος-Αύγουστος 2008/Τεύχος 67
- «Καινοτόμος επιχειρηματικότητα» (οδηγός)
- «Όμιλος TITAN- Κώδικας δεοντολογίας και συμπεριφοράς για προμήθειες» 2η Έκδοση Σεπτέμβριος 2008
- TITAN «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης 2010» (CSR)
- TITAN «Ετήσιος Απολογισμός 2011»
- «Εταιρικές αξίες & κώδικας δεοντολογίας ομίλου TITAN» Ιούλιος 2010
- TITAN «Απολογισμός εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και βιώσιμης ανάπτυξης» (CSR) 2011

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία:

http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

- Ιστοσελίδα Εκτελεστικού Οργανισμού για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία:

<http://ec.europa.eu/eaci/>

- LIFE+ — Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm>

- Ελληνική εταιρία προστασίας της φύσης

<http://www.eepf.gr>

- Συντονιστικό κέντρο Μ.Κ.Ο:

<http://edo-mko.gr>

- Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ (ΕΠΠΕΡ)

<http://www.minenv.gr>

- Υπουργείο Ανάπτυξης

<http://www.ypan.gr/>

- ΕΠΑΝ

<http://www.ypan.gr/kps/index.htm>

- Παν. Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο)

<http://www.eco-net.gr>

- Ιστοσελίδα του Ομίλου ΤΙΤΑΝ

www.titan.gr

- Ιστοσελίδα τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ

www.piraeusbank.gr

- Ιστοσελίδα τράπεζας EUROBANK

www.eurobank.gr

- Ιστοσελίδα ΕΘΝΙΚΗΣ τράπεζας

www.nbg.gr